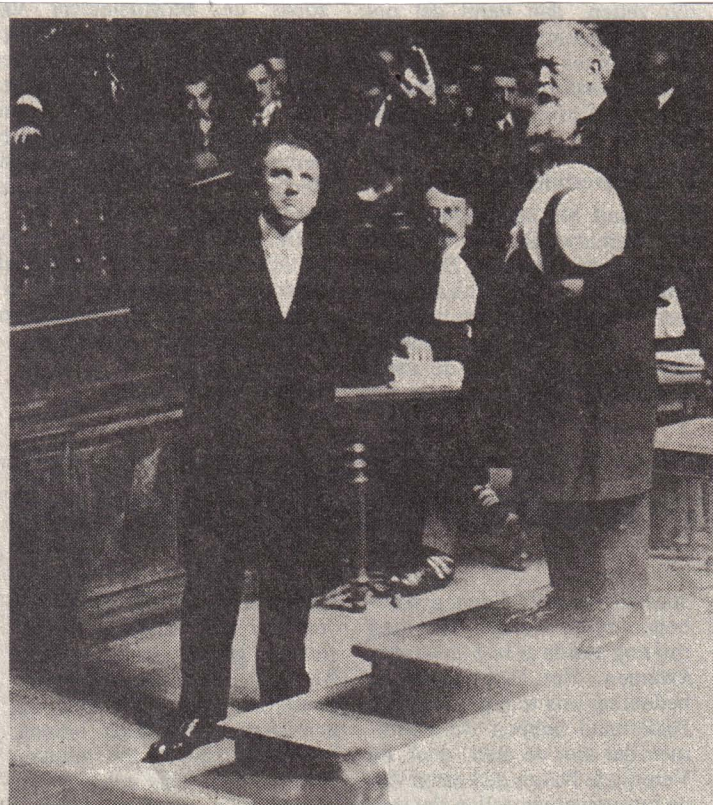

SERIE: DE MOORDEN VAN BEERNEM (4)

Teveel weten is dodelijk

René De Baene vertelde dat hij veel wist over veldwachter.

Hij stierf in kermisnacht

De ware Reynaert: journalist-uitgever Victor De Lille tijdens het latere proces van moord op Hector De Zutter / Foto doc

■ BEERNEM

Jo De Meyere wordt de held van de televisieserie in de rol van journalist Constant Reynaert, de man die strijd aanbindt tegen de machtige kasteelheer en tegen het bisdom om het gerecht tot een onderzoek naar de moorden van Beernem te dwingen. Nooit is de ware Reynaert, de Maldegemnaar Victor De Lille, er echter in gelukt de moordenaars van baron d'Udekem d'Acoz en van jachtwachter Camiel Dierickx voor de rechter te brengen.

Van meet af aan werd alles gedaan om de moordenaars af te schermen. De mensen van de streek dachten er al die tijd wel het hunne van, alhoewel de meesten er het zwijgen toe deden.

"Tragische val"

René De Baene was een uitzondering. In de herbergen beroemde hij er zich op dat hij zoveel wist dat veldwachter Hector Hoste hem niets kon

Constant Reynaert, vertolkt door Jo De Meyere, in een verzonnen rol van fotograaf van het kasteelgezelschap / BRT

maken.

René was het petekind van August De Baene, een van de boomsnoeiers die in september 1915 het lijk van baron d'Udekem d'Acoz in het bos gevonden hadden.

"Als ik zou verklappen wat mijn peetje mij daarover verteld heeft en ook wat er gebeurd is met Sassen Dierickx, dan zou garde Hoste zijn kepi kwijt zijn", beweerde hij. Dat was gevaarlijke taal in Beernem.

Half mei 1921 werd het lijk van René De Baene 's morgens vroeg op het hof van de herberg *Den Grooten Beer* op de wijk Bloemendale gevonden naast een bebloede schutting.

Veldwachter Hoste en de lokale dokter concludeerden dat de man in de kermisnacht teveel gedronken had en een tragische val had gemaakt.

Schijnproces

Een gerechtelijk onderzoek kwam er pas tien jaar later. In 1931 besloot het parket van Brugge het lijk van René De Baene te laten opgraven. Maar op het kerkhof van Beernem slaagde men er niet in het te

vinden...

Eerder was er wel een proces geweest over de moord op baron Henri d'Udekem d'Acoz. Dat werd op 27 en 28 juli 1922 voor het Hof van Assisen te Brugge gevoerd. In twee dagen was men er mee klaar, want er waren maar een paar getuigen en deurwaarder Jules Rosseneu had de beschuldigen niet kunnen vinden.

Bij verstek werden toen de twee Duitse officieren, baron Rickold von Gagern en prins August zu Stollberg-Rossla wegens sluipmoord veroordeeld tot *de dood met de kogel*, te voltrekken op een Brugs plein.

Prins August zu Stollberg-Rossla was op dat ogenblik echter al tweeënhalve jaar dood. Op zijn sterfbed in St. Blasien had hij gezworen dat hij met de moord op d'Udekem d'Acoz niets te maken had.

De auteur Alfons Ryserhove noemt dat Brugse proces een trieste klucht: "Men nam daar voor waar aan dat kapitein von Gagern de baron vermoordde om na de oorlog met madame Cécile te kunnen trouwen. De prins zu Stollberg-Rossla zou

zich voor de ontvoering vermomd hebben met een grote bril en Frans gesproken hebben. Alsof de baron dan de officier, die maandenlang op zijn kasteel gelogeed had, niet zou herkend hebben..."

Er was nochtans in april 1916 in het bos te Beernem door majoor Tschammer een reconstructie van de moord gehouden, waar prins August zu Stollberg-Rossla schaamteloos de plaats van de misdaad zou aangewezen hebben met de woorden: "Ja, hier was het, ik heb hier ook nog veel fazanten geschoten".

Dat werd tijdens het proces te Brugge toch beweerd? "Jawel, maar dat was een verzinsel van burgemeester Etienne de Vrière, die één van de twee getuigen was op dat proces", zegt Ryserhove. Hij heeft het allemaal nagevlooid.

Stanske

De andere getuige, Hortense Someliana, beweerde ook dat zij het dossier had kunnen inkijken bij de Duitse onderzoeksrechter von Bever, die tijdens de oorlog te Tielt ingekwartierd was en

nooit zijn werkkamer afsloot.

Zij las daarin dat von Gagern en zu Stollberg met hun rode automobiel... uit Hasselt gekomen waren om d'Udekem d'Acoz te kidnappen en hem in een bos met revolvergeschoten om te brengen. Hortense Someliana had beide officieren zelfs onder bewaking te Tielt gezien, waar zij bij von Bever op het matje geroepen werden.

Helaas is het hele dossier van het Brugse proces verdwenen. "Men beweert dat het bij de inval van de Duitsers in mei 1940 vernield werd, maar het was dan toevallig wel het enige van het hele archief", zegt Alfons Ryserhove.

Deze speurneus slaagde er wel in de getuige Hortense Someliana terug te vinden. "Dat mensje wist nergens van", zegt hij. "Stanske, zoals men haar in Tielt noemde, was amper geletterd. Hoe zou zij een Duits dossier hebben kunnen lezen? Maar zij werkte als schoonmaakster bij notaris Schouteet, die de zaakvoerder was van de familie Mulle de Terschueren en ook van ridder Etienne de Vrière..." — Ronny DRIESMANS

Verzinsels van het Brugs parket

Duitse officieren waren aan Russisch front

toen zij de baron zouden vermoord hebben

■ BEERNEM

Grote affiches liet de Duitse plaatscommandant majoor von Tschammer, die tijdens de Eerste Wereldoorlog op het kasteel logeerde, in Beernem uithangen: Duizend mark beloning voor wie aangifte doet waar de jachtopzichter Camiel Dierickx verblijft, verdacht van moord op de kasteelheer Henri d'Udekem d'Acoz. "Goed gevonden was dat", merkt de auteur Alfons Ryserhove op.

"Ze waren allebei vermoord en men schoof de een de moord op de ander in de schoenen".

Na jarenlange opzoeken staat het voor Ryserhove, die ook als historisch adviseur fungeerde voor de televisieserie *De Bossen van Vlaanderen*, wel vast dat Sassen Dierickx werd omgebracht omdat hij een toevallige getuige geweest was van de moord op de baron.

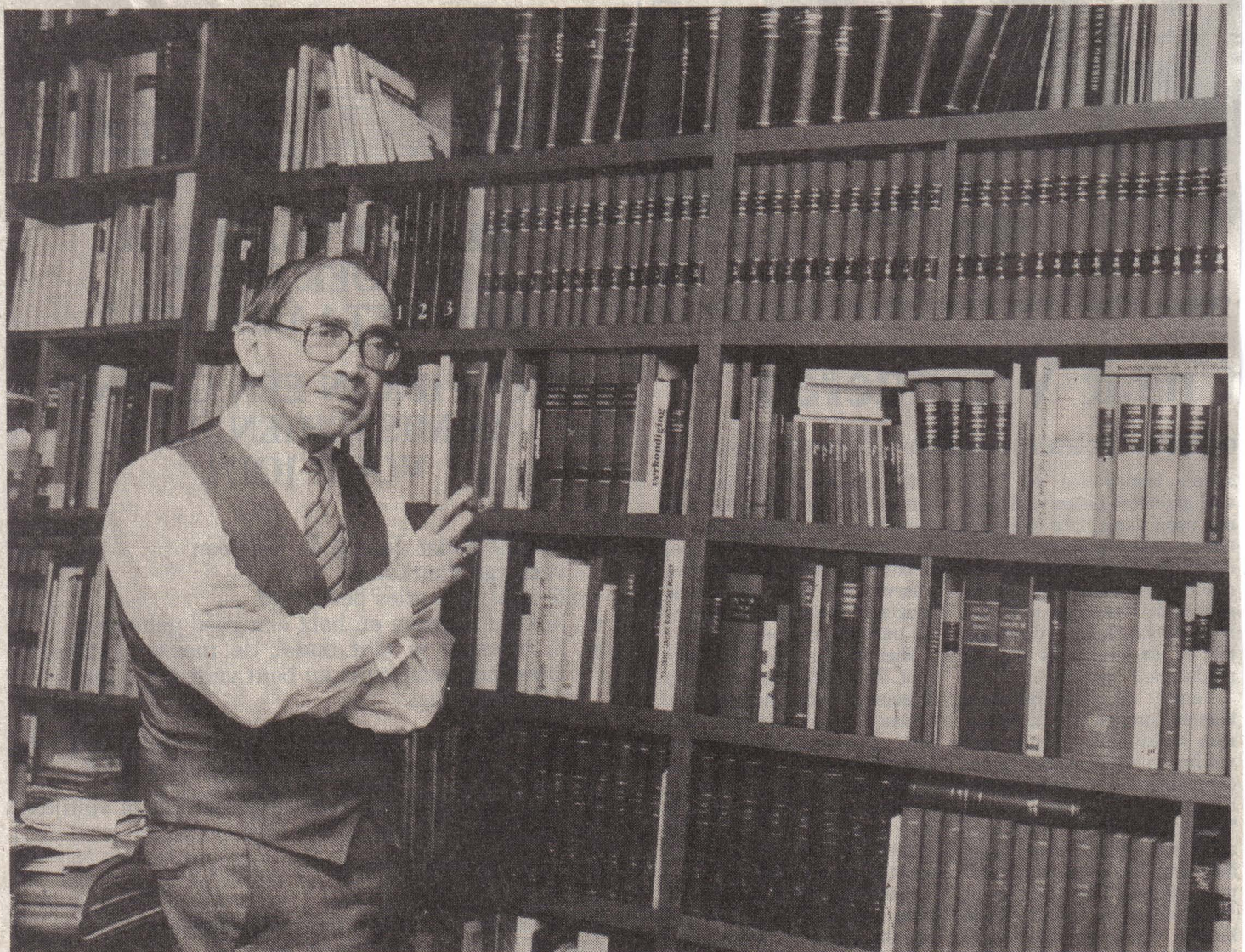
Omdat ook na de affiches van

majoor von Tschammer niemand in de streek in de schuld van die brave Sassen geloofde werden ook andere mogelijke daders ten tonele gevoerd.

"De baron werd door Duitse officieren laffelijk vermoord", meldde *Le Matin de Paris* met grote verontwaardiging. In hetzelfde bericht uit *Le Havre* werd de lezers in vrij Frankrijk ook kond gedaan dat de barones de Crombrugge de Looringhe en haar vijftienjarige zoon door de Duitse tirannen tot een maand cel

waren veroordeeld omdat zij het gewaagd hadden in de salon van hun kasteel de Brabançonne te zingen. Al die berichten werden doorgespeeld door de Beernemse burgemeester de Vrière, die zich al voorbereidde om zich na de oorlog als de grote patriot aan te stellen. Ook via het in Nederland verschijnende *Vrij België*, de twee Duitse officieren von Gagnen en zu Stollberg verdacht maken.

Die versie kende een taai leven. Toen de Duitse communist

Alfons Ryserhove maakte van het ontsluiten van de mysteries van Beernem zijn levenswerk / Foto doc.

Heinrich Wandt in 1920 zijn pamflet *Etappenleven te Gent* publiceerde, fantaseerde hij nog verder. Hij voert daarin ene Fritz Geisler ten tonele, een Duits militair, die zich als detective zou ontpopt hebben om de moord op baron d'Udekem d'Acoz te ontsluiëren.

Zelfmoord ?

Wandt schrijft: "Geisler, die vloeiend Vlaams sprak, verkleedde zich als inlandse handelaar in carbure en ging wekenlang de voorzichtige boerenlieden die rond het kasteel woonden onderfragen over de moord. Hij had een goede uitslag, want hij bracht de namen uit van de dader. Het waren de feodale ritmeester von Gagern en de prins zu Stollberg-Rossla. Men ging zeer voorzichtig tewerk met deze adellijke misdadigers. In de gevangenis aan de Coupure te Gent werden voor hen kamers ingericht met de schoonste meubels van het paleis op de Kalandenberg. In 1917 werd in Brussel achter gesloten deuren hun proces gevoerd. De eigenlijke dader was baron von Gagern. Hij kreeg twaalf jaar tuchthuisstraf en daarbij gelegenheid om zich te zelfmoorden. Hij schoot zich dan ook voor de kop".

Alfons Ryserhove weet wel beter, want hij vond de overlijdensakte terug. Rickold von Gagern is overleden op 7 mei 1950 om 15 uur in het algemeen ziekenhuis van Wenen ten gevolge van maagkanker.

Geen van beide officieren werd volgens hem ook ooit in Gent vastgehouden. Maar dat proces van 1917 dan? Puur verzinsel, verzekert de auteur. Volgens hem is er tijdens de oorlog nooit zo'n proces geweest.

Een tweegevecht

Het tegendeel werd nochtans niet alleen in een communistisch pamflet voorgehouden, maar ook door... het parket van Brugge. Dat blijkt uit de teruggevonden Acte van Beschuldiging van het proces dat na de oorlog, in 1922, voor het Hof van Assisen te Brugge gevoerd werd.

René De Baene bazuinde rond dat hij veel wist en bekocht dat met zijn leven / Foto doc.

De openbare aanklager hield daar voor dat kapitein von Gagern door het Duitse krijgsgerecht te Brussel in juni 1916 uit het leger verbannen en tot vijftien jaar dwangarbeid veroordeeld zou geweest zijn omdat hij baron Henri d'Udekem d'Acoz neerschoot in een tweegevecht. Prins zu Stollberg zou als medeplichtige zes maanden in een vesting zijn opgesloten.

Van dat zeer officieel verhaal blijkt volgens de opzoekingen van Alfons Ryserhove geen letter te kloppen. "Ook in Duitsland is het dossier d'Udekem d'Acoz verdwenen", zegt hij. "Maar in de Duitse militaire archieven vond

ik het bewijs dat zowel von Gagern als zu Stollberg op het moment dat baron d'Udekem d'Acoz ontvoerd en vermoord werd al aan het Russisch front waren en dat zij nooit meer in België teruggekeerd zijn. Al de rest is verzonnen om de ware schulden te beschermen".

Maar hoe kwam zo'n verzinsel terecht in de officiële aanklacht van het Brugse parket? "Die acte werd opgesteld door advocaat-generaal C. Vander Moere, toevallig een Beernemenaar die behoorde tot de clan van het kasteel..." - R.D.

Morgen in dit blad: Een lijk onder de mestvaalt

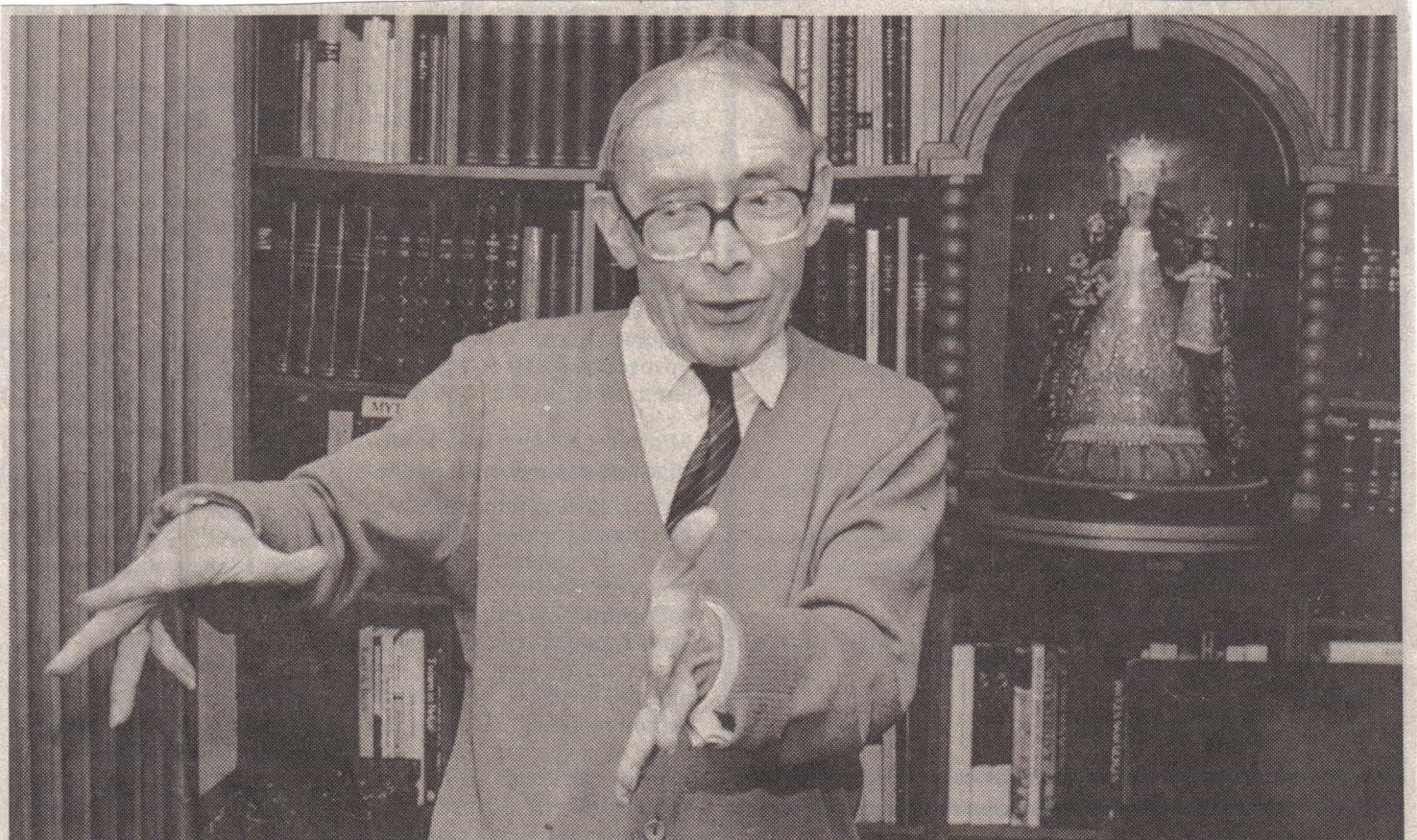
De moorden van Beernem (3)

Burgemeester

Etienne de Vrière zette

ouders van Alfons

Ryserhove uit hun huis

Alfons Ryserhove : „De moorden van Beernem bevatten alle ingrediënten voor een uitstekende roman : liefde, sex, moord, intrige, sociale strijd en mysterie.”

Foto V.C.B.

Marc Carlier

KNESSELARE — Even toch ben ik wat verontrust. De bruine rolluiken van het huis langs de hoofdweg van Knesselare zijn onheilspellend neergelaten. „Pas geverfd”, stelt hij me gerust terwijl hij me het verduisterde salonnetje binnenleidt.

Alfons Ryserhove is een kleine, tengere man, het haar in een perfecte scheiding. Hij wikt en weegt zijn woorden, vertelt gepassioneerd en druk gesticulerend wat hij aan me kwijt wil. Zijn taal is gekleurd met de klanken van een sappig Knesselaars dialect.

Hij is het prototype van de gedreven vorser, met in zijn ogen de verbetering van een doghond die zich vastbijt en niet meer loslaat. Een boekenwurm ook die trots zijn bibliotheek toont : 11.000 banden, alle verzorgd ingebonden en gecatalogeerd. Perfect geclasseerd ook. Er heerst orde in zijn boekenkast, wellicht in alles wat hij onder handen neemt.

„De periode vlak na de Tweede Wereldoorlog was de gouden tijd om oude Vlaamse boeken voor een habbekrats op de kop te tikken”, zegt hij, „in Vlaams werk was toen niemand geïnteresseerd”.

Met de moordzaken van Beernem is hij al 54 jaar bezig en ze intrigeren hem nog steeds. Vooral via zijn boeken ('De Geheimzinnige Zaken van Beernem' (1981), 'Het proces Beernem' (1984) en 'Dossier Beernem' (1986)) en voordrachten is de interesse voor die misdaden bij het ruime publiek levendig gebleven.

Alfons Ryserhove had romancier moeten worden. Ik vermoed dat hij meer weet dan hij vertelt. Hij kan het mysterie niet volledig oplossen. Het is wellicht precies die geheimzinnigheid rond de kwestie Beernem die de mensen nieuwsgierig maakt. „In de moorden van Beernem zitten alle ingrediënten voor een uitstekende roman”, bezweert hij me en aftelend op zijn vingers, somt hij op : „Er zit liefde in, er komt sex in, denk aan mevrouw Cécile en al die meidekens op 't kasteel van de Vrière; er is moord in, intrige, sociaal en economische strijd van het arme Vlaanderen, er is de weelde in van de kasteelheren, rijkdom, de afgunst van de kleine man tegenover de grote. Een schone romance zit er ook in en daarbij al die vermoedens die ook bijdragen tot de geheimzinnigheid.”

Spaar uw drinkgeld

Alfons Ryserhove wordt geboren in Knesselare in 1920. Zijn ouders zijn van Beernem afkomstig. Hij studeert voor onderwijzer en legt het examen af van inspecteur. Tot 1984 is hij diocesaan inspecteur geweest voor het lager onderwijs in het hoofdgebied Gent.

Van in zijn jeugd herinnert hij zich nog goed hoe zijn vader en moeder vaak over de mysterieuze moorden van Beernem vertelden. Alfons raakt er zo door geïntrigeerd dat hij in augustus 1937, als 17-jarige knaap, zijn stoute schoenen

aantrekt en op het gemeentehuis van Beernem de overlijdensakten van de slachtoffers gaat overschrijven. Gemeentesecretaris Omer Vanhaecke gooit hem daar buiten met de woorden : „Het is niet goed oude koeien uit de sloot te halen.”

Als Alfons aan zijn vader zijn wederwaardigheden vertelt, zegt die : „Kilo, wist je dan niet dat de gemeentesecretaris de schoonbroer is van veldwachter Hoste, één van de veroordeelden. Je moet dat anders doen. Spaar uw drinkgeld en vraag die akten op zegel. Ze moeten ze u afleveren”. En zo is het ook gebeurd.

Alfons zet zijn onderzoek verder. Hij gaat bij Gabriël De Lille, zoon van de inmiddels overleden journalist Victor De Lille, de stukken over de moorden van Beernem uit het weekblad 't Getrouwe Maldeghem overschrijven. Hij duikt onder in het Rijksarchief in Gent, in de stadsbibliotheek van Antwerpen, in de Koninklijke Bibliotheek te Brussel. Hij rommelt op de zolders van de Vooruit te vergeefs naar een complete verzameling van die socialistische krant. Hij trekt tenslotte over de grenzen, naar Rijsel, naar Les Archives Départementales du Nord, om er de Noordfranse bladen te consulteren i.v.m. de moorden.

Uiteindelijk belandt hij in de Bibliothèque Nationale in Parijs waar alle kranten ter wereld op microfilm worden bewaard. Ondertussen ondervraagt hij in Beernem alle getuigen van het proces De Zutter. Die zijn dan nog allemaal in leven. Hij praat met de clan van de Hostes en met die van De Zutters. Allen spreken gemakkelijk. Niemand verdenkt hem van slechte bedoelingen. Zijn zijn ouders en familie immers niet van Beernem en heeft Alfons in 1949 niet die goed gedocumenteer-

de Geschiedenis van Beernem geschreven ? Hij is een goede bekende in het dorp en iedereen vertrouwt hem.

Het Brugse gerecht

Alfons Ryserhove legt ook relaties met het gerecht en de gerechtelijke politie. Van de Gentse politie-officier Cornelis krijgt hij zelfs de schedel van De Zutter en de hamer van Schepers mee naar huis.

Minder geluk heeft hij bij het Brugse gerecht. als hij er de dossiers over De Zutter, Dierickx en d' Udekem d' Acoz wil inzien, moet men hem teleurstellen. Ze zijn door oorlogsomstandigheden in mei 1940 vernietigd. Jaren later duiken de bewuste dossiers toch op. Een goede vriend op de rechtbank van Brugge copieert ze voor hem. De dossiers zaten veilig weggestopt achter slot en grendel.

De terughoudendheid van het Brugse gerecht is gemakkelijk te verklaren, zegt Alfons Ryserhove : „In Brugge is men niet fier over de zaken van Beernem. Er zitten ook nu nog op het gerechtshof van die adellijke mensen die de zaak hebben tegengehouden. In de jaren '20 heeft de rechtbank van Brugge de moorden van Beernem behandeld als een soort klassegerecht. Ze hebben zelfs getracht de feiten in de doofpot te steken. Men heeft eindeloos getalmd omdat burgemeester de Vrière de grote man was van de katholieke partij in West-Vlaanderen, senator én schoonvader van Kervyn de Marcke ten Driessche, het kopstuk van het gerecht in Brugge.”

En petit comité

Toen zijn onderzoek al ver gevorderd was, is Alfons onverwacht aan zijn succesvolle reeks voordrachten over de moorden begonnen. In 1970, na een vergadering van het Heemkundig Genootschap van het Meetjesland in Eeklo, praten enkele leden nog wat na in café De Gouden Leeuw op de Markt in Eeklo. Het gesprek gaat over de moorden van Beernem. Alfons herinnert zich nog goed hoe de aanwezigen over die zaken „zoveel enormiteiten en stomigheden” vertelden dat hij op de duur niet meer kon zwijgen en de ware toedracht van de feiten vertelde. De aanwezigen waren daarover zo enthousiast dat ze hem uiteindelijk ertoe hebben kunnen overhalen voor het Eeklose genootschap, „en petit comité”, een voordracht te geven. Daarna heeft men Alfons niet meer gerust gelaten. Het succes van zijn voordrachten duurt nu nog altijd voort.

In 1981 werd hij door het Brugse gerecht uitgenodigd. Hij herinnert zich die voordracht nog goed : „Ik voelde, daar liggen wolvenijzers onder het gras, dat was zich wagen in het hol van de leeuw. Maar ik wou niet zeggen dat ik niet durfde en ging er spreken. Achteraf gaf ik de gelegenheid om vragen te stellen. En ze waren daar allemaal, hoor, ook die adellijke personen met hun

Met Victor De Lille, hoofdredacteur van het weekblad 't Getrouwe Maldeghem, kan Alfons Ryserhove zich verpersoonlijken. De Lille zorgde er voor dat de zaak Hector De Zutter ten gronde werd onderzocht.

Repro A.K.

dames. Ze hadden geen honger, ze stelden geen vragen. Nooit heb ik van die kant door mijn voordrachten moeilijkheden ondervonden."

„De rechtbank van Brugge heeft in de jaren '20 geprobeerd de moorden van Beernem in de doofpot te stoppen.”

Levenswerk misbruikt

Alfons Ryserhove is niet opgezet met de BRTN-serie 'De Bossen van Vlaanderen' die vanaf zondag 6 oktober begint te lopen. Tegen de historische juistheid in heeft men de film opgebouwd rond de tegenstelling tussen Victor De Lille (Constant Reynaert in de serie, vertolkt door Jo De Meyere) en burgemeester de Vrière (ridder Joseph de Bellicourt in de reeks, gespeeld door Frank Aendenboom). Victor De Lille (1863-1940) was hoofdredacteur van het weekblad 't Getrouwe Maldeghem. Hij heeft zich hard ingespannen om de moord op Hector De Zutter opgelost te krijgen. Ook de verdwijning van Sassen Dieckx heeft hij proberen op te helderen. De Lille durfde het in zijn blad op te nemen voor de kleine man tegen de Westvlaamse adel, het gerecht in Brugge en het koninklijk hof. In de film wordt de journalist Reynaert voorgesteld als de volksmenner, de flamingant, de verdediger van de kleine man. Hij neemt het ook op tegen de franskiljonse burgemeester de Bellicourt, de dictator, de rijkard die het gewone volk veracht.

Scenarioschrijver Rudy Geldhof laat de eerste confrontatie tussen beide hoofdpersonages al in 1907 plaats grijpen, als bij een staking Reynaert ter plaatse komt en er de burgemeester tegen het lijf loopt. In werkelijkheid kende De Lille de Vrière nog niet in 1907, hij kende hem zelfs nog niet in 1920. Het is pas in 1926, met het onderzoek naar de moord op De Zutter, dat beide mannen elkaar bestrijden. Daarbij komt nog dat De Lille en de Vrière elkaar nooit in levenden lijve hebben ontmoet.

„De hele film is fictie”, be-zweert Alfons, „In de serie is de waarheid niet te achterhalen.” Zijn levenswerk is daardoor onrecht aangedaan, vindt hij. Wat hem bovenmatig ergert, is

Na afloop van het Assisenproces Schepers-Hoste in Antwerpen (19 juli 1929) schrok Etienne de Vrière (met strohoed en stok) er niet voor terug zijn aartsvijanden van de pers uit te lachen.

Repro A.K.

dat alle namen in de BRTN-reeks veranderd zijn. Beernem is Houtegem geworden, 't Getrouwe Maldeghem Het Vrije Meerse, baron d' Udekem wordt baron de Halleux. „De BRT weet blijkbaar niet dat er in België nog een familie de Halleux woont”, grijnst Alfons Ryserhove, „straks krijgen ze nog een proces aan hun been.” Het stoort hem ook dat de acteurs niet fysisch op de historische personages gelijken. Smalend haalt hij het voorbeeld aan van veldwachter Hoste, in werkelijkheid een man van 100 kg, die vertolkt wordt door een „jonk manneke, een fijn veldwachterke”. En hetzelfde is gebeurd met mevrouw Cécile van Outryve d' Ydewalle : „Volgens de bevolkingsregisters was zij een madame van 1,87 m lengte. Dus een dame van uitzonderlijke grootte in die tijd. Dat personage wordt gespeeld door Ingrid Devos. Die is zeker meer dan een kop te klein. Ik heb gezegd aan de BRT dat die mensen daar niet op gelijken. Maar de BRT heeft gezegd, zij moeten daar niet op gelijken, ten andere wij hebben geen grotere !”

Het stemt Alfons Ryserhove bitter dat de BRT weinig met zijn historische adviezen rekening heeft gehouden, hoewel de omroep daar met hem een contract over had gesloten. Hij is er vooral over verontwaardigd dat scenarist Rudy Geldhof, die als kleuter nog bij hem in de klas heeft gezeten, met de eer wil gaan lopen terwijl hij het toch is geweest die jarenlang op de moorden van Beernem heeft geblokt.

„Kon ik herbeginnen, dan had ik liever gezien dat niet de BRT

maar de BBC van mijn boeken een documentaire of een film had gemaakt. Die zouden dat beter hebben gedaan.”, besluit Alfons beslist.

De kleine man

Het is zo goed te merken : Alfons Ryserhove kan zich gemakkelijk met Victor De Lille verpersoonlijken. „Ik heb in zekere zin het werk van De Lille afgemaakt”, zegt Alfons, „De Lille heeft nooit een bevredigend antwoord op zijn onderzoek gekregen. Ik heb dat antwoord voor hem proberen te zoeken. Ik heb me altijd een beetje, een klein beetje op het spoor van Victor De Lille gevoeld. Voor hem heb ik de grootste bewondering.”

Uit zijn woorden, uit zijn boeken spreekt — net als bij De Lille — Alfons' sympathie voor de kleine man en tegelijk ook zijn afkeer voor de franskiljonse adel. Heeft die stellingname de objectiviteit van zijn onderzoek niet geschaad, vraag ik hem. „Ik denk het niet”, verdedigt Alfons zich, „Blijkt niet klaar en duidelijk uit de bronnen dat de adel zich jarenlang onrechtvaardig heeft gedragen?”

Met de moorden van Beernem heeft hij de onmacht van de kleine man tegenover de rijken willen aantonen, heeft hij willen protesteren tegen de almacht van de adel, en heeft hij de onmondigheid van de kleine Vlaming aangeklaagd.

Niet schreien

Voor ik wegga, doet hij geëmotioneerd en onverwacht nog een laatste onthulling : „Ik ben geboren in Knesselare in een huisje dat eigendom was van de Beernemse burgemeester de

Vrière. Wij hadden daar betrekkelijk veel land bij. Mijn vader was een kleine aannemer maar hij boerde daarbij ook een beetje. Tijdens de Eerste Wereldoorlog was er geen werk meer voor de aannemers en dat land was van groot belang om te kunnen overleven. Maar de Duitsers sloegen het land aan om er een vliegveld op aan te leggen.

In 1919, na de oorlog, gaat mijn moeder, hoogzwanger van mij, te voet van Knesselare naar Beernem om er de pacht te betalen aan de Vrière. de Vrière laat haar twee uur in de wachtzaal zitten. Na lang wachten wordt ze bij de Vrière binnengelaten. Ze betaalt de burgemeester in Frans geld want vader was na de oorlog naar Noord-Frankrijk vertrokken om er de frontdorpen opnieuw op te bouwen. de Vrière protesteert omdat ze de helft te weinig betaalt. „Pardon”, zegt mijn moeder, „ik kan toch niet betalen voor het Duitse vliegveld”. „Ge moet dat vliegveld maar in oorlogsschade brengen”, antwoordt de Vrière. Schreiend repliceert mijn moeder : „Dat kunt u beter dan wij”. „Niet schreien”, zegt de Vrière na een poosje, „Alles komt wel in orde”.

Maar een maand later werd ons huis en ons land verkocht. Vader mocht terugkeren uit Frankrijk en in zeven haasten hier in Knesselare een huisje samenflansen of hij wist niet waarheen met zijn zeven kinderen.

Misschien heeft dat in mijn onderbewustzijn ook meegespeeld bij mijn onderzoek naar de Beernemse moorden.”

(wordt vervolgd)

SERIE : DE MOORDEN VAN BEERNEM (5)

Gerechtig wil moordenaars niet pakken

De Brugse justitie en het bisdom stopten alle klachten in de doofpot

■ BEERNEM

Het meest mysterieuze aan de zaken van Beernem is dat ze op één na nooit bestraft werden. De televiserie De Bossen van Vlaanderen zal een nog niet zo lang vervlogen tijdperk tonen toen de rechters en de pastoors diep bogen voor de rijken en machtigen. Vanuit Brugge hielden het parket en het bisdom de hand boven het hoofd van de deftige lieden van de clan van de katholieke senator-kasteelheer de Vrière. Toch durfde een journalist tegen die overmacht optornen.

November 1926. Tijdens de kermis van de Oude Statie worden weer een aantal raadselachtige dingen opgerakeld. De boeren hebben wat gedronken en dan komen de tongen los...

Tien jaar waren verlopen sinds baron d'Udekem d'Acoz uit zijn kasteel te Ruddervoorde werd ontvoerd en in het moordenaarsbos te Beernem levend be-

graven. Van jachtwachter Camiel Dierickx, die kort daarna verdwenen was, werd nooit meer een spoor gevonden.

Ook de terechtstelling van Emiel Beele bleef een twistpunt. Die jongeman had een Duitser, die zijn vriendin het hof maakte, een oog uitgeschoten en was daarom vogelvrij verklaard. Boeren konden hem vatten toen hij aardappelen wou stelen. Zij staken hem op een riek en Theofiel Hoste zou hem dan aan de bezetters hebben uitgeleverd.

Maar vooral het vreemde *ongeluk* waarbij René De Baene om het leven kwam stond velen kwam stond velen nog voor de geest. Het was ook op een kermisnacht gebeurd, nadat hij aan diezelfde schenkbank had gebluft: "Als ik zeg wat ik over d'Udekem en over Sassen Dierickx weet, dan is garde Hoste zijn kepi kwijt..."

Seigneur Diable

Het gesprek daarover stokt in herberg *De Linde* als de deur open zwaait. "Wie van de duivel spreekt ziet zijn staart", mompelt een van de late gasten.

Het is niet *Seigneur Diable*, zoals de machtige kasteelheer genoemd wordt, in eigen persoon, maar zijn natuurlijke zoon, veldwachter Hector Hoste, die volgens het politiereglement de sluiting komt bevelen.

Als iemand de jonge landbouwer Hector De Zutter meevraagt komt de veldwachter, die uitermate goed geluimd schijnt te zijn, tussenbeide. "Neen, neen, het is maar een keer kermis", zegt hij. "Wij gaan samen nog een stukje eten en iets drinken bij mijn schoonbroer Etienne Schepers".

Het hele nachtelijk gezelschap begeeft zich daarheen maar slechts zes genodigden blijven aan tafel: Hector Hoste en zijn vrouw Ida Devos, Etienne Schepers en zijn vrouw Irma Devos, Oscar Devos en Hector Dezutter.

Als deze laatste de maandagmorgen thuis niet is opgedaagd gaat zijn zuster Julienne op zoek. Zij krijgt te horen dat de veldwachter en zijn vrouw samen met Hector De Zutter om half drie bij Schepers vertrokken en een eind verder van haar

Lang moest de struise, baardige Victor De Lille strijd voeren, eer hij moeder De Zutter (rechts) voor een Hof van Assisen kon laten getuigen / Foto doc

broer afscheid namen. Velden en bossen worden uitgekamd, maar De Zutter blijft onvindbaar.

Huiszoeking verboden

Livien De Moor, een oud mannetje dat op de hoeve altijd gratis karnemelk mag komen halen, zegt echter: "Mensen, ik heb compassie met u. Ge moet zo ver niet zoeken. Hector werd zondagnacht in Schepers' huis doodgeslagen en ze hebben daar het lijk dan onder de mestvaalt gestopt. Maar laat mij er alstublieft buiten, want we zijn hier in Beernem en ik zou niet ook willen vermoord worden".

De commandant van de gendarmerie, Frans Baetens, wil een huiszoeking verrichten, maar hij krijgt geen toestemming van het parket. Pas na tien dagen stuurt men vanuit Brugge een officier van de gerechtelijke politie, Alois Impens. Hij wordt bij zijn aankomst aan het station opgewacht door veldwachter Hoste, praat met enkele stamgasten van *De Linde* en maant moeder De Zutter tot voorzichtigheid.

"Dat zijn allen deftige lieden, laten we nu maar liever afwachten", zegt hij.

"Natuurlijke dood"

Het lijk van Hector De Zutter wordt op 30 november bij de Moerbrug in Oostkamp uit de Brugse vaart opgehaald. Brugwachter Theofiel Quintijn merkt op dat de kleren gescheurd zijn. Mond en oren steken vol stal-mest en op het hoofd is een korst bloed gestold. Clara De Zutter, een van Hectors zussen, wordt als zij het nieuws hoort krankzinnig en moet in het gesticht te Sint-Michiels worden geplaatst.

"Natuurlijke dood door verdrinking", concludeerde echter wetsdokter Oscar Reynaert. "Die kleerscheuren en die wonde zijn wellicht door de schroef van een schip veroorzaakt".

De begrafenis wordt door een massa volk bijgewoond. Journalist Victor De Lille, de uitgever van *'t Getrouwe Maldegem* zoekt echter vruchteloos naar veldwachter Hoste en andere leden van het nachtelijk gezelschap waarmee Hector De Zutter het laatst optrok.

"Welk een gemeente is dat hier?", laat De Lille zich ontvallen. "Iedereen is hier, behalve De Zutter zijn beste vrienden!". Meteen begint hij een eigen onderzoek. Hij stelt in zijn blad een reeks open vragen aan garde Hoste, die de hele streek in opschudding brengen.

Voor de kerstvrede

"In naam van de kerstvrede, hou daar mee op", smeekt onderpastoor Aloïs Lambrecht hem. Maar De Lille is niet meer te stuiten. Zelfs niet nadat in januari de zaak door de Raadkamer in Brugge is geklasseerd. Hij spoort moeder De Zutter aan beroep aan te tekenen. Het parket van Gent moet zich nu met de zaak bemoeien, zeer tot ergernis van ridder de Vrière.

"Dat Gentse gerecht zit vol socialisten en liberalen en dat is allemaal slecht volk", meent de burgemeester, die in Gent veel minder invloed dan in Brugge heeft. Intussen weet men van Arseen Colpaert, beampte van de nog met de hand bediende telefooncentrale, ook al dat in de kermisnacht toen De Zutter was

vermoord vanuit het kasteel langdurig naar Brugge werd getelefoneerd.

Het Gentse parket laat het lijk opgraven. Ernest Schepers en Oscar Devos worden zelfs aangehouden, maar zij komen snel weer vrij.

Een steunfonds

Victor De Lille opent in zijn blad echter een steunfonds om moeder De Zutter aan de beste advocaten te helpen. Het geld stroomt toe vanuit alle hoeken van het land.

De schenkers mogen in *'t Getrouwe Maldegem* een opdracht laten afdrucken en de week na week verschijnende teksten liegen er niet om:

"Uit Sint-Michiels: Omdat ze de moordenaars kennen en ze niet willen pakken, 10 fr."

"Uit Sint-Joris-ten-Distel: Om al de Beernemse moordenaars samen aan een en dezelfde koord te hangen, 5 fr."

"Uit Watervliet: In Engeland is 't de galg, in Frankrijk het schavot, en België houdt met ons de zot, 5 fr."

Ronny DRIESMANS

Lastige getuigen moesten verdwijnen

Zelfs toen klauwhamer van de kermisnacht gevonden was kwam er nog geen proces

■ BEERNEM

Welke beroering de moorden van Beernem destijds in het land veroorzaakten kan men zich vandaag nauwelijks voorstellen. Omgerekend 10 miljoen fr. in hedendaagse munt werd er ingezameld opdat de arme drommels zich in hun ongelijke strijd tegen het gerecht zelf door advocaten zouden kunnen laten bijstaan.

De campagne van Victor De Lille voor de opheldering van de moord op Hector De Zutter was volop bezig, toen Beernem door weer een nieuw drama werd opgeschrikt.

Nog een lijk

Uit de Brugse vaart werd het

lijk opgehaald van hoeveknecht Ernest Van Poucke. Hij was naar de kermis in Brugge geweest, had de avondvertoning in het cirkus Amar bijgewoond en was dan te voet teruggekeerd. Aan de Moerbrug had hij nog een café bezocht. Er werd gefluisterd dat men daarna zijn hulpgeroep had gehoord en iemand had zien wegvlugten.

Van Poucke was een wees, die tijdens de hele Eerste Wereldoorlog gestroopt en gesmokkeld had. "Ik heb meer nachten in de bossen doorgebracht dan in mijn bed", zei hij. En soms voegde hij daaraan toe: "Mensenlief, wat ik daar allemaal beleefd heb. Ik hoor nog het gehuil van jachtwachter Camiel Dierickx, wie de hersenen uit de kop geslagen werden".

Ook na de oorlog was Van Poucke een nachtzwerfer gebleven. "Ik heb de bende van Hoste met die kar stalmest zien uitrijden", vertrouwde hij zijn vrienden toe. "Ik ben hen gevolgd tot aan het kanaal, waar zij het lijk van Hector De Zutter vanonder de mest haalden en in het water wierpen".

Onderging Ernest Van Poucke hetzelfde lot omdat hij teveel gezien had? Op zijn lijk werd geen spoor van geweld gevonden, maar men verdacht er de jonge Karel Vanhaecke van hem in de vaart geduwd te hebben. Die verdachte vertrok toen naar Amerika, waar hij tot aan zijn dood bleef wonen. Karel Vanhaecke was de broer van de gemeentesecretaris Omer Vanhaecke, die - wellicht als represaille - in juli 1944 werd vermoord.

Dekkingsmoorden

"In feite werd er van die hele reeks van zeven moorden slechts één echt beraamd", meent geschiedschrijver Alfons Ryserhove. "Baron d'Udekem d'Acoz werd omgebracht omwille van zijn vrouw. Alles wat daarop volgde waren dekkingsmoorden om lastige getuigen uit de weg te ruimen. De laatste moord was een late wraakactie van de tegenpartij".

Victor De Lille wilde in al die raadsels van Beernem opheldering brengen. Niet in 1906, zoals de Reynaert-figuur in de televisieserie, doch pas veel later in 1926 begon hij daarmee. Zijn campagne nam een ongeziende omvang.

In die jaren werd 't *Getrouwe Maldegem* het meest gelezen weekblad van het land. Als de nieuwe editie uitkwam stonden

Jo De Meyere en Frank Aendenboom als de journalist en de kasteelheer tegenover mekaar in de serie, die zes weken lang op TV1 zal lopen / Foto BRT

de mensen overal in lange rijen te wachten om hun exemplaar niet te missen. In de fabrieken werd het werk stilgelegd om de laatste berichten over de zaken van Beernem te bespreken. "En overal was de vraag: hoe lang nog zullen de moordenaars daar vrij kunnen rondlopen", zegt Alfons Ryserhove.

Bedevaart

In juni 1927 organiseerde Victor De Lille zelfs een bedevaart naar Balgerhoeke om de hulp van de Heilige Antonius in te roepen. Zovele duizenden mensen trokken daarheen dat het een tweede Ijzerbedevaart leek. Pater Isidorius, een berucht missiepreker, hield er een vlammend sermoen.

In augustus kwam er een keerpunt in het onderzoek. De Gentse recherche had bij Ernest Schepers een klauwhamer in beslag genomen en Prof. De Rechter van de Vrije Universiteit Brussel leverde het wetenschappelijk bewijs dat de dodelijke klap op de schedel van De Zutter daarmee was toegebracht.

Hamer en schedel worden nog steeds bewaard aan de universiteit van Gent, waar prof. dr. Thomas tien jaar geleden met de modernste apparatuur het onderzoek overdeed en de bevindingen van zijn collega De Rechter bevestigde.

Gedurende anderhalve maand bleven Hector Hoste, Ernest Schepers en Oscar Devos aangehouden, maar werden dan vrijgelaten tegen een borgsom van 10.000 fr. per persoon. Hector Hoste nam gewoon weer zijn dienst als veldwachter op. In de herbergen en op straat werd zwaar gevochten tussen de clans.

Liederen van Tamboer

Op een marktdag in Brugge verkocht Tamboer zeventuizend exemplaren van zijn liederteksten over de moorden van Beernem en verdiende er op één voormiddag een nieuwe Minerva-auto mee.

Maar als in mei 1928 het onderzoek wordt afgesloten oordeelt de Raadkamer te Brugge weer dat er geen reden is om vervolging in te stellen. De ontstentenis is groot.

"De ziel van 't volk is gekwetst", schrijft Victor De Lille. "Alle vertrouwen in 't gerecht wankelt". Prompt organiseert hij een tweede bedevaart naar Balgerhoeke, die bijna uitgroeit tot een volksopstand. - R.D.

Morgen in dit blad: Banbliksems vanop de kansel, maar toch een Assisenproces

Ook Hector De Zutter stierf tijdens een bloedige kermisnacht / Foto doc.

Als ook rond zijn kasteel de sociale onrust groeit laat de ridder de rijkswacht te paard tegen de stakers chargeren. Een beeld uit de eerste aflevering van de serie "De Bossen van Vlaanderen", zondag op TV1 / Foto BRT

De moorden van Beernem (4) **Voor velen in Beernem**

zal de **BRTN-reeks**

'De Bossen van Vlaanderen'

hard aankomen

Alfons Ryserhove sprak in Beernem voor een talrijk opgekomen publiek. Zijn voordracht is als een perfecte geschiedenisles : een boeiend, waarheidsgetrouw verhaal doorspekt met anecdotes. Foto V.C.B.

Hans Gyselen

BRUGGE — Houtegem en de Bossen van Vlaanderen: vandaag zegt het weinigen iets. Een nieuw feuilleton op de BRT, dat merken we intussen wel aan de spotjes op TV. Vlaanderen ligt er niet meteen wakker van. Maar is dat overal zo? Als we Houtegem vertalen in Beernem, en als we in die bossen straks de levenloze hand omhoog zien steken van een neergeknalde en levend begraven baron, wat maakt dat dan nog wakker in dit dorp, dat de meesten vandaag gewoon kennen als een afrit op de E40? Een argeloze redacteur ging op stap, zocht mensen op, en stelde soms met een rilling over de rug vast, dat de Moorden van Beernem nog altijd niet tot het verleden behoren. „Ik wil er wel over spreken, maar zet asjeblief mijn naam niet in de krant”.

Het begon allemaal meer dan zeventig jaar geleden. Vandaag leven nog enkele kinderen van slachtoffers, verdachten of veroordeelden. Een aantal van hen trok uit Beernem weg. Wie bleef, wil meestal niets liever dan dat het verleden vergeten wordt. Omdat het hun leven heeft getekend, omdat de tijd toch niet alle wonden heelt. Veertig jaar lang was er stilte rond de geheimzinnige moorden van Beernem. Gerechtelijke dossiers bleven onvolledig of werden verbrand, en het geheugen vervaagde. Tot iemand er zich weer in vastbeet en voordrachten hield. Net zoals die Victor De Lille, de journalist die er in 1926 brood in zag en er zelfs politiek munt uit sloeg. Hij stelde vragen, legde verbanden, zocht een uitleg. Die oplossing zal er nooit komen. Het stof der tijden en de verdorrende herfstbladeren in de „bossen van Vlaanderen” bewaren voor eeuwig hun geheim. En hoe minder over iets geweten is, hoe meer men erover zal schrijven en praten. Geldt dat laatste ook voor Beernem vandaag?

Woorden van Beernem

Een druilerige herfstdag in oktober. We gaan op zoek naar mensen, voor wie de moorden van Beernem meer betekenden dan een stevige roddelklui. De

eerste contacten zijn terzelfdertijd ontgoochelend én verbijsterend. Ontgoochelend, omdat heel wat mensen niet blijken te weten dat - laat staan wannéer - er een reeks over de moorden van Beernem op de televisie komt. Verbijsterend, omdat zij die het wél weten en daar allerm minst gelukkig om zijn, er na een emotionele uitbarsting om smeken dat hun naam nooit in de krant zou komen.

En soms overtreft de realiteit de fictie. Dat iemand je letterlijk op de knieën smeekt je aantekeningen te verscheuren, terwijl buiten de eerste slagen weerklinken van een helse onweersbui: zoiets vergeet je niet vlug. Schrik dus, ook vandaag nog. Wat ooit op papier werd gezet door een misschien niet belangeloze journalist, en later weer werd opgerakeld, heeft hier littekens op de ziel veroorzaakt, en je wordt er stil van. Op zo'n moment vraag je je af waarmee je begonnen bent. De Moorden van Beernem hebben ooit een heel dorp op z'n kop gezet. Twee clans - de armen en de rijken - gunden elkaar het licht in de ogen niet. Ook wat toen werd neergeschreven, zette het dorp op z'n kop.

Zet de M op z'n kop en je krijgt de Woorden van Beernem. Ze veroorzaakten uiteindelijk evenveel pijn als de moorden

zelf, want de macht van het geschreven woord blijft sterk. Vandaag vrezen velen dat wat de mensen op televisie zullen zien, voor waar zal aangenomen worden. Ten onrechte, zo zeggen de nazaten van één van de slachtoffers: de Hostes waren goeie mensen.

Slijk en bloed

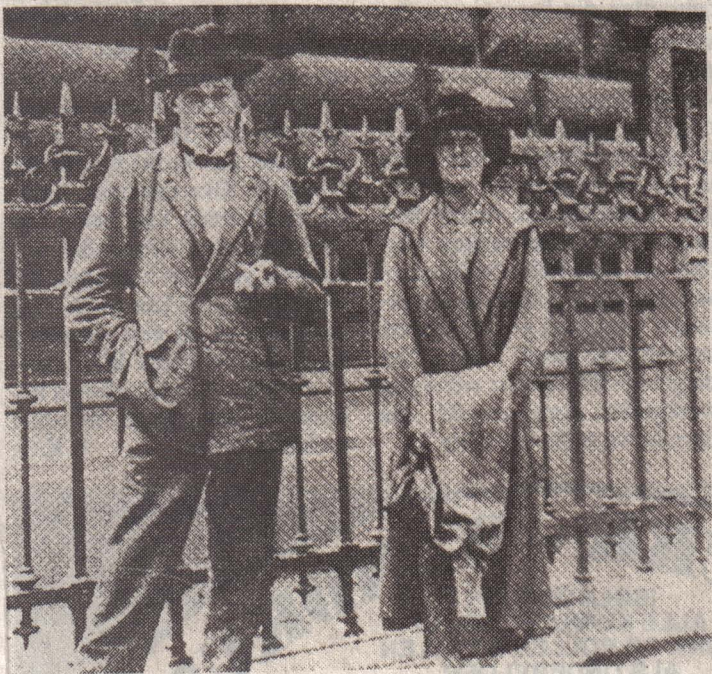
En zo duiken de oude namen weer op: mensen die hoorden bij de „arme slachtoffers”, mensen die hoorden bij de „rijke intriganten”. De tegenstelling bestaat vandaag niet meer. De jonge generatie studeert of werkt buiten Beernem, en stelt hoogstens enkele nieuwsgierige vragen. Want een reeks over je dorp op TV: geef toe, je bent aan je leeftijds-genoten wat uitleg verschuldigd. Voor het overige behoren de moorden van Beernem tot een ver en wazig verleden. Niet zo, voor wie zag hoe zijn vader of moeder gebukt gingen onder het verleden. Levens werden erdoor getekend, en vandaag weegt de emotionele of commerciële invloed van wat ooit gebeurde, nog zwaar door.

Het gevoeligst ligt de zaak bij de nakomelingen van de familie Hoste. Zij hadden indertijd goede banden met Etienne de Vrière, burgemeester en potentiaat in Beernem. Deze man nam allicht de sleutel tot de moorden van Beernem mee in zijn graf. Als er al een sleutel bestaat, want het verband tussen de moorden werd nooit bewezen. En zoals één van onze gesprekspartners het zei: „Er gebeuren tegenwoordig zoveel misdaden. Maar na het artikel in de krant, zwijgt men erover”. Inderdaad, de grote misdaad van nu - de Bende van Nijvel bijvoorbeeld - verzinkt ook al in een juridisch en politiek moeras, maar maakt toch minder kans om over vijftig jaar als een onopgehelderde dorpshistorie op de buis te komen. Aan dit soort koele, berekende misdaden kleeft nu eenmaal niet het slijk van boswachterslaarzen of het adellijke bloed van een kasteelheer. En op dat soort zaken valt een scenarioschrijver nu eenmaal wél.

Glazen vaasje

Eén van de betrokkenen die vandaag wel willen spreken, is Denise Dierickx, kleindochter van de in 1915 vermoorde boswachter Camiel „Sassen” Dierickx. Wist hij teveel van de moord op d'Udekem d'Acoz, of werd hij gewoon het slachtoffer van stropers? „Ik wil gewoon weten waar hij ligt”, zegt Denise Dierickx. „Ooit liet ik Ryserhove enkele brieven van mijn vader zien. Hij zou ze enkel inkijken en in ruil daarvoor een helderziende uit Parijs laten komen om het lijk van mijn grootvader te lokaliseren. De helderziende kwam nooit, maar de brieven werden wel gepubliceerd. Daar ben ik nog altijd boos om. Ook om het beeld dat hij ophangt van mijn grootmoeder. Mijn man heeft me tijdens de voordrachten nog moeten tegenhouden, of ik vloog op hem af. Mijn grootmoeder: zo'n lief, ingoed mens dat ze was. Ik koester nog altijd een stenen kannetje en een blauw glazen vaasje: het enige wat ze nog bezat nadat haar man was vermoord en zij zonder inkomen viel”.

Had Theophiel Hoste in 1926 niet gereageerd op de verdachtmakingen van Victor De Lille, dan had men misschien nooit over de moorden van Beernem gesproken.

Julia George en haar echtgenoot Gaston Vandierendonck. Julia verklaarde onder druk dat Hector De Zutter op de avond van zijn dood met haar had gesproken. Als gevolg van dat gesprek zou hij uit liefdesverdriet zelfmoord hebben gepleegd, luidde de eerste hypothese van het Brugse gerecht.

Repro A.K.

Journalist Victor De Lille met moeder De Zutter in de Assisenzaal in Antwerpen tijdens het proces Schepers-Hoste.

Repro A.K.

„Ik heb de eerste aflevering van de reeks bij de persvoorstelling gezien en, eerlijk gezegd, ik denk dat het voor vele mensen hard zal aankomen. Voor ons, die langs de kant van de „slachtoffers” staan, is het pijnlijk. Voor hen, die langs de kant van de Hostes staan, is het vernederend. Voor mij is het pijnlijk, want mijn vader was pas dertien jaar, toen mijn grootvader werd vermoord. En toen hij zestien was, moest hij naar het front. Mijn grootmoeder heeft er nooit veel over gepraat, het meeste weet ik van mijn tante. Mijn vader, die ook boswachter was, vertelde er al evenmin veel over. Hij had geen schrik om door de bossen te lopen. Wel heeft hij mij nog gezegd: „Hoe vaak zou ik al over het lijk van mijn vader gelopen zijn...?”

Ketting

Als je namen, intriges, gebeurtenissen en gissingen van toendertijd ter sprake brengt en naar oplossingen vraagt, dan blijkt dat men, ook vandaag nog, feiten en fictie vaak door elkaar haalt. „Maar één ding weet ik zeker”, zegt Denise Dierickx, „toen men in de jaren zeventig in Hertsberge het lijk van een struise man met een baard en een ketting terugvond, werd beweerd dat het om mijn grootvader ging. Dat kan niet, want die ketting heb ik hier bij mij. Ach, we zullen er wel nooit het fijne van weten. Maar die reeks op TV heeft toch iets in mij wakker geschud. Ik heb hier de lijst van alle acteurs en van de namen die ze in de reeks dragen. Ik ben nu de échte namen ernaast aan het invullen. En ik had toch graag eens gesproken met de acteur, die in de film de rol van mijn grootvader vertolkt...” Ook de man van Denise Dierickx, Noël Vanhaecke, heeft

Beernem vandaag

Over de moorden van Beernem hangt, net zoals tussen bossen en velden, de nevel der tijden. Die zal nooit optrekken. Nieuwe gegevens komen niet aan het licht. „Maar ja, meneer, als men ergens geld uit kan slaan, dan wordt het opgepept”, zo hoorde ik vaak. Indien Theophil Hoste, de privé-secretaris van de Vrière, in 1926 nooit had gereageerd op de verdachtmakingen van journalist De Lille, dan had misschien nooit iemand gesproken over „de moorden van Beernem”.

De dochter van de 88-jarige Julia Georges, die ooit onder druk zou zijn gezet om te beweren dat Hector De Zutter zelfmoord pleegde uit liefdesverdriet en die verklaringen naderhand introk, beaamt dat velen liefst zouden hebben dat over de hele geschiedenis gezwegen wordt. „Mijn moeder is nu blind en ze praat er allang niet meer over. Ze is trouwens altijd voorzichtig geweest. Vandaag interesseert het haar allemaal niet meer. 't Is zo al genoeg geweest en er zijn al teveel leugens verteld.”

Over wat de televisiereeks in Beernem teweeg zal brengen, lopen de meningen uiteen. De ene vreest dat de dorpsmentaliteit weer de kop zal opsteken en dat alles weer z'n commentaar zal krijgen in termen van rijk en arm. Iemand anders zegt: „Hier in Beernem zal men alle personages wel herkennen.

En zeg nu zelf, als je zou zien dat je vader, die onschuldig gezeten heeft en vroegtijdig stierf, hier weer wordt opge-

voerd, wat zou dan door je heen gaan? 't Is toch hun vader, hun bloed?”

Zullen de passies straks weer opblaaien? Zijn politiek en wraak twee concurrenten van bier, zoals iemand ons met een verwijzing naar de „cafémoord” op De Zutter, nogal raadselachtig toefluisterde? In het geval van de moorden van Beernem stegen politiek, wraak en bier alvast allen naar het hoofd, en ze leverden een ex-

plosieve cocktail op. Maar misschien wordt straks alleen maar gepraat over de scènes met de hoogstandjes van vrouwengek de Vrière in bed...

Op zaterdag 5 oktober verschijnt op de openingsbladzijde van de Extra-katern een laatste reportage over de moorden van Beernem. Daarin heeft men het over de BRTN-reeks 'De Bossen van Vlaanderen'.

(wordt vervolgd)

zo z'n eigen ideeën over het beeld dat in de boeken en voordrachten van Ryserhove naar voor komt. „Altijd maar dat cliché van het achterlijke Beernem, bijvoorbeeld. Dit was hier één van de eerste dorpen, waar het socialisme voet aan de grond kreeg. Voor de rest zit Ryserhove er met zijn interpretatie misschien niet ver naast - al geeft hij, naargelang van de plaats waar hij spreekt, vaak een andere versie. Maar ik vrees eigenlijk vooral dat de mensen ten onrechte zullen denken dat wat op TV komt, het échte verhaal is. Wat wil je; vraag nu aan de mensen in de straat, wie de verdachte is in de moord op Hector De Zutter en geen drie mensen op honderd zullen je een zinnig antwoord kunnen geven. Nog minder mensen weten dat mijn vrouw de kleindochter is van Sassen Dierickx...”

Moord of een haas in het kreupelhout ?

BEERNEM - Dinsdagavond luisterden 250 mensen (een uitverkochte zaal), midden in de bossen van Beernem, geboeid naar het verhaal van inspecteur Alfons Ryserhove over „De Moorden van Beernem”. Een passend decor om het relaas over de lugubere en onopgeloste moordzaken te aanhoren. „De moorden van Beernem” blijven na tientallen jaren die mensen nog altijd boeien. Uiteraard is de BRTN-reeks die zondagavond start onder de titel „De Bossen van Vlaanderen”, daar niet vreemd aan. „Maar wat de televisie zal tonen, is niet helemaal het echt gebeurde verhaal”, weet gastspreker Ryserhove die het voorrecht heeft gehad de reeks al volledig te bekijken.

Het echte verhaal weet hij. En dat steekt hij niet onder stoelen of banken. Hij is er mee vergroeid. Het is zijn levenswerk. De aanwezigen in de zaal komen bijna allen uit het naburige Wingene. De vrije school daar heeft deze avond immers georganiseerd. Reservatie voor een plaatsje in de cafetaria van Bulskampveld was echt noodzakelijk. De vraag bleek groter dan de aangeboden 250 stoelen.

Nieuwsgierigheid

Wat kwamen die mensen zoeken ? We vroegen het hen in de pauze. De meesten waren gewoon nieuwsgierig. Ze hadden al zoveel gehoord over de beruchte moorden van Beernem, en nu de televisie er een reeks over uitzendt, wilden ze er iets meer over weten. Anderen, meestal ouderen, hebben nog verre familiebanden met „Sassen”, boswachters, dienstpersoneel, caféuitbaters of volksmensen van toen. Nee, niemand is gekomen om de oplossing van de moorden te horen.

Maar allen zitten toch aandachtig — je kon een speld horen vallen — te luisteren naar de uiteenzetting van Alfons Ryserhove. Als volleerd onderwijzer bespeelt hij zijn klas. Met een plattegrond aan de muur en de aanwijfsstok in de hand geeft hij zijn geschiedenisles zoals het vroeger moest: vertellend, de adem inhoudend... anecdotes verweven met de waarheid.

De leerlingen op de banken volgen op de wandkaart de weg die de slachtoffers en moordenaars hebben afgelegd. Op hun netvlies doen ze de weg nog eens over. Ze kennen de streek. Weten waar „de hand” uit de grond stak. Kennen de genoemde cafés... Velen hebben er geen moeite mee om de moorden te klasseren, maar de moorden op de kindertjes (verwekt op het kasteel?) baren hen toch zorgen.

Een echte oplossing voor de moorden krijgen de 250 aanwezigen niet mee. Maar ze kunnen zich toch een goed beeld vormen van hoe het allemaal zou gebeurd zijn. Iedereen gaat huiswaarts met zijn eigen oplossing voor het raadsel. Maar allen weten ze nu dat wat de BRTN zal vertonen, niet helemaal met de waarheid strookt.

Het is al middernacht als Alfons Ryserhove zijn boeiend verhaal afmaakt. De bossen van Beernem liggen er donker bij. Iedereen zoekt vlug de veiligheid van zijn wagen op. In het naar huis rijden, wordt ook ik er mij van bewust dat hier, tijdens en na de Eerste Wereldoorlog, diverse onopgehelderde moorden gebeurden. Misschien... nee. Het zal wel een haas in het kreupelhout geweest zijn.

K.D.B.

HUMO

RADIO en TELEVISIE
PROGRAMMA'S VAN
4 TOT 10 OKTOBER

Lucas Van den Eynde en Jo De Meyere in
'DE BOSSEN VAN VLAANDEREN'
BRT TV1 zondag 20.30 uur

Wil de dader zijn vinger opsteken alstublieft

Het klinkt onmiskenbaar alsof het slecht zal aflopen: "Houtegem, gelegen in het hart van de bossen van Vlaanderen, is in de greep van burgemeester-senator-ridder de Bellicourt". Zo begint de persmededeling van TV 1, die de wereld vertrouwd moet maken met de nieuwe zesdelige, en op het eerste gezicht groot-scheepse dramaserie "De bossen van Vlaanderen": "De bossen van Vlaanderen" handelt over de strijd tussen de ridder de Bellicourt en Constant Reynaert, redacteur van een lokaal krantje. Er gebeurt een aantal moorden dat Reynaert probeert op te helderen". Een verhaal van verraad, rancune, huwelijksbedrog, jaloezie, aanslepende feodaliteit, klassenstrijd, en mysterieuze, onopgeloste misdaden. Het is in *la Flandre profonde* — hou je vast — echt gebeurd, zelfs tijdens zon- en feestdagen.

Het scenario is van de hand van Rudy Geldhof, die als toneelschrijver in *la Flandre profonde* op een zekere roep mag bogen.

Rudy Geldhof: « Tot mijn dertiende heb ik in Knesselare gewoond, een dorp naast het plaatsje Beernem, waar "De bossen van Vlaanderen" zich eigenlijk afspeelt. En zoals iedereen heb ik toen iets over die mysterieuze moorden in Beernem gehoord. »

HUMO: Wat was de algemene teneur van die verhalen?

Rudy Geldhof: « Sensatie, en een hoop geroddel: nog steeds beweren de dorpers dat ze veel weten, terwijl ze eigenlijk niets weten. Zelfs heb ik het nooit precies willen navlooiën, want dat had Alfons Ryserhove al voor mij gedaan: hij is mijn belangrijkste adviseur geweest. Een plaatselijke heemkundige, en toevallig een oud-onderwijzer van mij in het derde leerjaar: hij heeft over die hele affaire boekjes geschreven, en hij geeft er ook voordrachten over. Ik had natuurlijk wel een beetje liefde voor het onderwerp, want anders was

ik er nooit aan begonnen. »

HUMO: Wat voor liefde was het?

Rudy Geldhof: « Die liefde had veel te maken met het aanvallen van hoge omes, want als je iemand aanvalt, moet je grote heren aanvallen, hé? En ik heb van de gelegenheid gebruik gemaakt om de sociale geschiedenis tussen beide wereldoorlogen te schetsen. Die sociale strijd ging in dit specifieke geval gepaard met het geheim houden van moorden. »

HUMO: Ik las dat het au fond een whodunnit was, maar dat jij toch de klemtoon op de onderliggende sociale geschiedenis had gelegd.

Rudy Geldhof: « Ja, de whodunnit primeert op het eerste gezicht, maar met beide handen heb ik de kans aangegrepen om iets over de sociale geschiedenis van dit land te zeggen. Ryserhove heeft een duidelijke rode draad — hij beweert het allemaal wel te weten, hij heeft zekerheden; hij zegt: die moorden zitten zus en zo in elkaar. Daarin kan ik hem niet helemaal volgen, en daarom hoop ik van harte dat de mensen in de huiskamer

1915, en de meeste moorden zijn in de jaren '20 gebeurd. En omdat niemand er het fijne van weet zijn die moorden blijvend actueel. »

HUMO: Zou die serie de hele zaak niet opnieuw kunnen oprakelen? Ik neem aan dat er in de streek van Beernem nog afstammelingen van de betrokken personen leven.

Rudy Geldhof: « Dat klopt. Het leeft er nog hevig, en daarom hebben we ook alle namen veranderd. Ik werk nu eenmaal voor de *Dienst Fictie*: ik heb geen documentaire willen maken. Maar desondanks ben ik er haast zeker van dat het beroering zal teweegbrengen: toen de opnames plaatsvonden, werd een beroep gedaan op het plaatselijke amateurtooneel van Beernem; daar kwam meteen heibel van; sommige spelers wilden niet meedoen omdat ze afstammelingen waren van deze of gene die zogenaamd weet had van de zaak. Ik vrees een beetje dat nogal wat mensen uit Beernem teleurgesteld zullen zijn als de serie zullen zien: velen onder hen hebben de overlevering van de moorden van Beernem in hun hoofd, de mythe is hun

gaan discussiëren over de reden van die moorden. »

HUMO: Je hebt ook verklaard dat je niet eens aan een verfilming zou denken, mochten die moorden juridisch zijn opgelost.

Rudy Geldhof: « Ja. Stel dat alles was opgelost, ja, dan was er geen mysterie meer. Tot de dag van vandaag — 1991 als ik het goed heb — zijn de moorden van Beernem onopgelost. De eerste moord voltrok zich in

waarheid geworden. Ik heb het allemaal gedramatiseerd, zodat ze zullen zeggen: "Het zijn niet onze moorden". En dat draait automatisch op teleurstelling uit. »

(RV)

"DE BOSSEN
VAN VLAANDEREN"
TV 1
zondag 6 okt. — 20.30 u.

Met Jo De Meyere, Frank Aendenboom en Ingrid De Vos

"De Bossen" pronkstuk in reeks Made in Vlaanderen

De Bossen van Vlaanderen

De BRTN zendt zondag de eerste aflevering uit van de prestigieuze reeks "De Bossen van Vlaanderen", waaraan gedurende meer dan twee jaar werd gewerkt met 128 acteurs. De reeks is gebaseerd op de moorden van Beernem en verhaalt de strijd tussen ridder de Bellicourt (Frank Aendenboom) en journalist Constant Reynaert (Jo De Meyere - foto) die de moorden wil oplossen. **Blz. 34**

Van onze redactrice

Dit weekend is het dan eindelijk zover. Zondag krijgt u de eerste aflevering van de sinds lang aangekondigde prestigieuze reeks "De Bossen van Vlaanderen" op uw scherm. In Nicam-stereo bovendien, en dat is een primeur voor een fictieprogramma op TV1. Aan de reeks werd twee jaar en twee maanden gewerkt door een indrukwekkend aantal medewerkers en niet minder dan 128 vaste acteurs. Het scenario is geschreven door Rudy Geldhof, en de productie was in handen van Winnie Enghien, het duo dat enkele jaren geleden tekende voor "Klein Londen, Klein Berlijn". Marc Lybaert voerde de regie en de belangrijkste rollen worden vertolkt door Frank Aendenboom, Jo De Meyere en Ingrid De Vos.

"De Bossen van Vlaanderen" zijn geïnspireerd op de moorden van Beernem", zegt regisseur Marc Lybaert, "maar deze reeks blijft in de eerste plaats fictie. De moorden van Beernem zijn nooit opgelost, en wij willen die moorden nu ook

hun eigen mysterie laten leiden. Het scenario gaat niet op zoek naar dé waarheid in het mogelijke kluwen van waarheden. Als wij de moorden van Beernem hadden willen verfilmen, dan hadden wij met hard feitenmateriaal moeten komen aandragen, en dat kunnen wij niet. De belangrijkste vraag voor ons is die van het ontstaan van een mysterie, in dit geval de moorden. Parallellen met het heden liggen voor de hand, denk maar aan de Bende van Nijvel: roddels, fantasieën en halve waarheden worden hypothesen, verdachtmakingen die een eigen leven binginnen te leiden, omdat de betrokkenen niet willen of niet kunnen spreken."

Kleine man

Voor de reeks werden de namen van de personages bewust veranderd van die van de historische figuren. De fameuze moorden zijn trouwens maar een randverschijnsel in het geheel van de reeks: scenarist Rudy Geldhof en regisseur Marc Lybaert vertellen het verhaal van de strijd tussen ridder de Bellicourt (Frank Aendenboom), burgemeester van Houtegem en zijn opponent Constant Reynaert (Jo De Meyere), redacteur van een lokaal krantje, die een aantal moorden probeert op te helderen; de geschiedenis van de moorden van Houtegem loopt parallel met de ontvoogdingsstrijd van de kleine man. De strijd tussen de Bellicourt en Reynaert is a.h.w. een symbool voor het teloorgaan van een bepaalde periode.

Rudy Geldhof, die zich voor het script inspireerde op historische documenten van journalist De Lille (het alter ego van Constant Reynaert in de reeks): "Het mysterie van Beernem bevat op zich uiteraard dramatisch genoeg materiaal voor een TV-reeks, maar voor ons zijn ze slechts een aanleiding om het over de ontvoogdingsstrijd van de kleine man te kunnen hebben. Het verhaal speelt zich af in

het interbellum (de periode tussen de twee wereldoorlogen), met de opkomst van het socialisme en de Vlaamse beweging. Wij tonen de opkomende democratische krachten tegen het anachronistisch feodalisme, waarvan de Bellicourt, die een enorme machtspositie heeft zin z'n dorp, de eminente vertegenwoordiger is.

Dertig jaar

Voor de acteurs betekende "De Bossen" geen makkelijke opdracht. De reeks loopt immers over 30 jaar, zodat elk personage over verschillende leeftijden moet evolueren, en dat is niet evident omdat televisie niet chronologisch wordt opgenomen. Sommige da-

Waar film ophoudt, gaat boek verder

Samen met de TV-bewerking van de moorden van Beernem in de fictiereeks "De bossen van Vlaanderen", brengt de BRTN ook de romanbewerking van het scenario uit. Auteur Staf Schoeters baseerde zich voor de roman op het scenario van Rudy Geldhof, dat op zijn beurt voor een groot stuk is gebaseerd op historische documenten van de hand van journalist de Lille.

Het resultaat is een roman over macht, passie, eerzucht, angst, moed en waarheidsliefde.

"Mijn boek gaat verder, waar het scenario ophoudt", zegt Staf Schoeters. "Ik heb bepaalde figuren meer uitgediept, bepaalde locaties meer in de verf gezet. En het boek biedt ook meer historische duiding dan het TV-feuilleton."

"De Bossen van Vlaanderen" kost 790 fr. en is verkrijgbaar in de boekhandel of door overschrijving van dit bedrag op rek. nr. 000-0074040-29 van de BRTN.

gen moest acteur Jo De Meyere niet minder dan vier "leeftijden" neerzetten.

Over het personage van Constant Reynaert zegt hij zelf: "Eerst is hij een heel objectieve indringer in Beernem/Houtegem, een buitenstaander. Hij begint te onderzoeken wat er aan de hand is, maar wint zoveel mensen voor zich en wordt zo populair, dat hij het tot parlementariër brengt. Hij doet ook een poging om heilige huisjes in te trappen en hij heeft ontdekt dat het gerecht en de magistratuur de zaak van de moorden van Beernem op een gruwelijke manier manipuleerden. Dat heeft hij heel fel, als een idealist bijna, aangevochten."

Stuiptrekkingen

Staat het personage van Reynaert in de reeks duidelijk aan de kant van het gewone volk (ondanks het feit dat hij ook aristocratische trekjes heeft, want Reynaert woont in een sjiek huis en rijdt met een auto), dan is de figuur van de Bellicourt onvoorwaardelijk door- doorslecht afgeschilderd.

Frank Aendenboom: "Toen ik het script voor het eerst las, leek het verhaal mij inderdaad nogal

Jo De Meyere als Constant Reynaert, die in "De Bossen" als een idealist tracht heilige huisjes in te trappen tegen de macht van het gerecht, de magistratuur en de aristocratie in.

zwart-wit. In de eerste lezingen is dat beeld echter geëvolueerd. Wat ik als acteur probeer te doen, is de houding van iemand als de Bellicourt verklaarbaar te maken, duidelijk te maken dat die man zijn verleden heeft en zich wil verdedigen. Ik vind dat deze productie heel goed de sfeer de laatste stuip-trekkingen van een bepaald regime weergeeft."

"De Bossen van Vlaanderen" wordt uitgezonden in zes afleveringen van 50 minuten. De reeks werd gedraaid in 116 dagen, o.m. in het domein Lippensgoed in Beernem zelf, in Veurne, Brugge, Leisele en in het kasteel van Poeke in Laarne.

Regisseur Marc Lybaert: "Het was niet altijd gemakkelijk om geschikte locaties te vinden. In Vlaanderen wordt dat trouwens moeilijker en moeilijker. Voor de hoeve van de familie Mertens, die een belangrijke rol speelt in de reeks, viel onze keuze op een hoeve in Zaffelare in Oost-Vlaanderen, en een geschikte dorpskom vonden we in Leisele in de Westhoek."

Liesbeth COOYMANS

BRTN TV1 - zondag - De Bossen van Vlaanderen - 20.30 uur.

Frank Aendenboom (midden) als de doorslechte ridder de Bellicourt, de verpersoonlijking van de feodale macht, waarvan "De Bossen" de laatste stuip-trekkingen toont. Rechts zien we Ingrid De Vos als zijn maitresse barones Marie-Ange van Hoeylandt.

DE BOSSEN VAN VLAANDEREN

BEERNEM — Vanaf zondag 6 oktober toont TV 1 de zes afleveringen van de nieuwe serie „De Bossen van Vlaanderen”. Het is een rekonstruktie van de „Moorden van Beernem” die tussen de jaren 1915 en 1927 plaatsvonden. De ware namen worden niet gebruikt. De Brugse scenarioschrijver Rudy Geldhof kreeg de opdracht het „materiaal” te verwerken. Hij baseerde zich vooral op de gegevens van Alfons Ryserhove uit Knesselare, de man die „De wrede moorden van Beernem” zowat in het hele Vlaamse land gaat vertellen en er boeken aan wijdde.

Het „verhaal” begint in 1914. Enkele Duitse hoge officieren worden ingekwartierd in het kasteel Lakebos van baron d’Udekem d’Acoz. Het duurt niet lang of de vrouw van de baron, Cecile van Outryve d’Ydewalle, heeft een liefdesrelatie met een zekere Gustav von Gagern. Deze „affaire” duurt tot von Gagern naar het front wordt gestuurd.

Een paar maanden later wordt d’Udekem d’Acoz verzocht zich op de Orstkommandantur in Tielt aan te melden. De baron doet dat, maar komt nooit meer terug. Drie maanden later verdwijnt de jachtwachter van het Lakebos, Camiel (of Sassen) Dierickx, op zijn beurt spoorloos. „Wist Sassen te veel?”

Zijn lijk werd nooit ontdekt, maar op zekere dag zien arbeiders in een bos van het Lippensdomein een hand uit een strook mul zand steken. Na opgraving betreft het zonder twijfel de stoffelijke resten van d’Udekem d’Acoz. Hij werd zichtbaar in de rug geschoten, en dan

wellicht levend begraven. De Duitse overheid veronderstelt dat Sassen Dierickx de dader is.

In 1921 wordt het lijk ontdekt van René de Baene, een van de mannen die het graf van d’Udekem d’Acos ontdekten. Veldwachter Hoste, beschermeling van de toenmalige burgemeester van Beernem, Etienne de Vrière (ridder en kasteelheer), stelt een onderzoek in. Zijn uitspraak: doodgevallene in dronkenschap. De Baene werd begraven op het kerkhof van Beernem, maar toen men voor nader onderzoek het lijk wilde ontgraven, was het verdwenen...

Proces

In 1922 wordt de moord op baron d’Udekem d’Acos behandeld door de rechtbank van Brugge. Baron von Gagern (het „lief” van de barones) wordt bij verstek ter dood veroordeeld. Het blijft nu even kalm rond de moorden, tot in 1926 het lijk van Hector De Zutter (een boerenzoon uit Beernem) uit het kanaal Gent-Brugge in Moerbrugge (Oostkamp) wordt opgegraven.

De Zutter zou het laatst gezien zijn in café De Linde, waar hij bij sluiting door veldwachter Hoste werd aangemaand het café te verlaten. De veldwachter zou aan De Zutter hebben voorgesteld om dan samen iets te gaan drinken bij zijn schoonbroer Etienne Schepers, een voorstel dat wordt aangenomen. Maar Hector De Zutter komt niet meer thuis. Een zoekactie levert niets op, tot een zekere Livinus De Moor komt vertellen dat het lijk van De Zutter onder de mesthoop van de ouderlijke boerderij zit verstopt. Een speurhond wordt ingespannen, maar door de tussenkomst van Schepers wordt de actie stopgezet... En enkele weken later ontdekt men het lijk van De Zutter in het kanaal.

Belangrijke gegevens komen meteen aan het licht. In de oren en de mond worden resten van stalmeest gevonden, een bewijs dat het lijk toch onder de mestvaalt lag?

„Dood door verdrinking”, luidt het verdict! Dan verschijnt Victor De Lille ten tonele, een gepensioneerd gemeenteontvanger, en tevens uitgever van het weekblad 't Getrouwe Maldegem. Hij krijgt de hele pers mee. Het lijk wordt opgegraven en wetsdokers stellen vast dat De Zutter de schedel werd ingeslagen.

Schepers en Etienne De Vos, die er ook bij was toen men bij Schepers nog eens binnenging om een pintje te drinken op de fatale avond, worden aangehouden, maar ook weer vrijgelaten. Het verdere „speurwerk” en de bemoeiingen van De Lille, en het vaststaand feit dat De Zutter met een hamer werd doodgeslagen, worden Schepers, De Vos en veldwachter Hoste uiteindelijk fataal. Maar daarmee is de kous nog niet af.

In 1927 wordt langs het kanaal in Beernem het lijk gevonden van Ernest Van Poucke, een man die ook „te veel” over de hele „affaire” zou hebben geweten. Een tijd nadien worden de veldwachter en zijn twee kompagnons in voorlopige vrijheid gesteld, maar op 29 juni 1929 start het eigenlijke proces in Antwerpen. Oscar De Vos wordt vrijgesproken, veldwachter Hoste en Etienne Schepers worden veroordeeld tot elk 20 jaar dwangarbeid. Geen van de twee heeft ooit bekend.

Voor Alfons Ryserhove, die de zaak ruim 40 jaar bestudeerde, zal het een raadsel blijven maar ook een eer dat hij het geheel als een aanvaardbaar tijdsdocument wist uit te bouwen, zowel in zijn lezingen als in zijn boeken.

Een groot deel van de tv-serie „De Bossen van Vlaanderen” werd in het Beernems Bulskampveld gedraaid. (KMO)

TV-reeks geen historische documentaire

BRUGGE — De TV-reeks „De Bossen van Vlaanderen”, die de komende weken op zondagavond het BRT-net siert, wordt geen historische documentaire, maar wel een fictieverhaal dat de tijdsgeest van „het arme Vlaanderen” van tussen de twee wereldoorlogen boeiend in beeld brengt.

In het feuilleton bekijkt Rudy Geldhof het hele gebeuren vanuit het standpunt van de journalist Constant Reynaert (in werkelijkheid Victor

De Lille), een rol die wordt vertolkt door Jo De Meyere. De Lille heeft zich pas enkele jaren na de eerste moord in het onderwerp vastgebeten. In de Bossen van Vlaanderen is de journalist echter al een spilfiguur nog voor de eerste moord gebeurde.

Hierbij werkt Geldhof ook een nieuwe intrige uit en suggereert dat de journalist ook een persoonlijke rekening te vereffenen had met de adellijke familie de Bellicourt (de Vrière), omdat zij hem in een concentratiekamp had doen belanden. Deze nieuwe konflikt haard zorgt ervoor dat een

deel van het verhaal zich in Genève situeert, waarvoor onder meer de binnenkoer van het Brugse Gruuthusemuseum en het Kasteel Ryckvelde in Sijsele als lokatie dienen.

Het verhaal vangt aan bij de laatste moord en keert dan via een flash-back terug naar de aanvang van de moorden.

Tijdens het proces tracht de journalist een eigen hypoteze te bewijzen, die wordt gestaafd door bepaalde getuigenissen. Maar naar het einde toe gaat hij opnieuw twijfelen aan zijn stelling in naam van de journalistieke deontologie.

In de reeks wordt algemeen Nederlands gesproken met enkele sfeerversterkende elementen, onder meer gij- en u-vormen. De opnames werden vooral gemaakt in Leisele bij Leuven, in Houtem bij Veurne, in het Oostvlaamse Zaffelare, in de kastelen van Loppem en van Poeke, het provinciaal domein Bulskampveld, in hotel Die Swaene en in het Pandreitje in Brugge.

In de hoofdrollen herkent men onder meer Jo de Meyere, Frank Aendenboom, Dora Van der Groen, Jef Burm, Ingrid De Vos en Hugo Prinsen. (PRO)

„Liefdesrivaal vermoordde mijn grootoom”

PROVEN — Zondagavond zit de Provense baron Henri d’Udekem-d’Acoz zeker voor zijn televisie om de eerste aflevering van de TV 1-reeks „De Bossen van Vlaanderen” niet te missen. „In mei 1915 werd de broer van mijn grootvader, Henri d’Udekem-d’Acoz, kasteelheer van het Lakenbos in Ruddervoorde, het eerste slachtoffer. Dank zij het werk van ijverige speurneuzen zijn de daders vandaag bekend, maar door de enorme corruptie bij het toenmalige gerecht in Brugge en Gent werden ze nooit veroordeeld.”

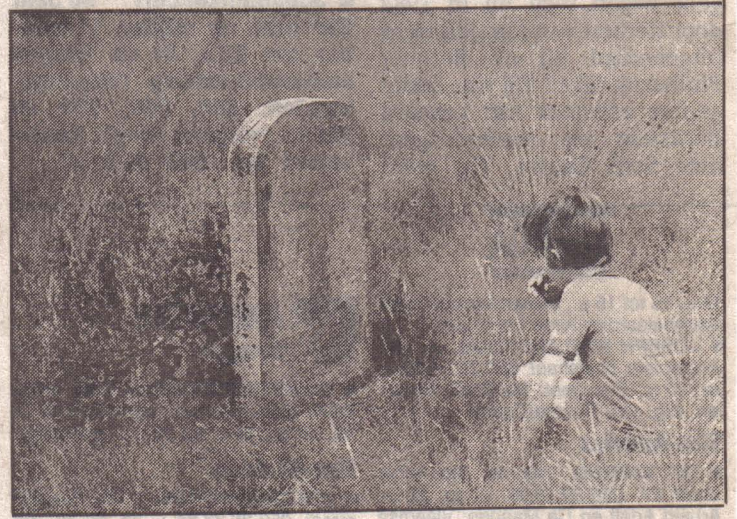
„Henri d’Udekem-d’Acoz, een belesen man die aan de universiteit studeerde en een groot vlinderliefhebber was, woonde in het begin van deze eeuw op het kasteel in het Lakenbos in Ruddervoorde, nu eigendom van de firma Dejonckheere. Hij was gehuwd met Cécile van Outryve-d’Yde-walle, die een relatie aanknoopte met De Vryère, burgemeester van Beernem”.

„Tijdens de Tweede Wereld-

oorlog haalden twee Duitse soldaten de kasteelheer af om samen met hem te onderzoeken welke bomen hij aan het leger zou leveren. Mijn grootoom kwam echter nooit terug. In september deden houthakkers een akelige ontdekking. Zij zagen een hand in verre staat van ontbinding uit de grond steken, de hand van mijn vermoorde grootoom.” Aldus Henri d’Udekem-d’Acoz.

„Ondanks de zegelring met het d’Udekem-schild, de trouwring, de zakdoek met de initialen HUA (Henri d’Udekem-d’Acoz) en de bokkebaard herkende burgemeester De Vryère die bij de ontgraving aanwezig was, het slachtoffer niet. Een duidelijk teken aan de wand. Uit historisch onderzoek bleek later dat veldwachter Hoste en een zekere Anseeuw in opdracht van de burgemeester de kasteelheer vermoordden. Het motief lag voor de hand”.

„Dank zij zijn vele relaties kon de burgemeester de zaak in de doofpot stoppen, en toen jaren later vermoedelijke getuigen van de eerste moord werden vermoord, sepondeerde het

Op deze plaats werd het lijk van d’Udekem d’Acoz ontdekt. (Foto KMO)

Rudy Geldhof geeft Jo de Meyere aanwijzingen.
(Foto VJB)

korrupte gerecht van Brugge en Gent die zaken zelfs”.

„Victor De Lille, eigenaar en hoofdredakteur van het weekblad „Het Getrouwe van Maldegem”, zamelde op het einde van de jaren twintig geld in om een onafhankelijk onderzoek naar de moorden in te stellen. Dank zij zijn inspanningen veroordeelde het gerecht in Antwerpen veldwachter Hoste en een zekere Schepers om hun aandeel bij de moord op Hector Dezutter tot twintig jaar dwangarbeid”.

„Maar de moordenaars van mijn grootoom zijn nooit gesnapt of veroordeeld. Toch bracht Victor De Lille in drie brochures met als titel „Licht en schaduw over de moorden van Beernem” de waarheid aan het licht. Jammer genoeg kan ik die werken nergens meer op de kop tikken. Die onverkwikkelijke geschiedenis interesseert mij nochtans enorm”, aldus baron d’Udekem-d’Acoz.

Na de moord op Henri d’Udekem-d’Acoz toonde zijn echtgenote Cécile veel berouw. Zij belandde zelfs een tijdje in de gevangenis op beschuldiging van moord. Na haar vrijlating verkocht ze het kasteel en verhuisde naar Etterbeek waar zij na een slepende ziekte in 1925 overleed. (BWP)

Een beeld van de opnames op de binnenkoer van het Brugse Gruuthusemuseum. (Foto VJB)

„Verhaal begint en eindigt met de Vrière”

BEERNEM-BRUGGE — De cafetaria van het Bultskampveld zat woensdagavond vol, voor een zoveelste konferentie van Alfons Rysenhove over de Moorden van Beernem. Er was die avond Twin Peaks en Europees voetbal op TV, Club speelde thuis, en toch kwamen honderden mensen opdagen om uit de mond van een 70-jarige man meer te vernemen over een zaak die inmiddels meer dan een halve eeuw geleden gebeurde. Wat blijft de mensen toch zo boeien in die „Moorden van Beernem”?

Om het antwoord op die intrigerende vraag te kennen, volstaat het een van Rysenhoves spreekbeurten bij te wonen. Hij sleept zijn publiek vier uur lang door een roman van intriges heen, waarin politieke en liefdesaffaires mekaar doorkruisen en ook heel wat grote namen vallen. Geen dankbaarder onderwerp voor een groot publiek...

Hoewel Rysenhove in zijn boeken wel wat voorzichtig is, neemt hij in zijn konferenties alvast geen blad voor de mond. Met zichtbaar genoegen en voor een dankbaar publiek weeft hij zijn rode draad door de tragische gebeurtenissen die meer dan 50 jaar geleden een dorp als Beernem teisterden.

Voor Rysenhove begint en eindigt het hele verhaal van de Moorden van Beernem bij de toenmalige burgemeester Etienne de Vrière, die de bastaardzoon van Leopold II genoemd wordt, en die na zijn terugkeer uit Congo een waar schrikbewind voert in zijn gemeente: de Vrière zuigt zijn pachters uit, laat zich „dienen” door een resem meiden en meisjes en bouwt rond zich —

met de familie Hoste — een hele clan, die uit zijn hand eet, maar hem ook in de vuile karweitjes kan bijstaan.

Hoewel ook hij geen definitieve en sluitende bewijzen voor de vermenging van alle moorden van Beernem naar voor brengt, is de rode draad voor Rysenhove alvast duidelijk: voor hem had de Vrière de hand in de moord op baron d’Udekem d’Akoz en zijn de mogelijke getuigen van die moord (en later van de moord op die getuigen) door de leden van de clan vermoord.

Nog los van het feit of dit wel allemaal met de historische werkelijkheid overeenkomt, biedt het in elk geval stof voor een sociaal document: over de manier waarop de Vlaamse dorpen van onze grootvaders onder de knoet werden gehou-

den. Alfons Rysenhove, in „De Geheimzinnige Zaken van Beernem”: „In sommige dorpen regeerden de kasteelheren nog als middeleeuwse vorsten. Daar werden de laagste lonen van België uitbetaald; in de praktijk was een haas of een konijn meer waard dan een mensenleven.

Nochtans waren die heren over het algemeen zeer katholiek, ja, zij voelden zich geroepen om de bewaarders van het geloof en van de goede zeden te zijn bij hun onderhorigen”.

„Maar de dochters van de pachters moesten op het kasteel gaan „dienen”. En of zij „dienden”! Meer nog: sommige heren dachten boven de wet te staan of althans de wet naar hun oordeel en belangen te mogen interpreteren. En er waren er zelfs die meenden

over leven en dood van hun ondergeschikten te mogen beslissen. Het gezag komt van God en hun was de taak toevertrouwd dat gezag te doen eerbiedigen. Wie de nek niet kon buigen, werd geruïneerd of verjaagd”.

„Om hun ziel vrij te kopen schonken zij soms een gift aan de parochiale kerk: een brandglasraam met hun adellijk wapen, een kelk, een koperen lezenaar, een kruisbeeld... Hun toezichters en zaakwaarnemers waren almachtig; zelfs de pastoor gehoorzaamde aan iedere wenk van het kasteel als aan een goddelijk bevel. Jan met de pet had slechts te werken en te zwijgen.

Zulke toestanden — op de spits gedreven — hebben ten slotte de „zaken van Beernem” mogelijk gemaakt.” (VHB)

Brugs duo gaf televisieserie vorm

BRUGGE — Hoewel het taai opzoekingswerk van Alfons Rysenhove ongetwijfeld doorslaggevend was voor het bijeenbrengen van het materiaal voor „De Bossen van Vlaanderen”, was het uiteindelijk een Brugs duo dat deze reeks gestalte gaf: Rudy Geldhof tekende voor het scenario, Marc Lybaert voor de regie.

De veertiger Rudy Geldhof — een oorlogskind — sleet zijn kinderjaren in verschillende Oostvlaamse dorpen. Na zijn middelbaar onderwijs volgt een merkwaardige carrière in uiteenlopende losse jobs: eerst lederbewerker in het ouderlijk bedrijf, daarna tolk, handelsreiziger, seizoenwerker en assistent-purser op

pakketboten. In 1977 sticht Rudy Geldhof in Brugge Teater De Kelk en sedert 1980 houdt hij zich uitsluitend met schrijven bezig. Enkele bekendere stukken van hem zijn onder meer De Geit, Het Souper, Eenentwintigen, De Vrije Madam en Katanga Diane. De jongste jaren was hij vooral actief als scenarist. Zo schreef hij voor de BRT onder meer „Klein London, klein Berlijn” en „De Bossen van Vlaanderen”, en kreeg hij nu ook de opdracht een nieuwe serie over de 50-er jaren te schrijven. Voor het teater staat ook nog een „dialog” op stapel rond de figuur van prins Karel, het enfant terrible van het Belgische koningshuis. Marc Lybaert, die voor de regie van „De Bossen van Vlaanderen” tekent, is

sedert enkele jaren huisregisseur bij de BRT en realiseerde een drietal jaren geleden de serie „Villa des Roses”, naar de gelijknamige roman van Willem Elsschot. Lybaert was voordien in Brugge werkzaam als regisseur-toneelmeester bij Teater 19, de vroegere Werf. Nadat De Werf dit teatergebouw overnam, vertrok Lybaert naar het CC Boterhuis, waar hij enkele jaren directeur was van Arca-Brugge.

In „de Bossen” vinden aldus twee figuren uit het Brugse teaterleven elkaar en tal van bekende en minder bekende figuranten uit eigen streek terug: zo onder meer Rita Lommée, Oswald Maes, Dominiek Berten en leden van de Steenbrugse toneelkring Kunst Adelt. (PRO)

Bossen van Vlaanderen zijn die van Beernem niet

Zesdelige televisieserie geïnspireerd op historische feiten

Op een zomerochtend van 1944 kwam een vrouw, samen met haar dochter, in een winkel aan de Beernemse Bloemendaalstraat een lijkstaf bestellen voor haar overleden man. De echtgenoot en vader, sekretaris van de gemeente, was 's nachts door mannen in Duitse uniformen uit zijn huis gehaald en weggevoerd. Hij werd vermoord teruggevonden. Net voor hij de „Duitse“ wagen moest instappen, zou hij geroepen hebben: „Maar ik ken u!“. Het vermoeden rees dat het niet om Duitsers ging, maar om een late wraak van mensen uit de streek. Een uitloper van een reeks moorden, die Beernem en een stuk van Vlaanderen jaren lang beroerden. Het warnet van tragische gebeurtenissen vormt de inspiratiebron voor de televisieserie, die de BRT op zes zondagavonden uitzendt. Het is in geen enkel opzicht een poging om de historische feiten getrouw weer te geven.

Een kwarteeuw geleden plande de BRT-televisie, naar een scenario van Louis De Lentdecker, een dramaproduktie rond „de moorden van Beernem“. De direktie besloot uiteindelijk het projekt af te voeren, na verzet uit Beernem, waar men vreesde oude drama's te doen herleven. Het werd toen niet onwaarschijnlijk geacht dat de lokale adel en de hogere kringen invloed uitoefenden om de uitzending te schrappen. Het streekdrama kende met de echte of vermeende moord van vlak voor de bevrijding, wellicht een triest orgelpunt.

Rond de Beernemse moorden is een myte ontstaan, die niet meer te controleren viel en die in vele versies een eigen leven is gaan leiden. Vrijwel iedereen in de streek voelde zich bij het drama betrokken. Er werd veel over gepraat, al waren zij die gedwongen zwijgplicht kregen, nauwelijks te tellen.

Doorslaggevend was de invloed van de adel, bij wie het allemaal begon en bij wie zowel familiale als politieke motieven speelden. Bij het volk was er altijd wel iemand in de familie die bij het drama of in de invloedssfeer van de adel betrokken was. Daardoor ontstonden clans.

Een doorslaggevende rol werd gespeeld door de uitgever van het

streekblad 't Getrouwe Maldeghe van uitgever De Lille, die na de moorden van 1926 stelling ging nemen en het gevecht aanging met de lokale adel die alles in de doofpot wilde. Het legde de uitgever geen windeieren: zijn blad werd snel over vrijwel heel West- en Oost-Vlaanderen gelezen en, na allerlei akties, geraakte hij zelfs tot in het parlement.

Moorden

Leopold II kon destijds niet vermoeden dat de afstammelingen van de edelman die hij in Beernem een kasteel en een van zijn zwangere vriendinnen ten geschenke gaf, een belangrijke rol in de zaak zouden spelen. Het begon in 1915, toen de baron van het kasteel in Ruddervoorde met een Duitse wagen werd weggevoerd en niet terugkwam, waarna even later ook zijn jachtwachter verdween. Toen later het herkenbare lijk van de baron werd gevonden, werd het gerapporteerd als van „een onbekende man“.

Niet iedereen wist toen dat de barones, de lieve Cécile, een verhouding had met een ingekwartierd Duits officier en dat de jachtwachter vermoedelijk teveel wist. Na de oorlog werden twee Duitse officieren wegens de moord terechtgesteld.

Het ware drama brak los in 1926, toen een landbouwer na een kermisnacht verdween en zijn lijk later met beschadigde schedel uit de vaart werd opgehaald. Het onderzoek vorderde niet. Men neemt aan, dat de nakomelingen van Leopold II op het kasteel — wie beefde niet voor hen? — alles deden om de waarheid gedekt te houden. Uiteindelijk werden de veldwachter en een vriend voor de moord veroordeeld.

De overleden landbouwer zou namelijk hebben geweten dat de veldwachter tien jaar vroeger de nooit teruggevonden jachtwachter van het kasteel zou hebben gedood, nadat deze zélf de baron had vermoord om Cécile met haar Duitse officier liefderijk vrij spel te geven. De landbouwer zou ermee bedreigd hebben te vertellen wat hij over de veldwachter wist. Beide veroordeelden werden later in ere hersteld. Op elk moment zou de adel achter de schermen druk hebben uitgeoefend.

De moord op de Beernemse sekretaris — via familiebanden met de

De Bossen van Vlaanderen: Jo De Meyere als uitgever Reynaert, met zijn weekblad in verzet tegen de lokale adel...(TV1, zondag 20.30)

voormalige drama's verbonden – maakte in 1944 opnieuw alles los. Wij hebben deze bijdrage met die moord geopend, omdat ook de televisieserie er als proloog mee begint. Het is een van de weinige anekdoten uit het televisiedrama, die aan de ware feiten refereert. Opzettelijk hielden wij het verhaal onvolledig en vermeldden we geen namen, om alleen het kader aan te geven waarin de serie is opgebouwd.

De televisieproductie, die in de ware geschiedenis (maar wie kent die?) een tragische kluit had kunnen vinden, heeft namelijk alle namen

gewijzigd, evenals vele historische feiten. Men beperkte zich tot een dramatisch kader waarin men wel personages en gegevens uit de realiteit herkent, maar bewust niet de geschiedenis van de moorden van Beernem.

Onderdrukking

Dit is dus geen historische rekonstruktie, aldus regisseur Marc Lybaert, wiens moeder altijd in Beernem heeft gewoond. Als productie én als boodschap acht hij het verzonden drama sterker dan de realiteit. Er zijn twee onderliggende lijnen. Ten eerste het verhaal van een reeks moorden om de onderdrukking te schetsen van

kleine mensen door machtige heren van de adel. Ten tweede de vraag hoe het moordmysterie nog steeds bestaat en mensen blijft boeien.

Scenarist Rudy Geldhof („Klein Londen, Klein Berlijn“) bouwde in die geest een drama op, waarin de anekdote minder belangrijk is dan de sociaal-historische verhouding. Tezelfdertijd poogde hij – blijkbaar in sterke zwartwit-tinten – een drama te tekenen, dat in het personage van de kasteelheer een tragisch karakter krijgt, omdat de adellijke heerser eindigt zonder macht.

Ook zijn tegenstrever, de weekblad-uitgever, blijkt niet zomaar een eenzijdig nobel mens. De auteur benadrukt de tegenstelling tussen twee werelden, zowel op het sociale als op het politieke vlak. Wat in de eerste aflevering al meteen aanleiding geeft tot goedgeschreven dialogen en sterk-vertolkte scènes.

Voor de historische feiten kreeg hij advies van Alfons Ryserhove, die over de moorden alles weet en nog veel meer. Ze hebben mijn advies tot in de kleinste puntjes gevolgd, zegde hij na het bekijken van de eerste aflevering.

Die aflevering vormt enkel de aanzet tot het eigenlijke drama, waarin de personages en het sociaal-historische kader worden getekend. Aan écht drama is men in die eerste, nogal lang uitgesponnen aflevering nog niet toe.

We leren op de vooravond van de Eerste Wereldoorlog de drukker-uitgever Constant Reynaert van *Het Vrije Meerse* kennen. Hij neemt het beleid op de korrel van de burgemeester van Houtegem, Ridder de Bellicourt. De machtige heerser ziet zijn romance met zijn adellijke buurvrouw gestoord door de oorlog, vooral wanneer zij belangstelling vertoont voor de ingekwartierde officieren. De ridder stuurt tussendoor een door hem gezegende meid naar huis, met een pakje in de buik en een jongeman als echtgenoot.

De twee opposanten worden gespeeld door Frank Aendenboom die met zijn wat teatrale aanleg een uitstekend personage neerzet als burgemeester en door Jo De Meyere, die als de vinnige, wat sluwe uitgever Reynaert al in de eerste aflevering overtuigend de contouren aftast van zijn personage, ook al is voor het kleine scherm zijn baard net iets té groot.

Huib DEJONGHE

De Moorden van Beernem

op TV

HET VOLK

Postbeskrekning 32487

Godsdienst - Huisgezin - Eigendom

Abonnementenprijzen
6 maand 36 fr.; 3 maand 18 fr.; 1 maand 6 fr.

Zaterdag
3
September 1927

H. REMAELUS.

ZON: Op. 6.10 u., Ond. 7 u. 29
MAAN: E. K. 4

PER NUMMER 25 CENTIEMEN

PER WEEK 150 FRANK

Foto Daniël Van Assche

Ridder de Bellicourt (Frank Aendenboom) en journalist Reynaert (Jo De Meyere): niet bepaald elkaars beste vrienden.

Rechterlijke Mijnramp Montaine-l'Évêque

JURONTPLOFFING. — VIER
WERKERS BEDOLVEN. —
DRIE DOODEN.

In het nummer 4 der koolmijnen
de l'Évêque heeft Woensdag
een vreeslijk ongeluk plaats
mijnwerkers zijn er bij een
plofping bedolven geworden.
zonderheden over die schrik-
telijke gebeurtenis:
gelegen nabij de statie van
en acht werklieden aan het
de belangrijke gaanderij op
van den verlichtingsput.
alf vier en niets liet het on-
op, toen zich plots een ge-
enapping voordeed die on-
ne uitstorting verwekte.
begrijpen is zocht ieder
voel schrik zijn eigen reu-
ner konden ontsnappen en
beroken. De vier anderen
niet gelyven, vreeschijn-
der de instorting.

REDDINGSWERKEN.
werd het noodsein ge-
de, bestuurder der put-
hoofdingenieur, spec-
ants zonder een oogenblik
ngelukklgkig belette de
en een groote hoeveelheid
stoffers ter hulp te ko-
op gedaan worden op de
ngploeg, die in allerijl
évêque kwam toegesno'd
materiaal. Dan werd
het uitrijven van het

IG HOOP.
chter een zekeren tijd,
vier ongelukkige mijn-
de te vinden, heel ge-
niet op den slag wer-
instorting, is het heel
zij aan versterking
in
en der slachtoffers:
e van Gooze, Emiel
osa-Wiberles; Leon
anda te La Buisserie,
Jarossi Guerino, ver-

De zaak van Beernem

Drie aanhoudingen

Vrijdagmorgen, rond 6 uur, werden
te Beernem drie aanhoudingen gedaan,
namelijk deze van Hoste, veldwachter te
Beernem, Schepens, boomkweker id.,
en Oscar De Vos, landbouwer, insgelijks
te Beernem.

De aanhoudingen geschieden in de
meeste stuit, al de inwoners slapen nog.
De uitvoering van het opleidingsman-
daat was getekend door den heer Beeck-
man, onderzoeksrechter te Brugge, en
den heer Vanderstraten, procureur des
konings van Gent. Waren met de aan-
houding gelast: M. Dux, officier der
rechterlijke brigade te Gent, en M. Du-
bois, id., te Antwerpen.

De beschuldigen werden per auto
naar Brugge gevoerd en aldaar in het
gevang opgesloten. Alvorens den auto
in te stappen was veldwachter Hoste ver-
zocht geweest zijn met van veldwachter
af te doen en eene burgerkleedij aan te
trekken.

Rond 10 uur werden de drie personen
onder eene sterke geleide gendarmen
met het celrijtuig naar het Gerechtshof
geleid, waar zij opvolgenlijk en afzonder-
lijk door den heer onderzoeksrechter
Beeckman onderhoord werden.

Na een half uur onderhoor werd het
opleidingsmandaat veranderd in een aan-
houdingsbevel en de drie personen blij-
ven dus in hechtenis onder betichting
zware slagen te hebben toegebracht die
den dood voor gevolg hadden.

Deze drievoudige aanhouding heeft te
Beernem, te Brugge en in gansch de
streek eene geweldige opschudding ver-
oorzaakt. Rond 11 uur waren wel dui-
zend personen op de Burchtplaats
te Brugge, samengestroomd, in de hoop
de aangehoudenen te zien. Honderden
personen zijn daartoe van Beernem en
de omgeving gekomen.

De houding der drie mannen te

Gansch den dag van Vrijdag werd, om
zoo te zeggen te Beernem niet gewerkt
't was een eindeeloos heen en weer geloop

BIJ DE FAMILIE DE ZUTTER.
Wij wilden bij de familie De Zutter
vertramen welken indruk de drievoudige
opleiding had te weeg gebracht.

Buiten het hof treffen wij aan: Meeder
De Zutter, twee dochters en den nu nog
enigen zoon De Zutter, in gesprek met
een viciaal geboren.

Aan den gevel van het huis staan een
total velos, wat ons vragen deed, na ons
bekend gemaakt te hebben: «Zijn de
gendarmen hier teischien?»

— Neen, Mijnheere, in Beernem werkt
niemand vandag; die velos zijn van
vrienden, die hunne vreugde komen uit-
drukken over de gebeurtenis van heden.
Eindelijk komt de zaak in klarste en ons
binnenleidend in een beste kamer,
gekant moeder en kinderen niet uitgespraet
over de gebeurtenis; eene verlichting
spreekt uit hun mond, welt op uit hun
harte en van 't begin tot het einde ver-
halen zij nog eens gansch de historie van
het drama (dat wij niet meer gaan her-
halen, daar onze lezers het voldoende
kennen).

Heden, zegt ons de dochter Julia, zijn
er drie aanhoudingen; er komen er wel-
licht nog; heden ook kregen wij het
nieuws dat het eerste onderzoek ver-
nietigd werd.

— 't Wordt tijd, zegt ze. 't Is Woens-
dag 10 maand geleden dat onze Hector
verdween; sinds dien dag worden wij
heen en weder geslingerd, in de hoop en
de vrees, in d'hoop dat de ontkenning
daar is, in de vrees dat de misdaad onop-
gehelderd zou blijven; maar God zal niet
toelaten dat het geheim blijft zweren.
Alles, alles, moet en zal uitkomen.

— Hoe is 't nu met uwe dochter Clara,
die in een ziensoozengesticht verblift?
— Wij kregen een brief over enkele
dagen, van haer zelf geschreven; zij is
veel verbeterd en morgen zullen wij daar
meer over weten.

Dirk Musschoot

Honderddertig acteurs, meer dan duizend figuranten, honderdzestien draaidagen en meer dan zeventwintig kilometer filmpellicule. Dat zijn enkele gegevens uit de produktiebrochure van de prestigieuze nieuwe BRTN-reeks *De Bossen van Vlaanderen*. De serie, naar een scenario van Rudy Geldhof en in een regie van Marc Lybaert, zal in totaal bijna honderd miljoen frank hebben gekost. *De Bossen van Vlaanderen* is geïnspireerd op de zogenaamde *Geheimzinnige Zaken van Beernem*, die tussen 1915 en 1944 heel Vlaanderen in hun ban hielden.

Beernem, een gemeente langs het kanaal Gent-Brugge. Ridder Etienne de Vrière is er van 1884 tot 1926 burgemeester. Er wordt beweerd dat hij een bastaardzoon van koning Leopold II is. Feit is dat hij zijn gemeente regeert als een feodaal vorst, en menig *schoon vrouwmens* op zijn kamer uitnodigt. Bastaardkinderen worden weggemaakt en als dat niet lukt worden de zwangere dienstmeisjes voor wat geld (20 frank) uitgehuwelijkt aan een of andere domme boerenzoon.

Een van de Vrières liefdes heet Cécile van Outryve d'Ydewalle, echtgenote van baron Henri d'Udekem d'Acoz. De manzieke vrouw zal ook later, wanneer Duitse officieren in haar kasteel ingekwartierd worden, gewillig voor haar gasten haar benen spreiden.

Haar man Henri ziet alles met lede ogen gebeuren. Op 25 mei 1915 wordt baron Henri op het kasteel afgehaald door een onbekende en op 2 september vinden boomsnoeiers zijn lijk, begraven in een bos. Op die plek staat nu nog altijd een gedenksteen.

Het boek

Meteen bij het uitzenden van de eerste aflevering van *De Bossen van Vlaanderen* publiceert de BRTN het gelijknamige boek. Staf Schoeters bewerkte de scenario's van Rudy Geldhof tot een roman van 293 pagina's.

Schoeters heeft er zich voor dit boek wel erg makkelijk vanaf gemaakt. Van een bewerking is eigenlijk nauwelijks sprake. Het boek *De Bossen van Vlaanderen* is niet meer dan een in volzinnen gegoten scenario. Het maakt duidelijk dat Schoeters niet weet dat scenarioschrijven en romanschrijven verschillende vakken zijn. Gevolg is dat de lezer gewoon dialogen krijgt voorgeschoteld, netjes ingedeeld in (film)sequenties en zelfs met de regieaanwijzingen er bij! Van enige (her)structurering of uitdieping van de karakters is er absoluut geen sprake.

Als dan ook de foto's in dit boek zo slecht zijn afgedrukt, dat je al gauw die pagina's omslaat, begrijpt u dat we u dit boek niet echt willen aanraden. Voor wie zich echter toch wil laten foppen: het is uitgegeven door de BRTN en kost 790 (!) frank.

D.M.

Beernem weet nu waarover te praten, vooral ook omdat enkele dagen voor het vinden van het lijk van d'Udekem d'Acoz, op 28 augustus 1915, jachtopziener Camiel 'Sassen' Dierickx niet van zijn ronde thuiskomt. Zijn lijk zal nooit gevonden worden, en gauw wordt de link met baron d'Udekem d'Acoz gelegd. Vermoed wordt dat Dierickx te veel wist, en daarom uit de weg werd geruimd.

En er gebeurt nog iets. Drinkebroer René De Baene lalt dat hij 'veel' over de moord op d'Udekem d'Acoz en de verdwijning van Sassen Dierickx weet. In de nacht van 15 op 16 mei 1921 verdwijnt de kerel op eigenaardige wijze naar pierenland. *Doodgestuikt*, zegt het officiële rapport.

Op 7 november 1926 komt de jonge boer Hector De Zutter niet thuis van de kermis in Beernem. Op 30 november wordt hij nabij de grens met Oostkamp uit de vaart gehaald. Dood, en met zijn mond en zijn oren vol stro en mest. In zijn hoofd (de schedel wordt nu nog altijd bewaard in het museum van de gerechtelijke politie in Gent) zit een dikke kloof. Maar officieel wordt het een 'gewone' verdrinkingsdood en op last van Theophiel Hoste, de secretaris van burgemeester de Vrière, worden de kleren van De Zutter meteen gewassen, waardoor alle sporen verdwijnen.

Op de begrafenis van Hector De Zutter verschijnt ook ene Victor De Lille, journalist en uitgever van het weekblad *'t Getrouwe Maldeghem*. De man raakt in de ban van de gebeurtenissen en beslist in zijn weekblad het hele verhaal uit de doeken te doen. Als niemand de moorden wil (kan, mag, durft,...) oplossen, zal hij dat wel eventjes doen. Het zal zijn blaadje tot het meest gelezen van de streek maken en De Lille zal met de oplossing van de Moorden van Beernem als enige programmapunt tot volksvertegenwoordiger worden verkozen. De Lille bijt zich in de materie vast

en ontdekt vrij gauw een stapel hele en halve waarheden, manipulaties en ander fraais, wat ertoe zal leiden dat drie jaar later veldwachter Hector Hoste (de broer van de secretaris van de burgemeester!) en Etienne Schepers voor het Assisenhof van Antwerpen schuldig worden bevonden aan de moord op Hector De Zutter. Ze krijgen elk twintig jaar dwangarbeid. Aanvankelijk waren de twee mannen voor de rechtbank van Brugge vrijgesproken — de voorzitter van de rechtbank was Kervyn de Marcke ten Driessche, schoonzoon van burgemeester de Vrière! — maar een wakker openbaar ministerie had gelukkig wel in de smiezen dat er in Brugge iets niet in de haak was.

Ondertussen vertelt Ernest Van Poucke dat hij een paar dagen voor het lijk van De Zutter werd gevonden, een mestkar voorbij heeft zien rijden. Hij heeft het ding gevolgd tot aan de Brugse vaart en daar gezien hoe vanonder de mest een lijk werd gehaald en in het water werd gekieperd. Op 9 mei 1927 is Van Poucke zelf ook een lijk, dat net als dat van De Zutter uit het kanaal moet worden gevist.

En dan nog dit: in 1944 wordt Omer Vanhaecke, gemeentesecretaris van Beernem en schoonbroer van de veroordeelde veldwachter Hoste, 's nachts door 'Duitsers' uit zijn huis gehaald en kort nadien van een paar gaatjes voorzien...

Volgens Alfons Ryserhove schuilt achter al die verdachte verdwijningen en overlijdens slechts één man: ridder Etienne de Vrière, burgemeester van Beernem. Ryserhove (71), gepensioneerd onderwijsinspecteur en woonachtig in de Beer-

nemse buurgemeente Knesselare, speurt al heel zijn leven naar de waarheid — *zijn* waarheid — achter de zgn. *Geheimzinnige Zaken van Beernem*. Hij schreef er drie boeken over en die vormden voor Rudy Geldhof de belangrijkste bron van informatie voor zijn scenario van de BRTN-serie *De Bossen van Vlaanderen*.

De reeks werd begin september aan de pers voorgesteld — nota bene op een van de betrokken kastelen in Beernem! — en na afloop liep Ryserhove er glunderend bij. „Het is precies zoals ik het me had voorgesteld,” zegt hij. „Ze hebben alleen de namen veranderd, maar dat vind ik niet zo erg.”

Nu, een maand later, piept Ryserhove om de een of andere reden anders. Hij is verontwaardigd en zegt dat de BRTN zijn levenswerk heeft misbruikt. Zo maakt Ryserhove bezwaar tegen het feit dat de fysionomie van de tv-personages niet overeenstemt met die van de echte betrokkenen en hij wordt pas echt boos als hij het heeft over de rol van journalist Victor De Lille, in de serie Constant Reynaert genoemd en vertolkt door Jo De Meyere. In werkelijkheid verschijnt De Lille pas in 1926 op het toneel, na de moord op Hector De Zutter, terwijl hij er in de serie al vanaf het begin bij is.

Rudy Geldhof, oud-leerling van Ryserhove en vooral bekend als toneelauteur én als scenarist van de tv-reeks *Klein Londen, Klein Berlijn*, heeft zijn antwoord klaar.

„Als ik een scenario schrijf dat heel precies het historische verloop van de Moorden volgt, dan valt het publiek terstond in slaap. Ik heb natuurlijk zoveel mogelijk de historische feiten gerespecteerd, maar als die zondigden tegen de elementaire regels van het scenarioschrijven, dan heb ik ze aangepast. De Lille en de Vrière (in de serie de Bellicourt

Wie heeft het gedaan?

genoemd en vertolkt door Frank Aendenboom) zijn de twee protagonisten. Die twee moeten gedurende zes afleveringen tegenover elkaar staan en voor spanning zorgen. Ik kan De Lille toch niet, zoals Rysershove zou willen, pas na de derde of vierde aflevering laten verschijnen! Ik laat hem trouwens ook langer leven dan hij in werkelijkheid heeft gedaan. Ik moest geen documentaire maken, hé. Dit moest een film worden, een goed verhaal, drama, fictie!”

„En precies omdat het fictie is, hebben we ook de namen veranderd. Door allerlei praktische omstandigheden hebben we soms moeten filmen op andere locaties dan de echte. Dan kun je toch niet zeggen: *dit* is Beernem. Daarom hebben we er Houtegem van gemaakt. Hetzelfde met de persoonsnamen.”

Maar er is natuurlijk nog een andere reden waarom de namen zijn veranderd. Zeg maar uit voorzorgsmaatregel, want de Moorden leven nog en talrijke nabestaanden van de betrokkenen ook.

Toen in de jaren '60 Jan Matteredne een *Beschuldige Sta Op* over de Moorden van Beernem wou maken, werd de BRTN serieus onder druk gezet en is het zaakje uiteindelijk niet doorgegaan.

Regisseur Marc Lybaert, bekend van o.a. *De Kleine Reder*, *Villa des Roses*, *De Schietspoeldynastie* en destijds assistent van Dré Poppe in *Klein Londen*, *Klein Berlijn*, heeft ook een paar verhalen.

„Toen we op zoek gingen naar figuranten, kwamen we ook bij de toneelvereniging van Beernem terecht. Daar zat iemand bij die familie was van een van de beklaagden van destijds. Binnen die toneelvereniging is er dan serieus gepraat en

uiteindelijk hebben ze besloten niet mee te doen, om de vrede te bewaren.

En toen we op zoek gingen naar geschikte locaties, kwamen we bij het kasteel van Elversele. We hebben daar niet mogen filmen. Er was duidelijk druk uitgeoefend.

En op de BRTN is er minstens één telefoontje van een familielid van een van de toenmalige betichten geweest met de vraag waarom het in godsnaam nodig was die oude wonden opnieuw open te rijten.”

Lybaert steekt het niet onder stoelen of banken dat hij na zondagavond polemieken verwacht. Alfons Rysershove blijft in elk geval overal kond' doen van zijn ontevredenheid.

Het is in het verleden natuurlijk wel vaker gebeurd dat betrokkenen een omroep voor de rechtbank daagden omdat ze vonden dat ze in een verfilming onheus behandeld waren geweest. Maar telkens ging het om expliciete verfilmingen van historische feiten of van authentiek werk. Zo daagden twee jaar geleden nabestaanden van de Nederlandse heimat-schrijver Anton Coolen de KRO voor de rechter omdat ze vonden dat de omroep met de tv-serie *De Brug* — officieel de verfilming van drie boeken van Coolen, voor tv bewerkt door Thomas Ross, het werk van Coolen oneer aandeed. De rechter had echter geen oren naar die kritiek en de reeks werd gewoon uitgezonden.

Met *De Bossen van Vlaanderen* is er in principe geen probleem. Zoals Geldhof zelf zegt: Dit is een reeks gebaseerd op waargebeurde feiten, maar: gedramatiseerd.

„Ik maak gebruik van de verhalen die de ronde doen en ik ben natuurlijk — in functie van een goed verhaal — bereid de meest sensationele verhalen te gebruiken. Maar het

moet binnen de perken blijven. Er is in de Moorden van Beernem al zo weinig bewezen.

Toen ik opzoekingswerk deed voor mijn scenario, werden mij de meest fantastische verhalen beloofd. Sommige mensen zouden mij nu uiteindelijk eens de waarheid vertellen. Maar telkens draaide het uit op verhalen van horen zeggen, dingen die ik al lang in oude kranten had gelezen. Van al die oude moorden zijn de getuigen en de betrokkenen nu allemaal dood. Maar van die moord in '44 (op de Beernemse gemeentesecretaris Omer Vanhaecke, dm) zijn nog betrokkenen in leven. Een aantal mensen hebben me verteld dat ze de moordenaars kennen, maar als ik aandring en namen vraag — met sluwheid en diplomatie, je mag ze zelfs zat voeren — lossen ze niks. Dan vraag ik me natuurlijk wel af: *weten* ze wel iets?

Voor Rysershove heeft de moord op Vanhaecke met de vijf vorige te maken. Ik geloof daar niet in. Daar is trouwens geen enkel bewijs voor. Maar het verhaal leeft onder de bevolking en het spreekt tot de verbeelding. Dus gebruik ik het.

Mensen hebben me gezegd dat er in Beernem en omgeving in torens nog kinderlijkjes aan haken te drogen hangen. Ik moet het eerste kinderlijkje nog altijd te zien krijgen, hoor. Wat is er waar en wat niet? Eigenlijk is dat niet zo belangrijk. Mensen die van detectives houden, zullen van *De Bossen van Vlaanderen* houden, want het is deels een *whodunit*, een speurtocht naar de moordenaars en hun handlangers. En het eind zullen ze beslist verrassend vinden. Maar deze serie is ook een evocatie van het interbellum: de sociale veranderingen, de afschaffing van het cijns-kiesrecht, het opkomend socialisme, de Vlaamse beweging, de ontvoogding van de kleine man...”

(TV 1, zondag, 20u30)

'We zijn de draad

van het verhaal kwijt'

MOORDEN VAN BEERNEM: NIET VERGETEN EN NIET VERGEVEN

De Vlaamse Twin Peaks, zo wordt de nieuwste BRT-dramaserie 'De Bossen van Vlaanderen' genoemd. Of de vergelijking opgaat zal de inwoners van Beernem, waar de voeding tot het scenario letterlijk begraven ligt, een rotzorg zijn. Net als de inwoners van Twin Peaks weten zij niet zeker wie de moordenaar was van zeven medebewoners tussen 1915 en 1927. De motieven van de moorden zijn duidelijk en duister tegelijk. Openheid over de zaak moet je als nieuwsgierige buitenstaander ook al niet verwachten. In Beernem zwijgt iedereen als vermoord.

Beernem/Maldegem.
Eigen berichtgeving

De bloemenverkoopster van Beernem-centrum wijst naar een huis om de hoek. "Daar woont de dochter van een van de laatste vermoorden. Stipt om zeven uur 's avonds sluit ze hermetisch deuren en vensters. Angst, jawel. Het mens, och Here, is oud en versleten, moe en uitgeblust. Maar bij haar gaat geen dag voorbij zonder de wrede herinne-

ring aan die nacht toen haar vader werd weggeslept en omgebracht."

Door wie? wagen we.

"Wie zal het zeggen? Zij niet. En wij weten het niet. Ik ben van een jongere generatie, de generatie die als kind de verhalen hoorde fluisteren in de hoek van de kamer. De generatie die wel wist dat er erge dingen gebeurd waren in ons Beernem, maar die ook wist dat we er beter aan deden onze mond stijf dicht te houden. Want het was gevaarlijk. Er was geld en veel macht mee gemoeid, zeiden vader en moeder later. Ach, al die verhalen. Wij zijn de draad stilaan kwijt. Het wordt steeds moeilijker de waarheid te achterhalen. Ik vrees nu enkel dat de gedramatiseerde BRT-versie de gemoeiden weer in beroering zal brengen."

Een man, net terug van een wandeling op het Beernemse kerkhof, trekt met zijn linkerhand een denkbeeldige cirkel ergens in de lucht. "Niemand, ik herhaal niemand zal u iets meer te vertellen hebben over die zaken. De ouderen willen het niet vertellen en zij die u verhalen op de mouw proberen te spelden, geloof je beter niet. Dat is het teken dat ze er niets van weten." Hij stapt kordaat huiswaarts.

De Moorden, Het Verhaal, De Familie, Het Landgoed, De Bossen... Het zijn in dit dorp absolute termen, met hoofdletters geschreven. In café de Linde, dichtbij Het Landgoed waar Alles Begon, wordt gepauzeerd na de vrijdagse sopbeurt. Een cafégangster wil ons laten geloven dat we op 'gevaarlijk terrein' zitten. "Beernem is altijd iets eigenaardigs geweest. Er wa-

ren die zeven moorden begin deze eeuw, maar daar hield het niet mee op. Twintig jaar geleden is hier nog een jongen omgebracht. (Ze wijst naar buiten.) Daar, onder de brug ligt hij, maar niemand wil hem opgraven."

Wie zegt dat de vermiste jongen onder de brug ligt?

De cafégangster veert recht. "Ik zeg dat, ik kén de familie waar het gebeurde." Ze slurpt van de koffie. "De dag voor de moord stond er maar één brugpijler in de grond. De volgende dag stond de tweede pijler er. Die jongen hebben ze erin gegoten, samen met de beton, ge-domme."

Is Beernem dan zo onveilig als pakweg de grote stad? De cafébazin lacht beminnelijk. "De mensen, nietwaar. Ze maken er soms wat van." Ze leest verder in haar 'Dag Allemaal'.

"Ik kijk zondagavond zeker naar VTM, ook al klopt er geen fluit van hun verhaal", klinkt het aan de toog.

"Het is op de BRT, niet op VTM", corrigeert de bazin.

"Dat meén je niet. 't Is de VTM, ik weet het bijna zeker."

Het tv-blad wordt er net op tijd bij gehaald.

"Nee het verhaal klopt uiteraard niet. Het is fictie", zegt scenarioschrijver Rudy Geldhof. Hij wroette maandenlang in archieven, boeken en probeerde in de streek zelf voet aan wal te krijgen. "Ik had niet gedacht dat het zo'n probleem zou zijn om de mensen aan de praat te krijgen. Ik ben zelf van de streek, dus dat zou wel loslopen, dacht ik. Mis. De nazaten van de familie De Vrière sloten de deuren

en in Beernem zelf bleek ik op nog steeds explosief terrein te zitten. Het is bizar."

Om allerhande redenen heeft de BRT geopteerd voor een gedramatiseerde versie, waarbij de oorspronkelijke namen veranderd werd, maar ook de originele verhaallijn. Geldhof: "Het verhaal gaat uiteindelijk over de journalist Constant Reynaert (refereert naar de échte Victor De Lille) die de ridder de Bellicourt (oorspronkelijk Ridder de Vrière) verdenkt een hand te hebben in een paar verdachte moorden. In werkelijkheid kwam De Lille pas na de vierde moord op de proppen."

"Het is pas bij de allerlaatste moord dat mijn vader echt betrokken was", zegt Honorine De Lille (80), de jongste dochter van Victor. We bezoeken haar in het ouderlijke huis De Lille, in Maldegem 'het kasteeltje' genaamd.

De Lille had een krant 't *Getrouwe Maldegem* die hijzelf in 1988 opstartte. "Daarin berichtte hij over de laatste moord op De Zutter. Op basis van dat stuk werd een rechts-geding ingespannen tegen de 'garde' en de sekretaris van de Vrière. Ze kregen 20 jaar, maar kwamen na een zestal jaar weer vrij", vertelt de kleindochter Lutgart De Lille.

We bladeren de kranten van groot-papa De Lille door; dochter Honorine kijkt eerbiedig toe. "Ik ben bijzonder verheugd met deze serie. Mijn vader krijgt nu eindelijk de ere die hem toekomt. Beernem en een stuk van Maldegem hebben steeds geprobeerd onze familie vuil te maken omdat mijn vader de hele zaak zo ver doorvoerde en de

Honorine De Lille: 'Mijn vader krijgt eindelijk de ere die hem toekomt' (Foto Filip Claus)

daders wou vinden." Lutgart vreest toch voor 'represailles'. "Niet ergs, maar ik weet dat die zaak nog niet gedoofd is. Laatst hoorde ik weer vijandige reacties bij mijn kapper. Ik kijk niet naar die BRT-serie, d'er is toch niets van aan' zei een vrouw onder de

haarblazer. Zie je, daar begint het al." Lutgart De Lille, haar dochter en een nichtje figureerden in de 'Bossen van Vlaanderen', een andere nicht, Myriam De Lille, is regie-assistente op de BRT en werkte eveneens mee aan de serie. Lut-

gart: "We hebben nu toch moeite met hoe een en ander in de verf is gezet. Eerst en vooral het uit de context trekken van het verhaal zelf, dat zal hier in de streek moeilijk aankomen. Ze zullen hier zeggen van: het klopt niet, dus niets van het verhaal klopt. Dus alles wat ze over De Lille verkopen is fout. Tja kijk, het gaat helemaal niet over De Lille, dat zou men moeten weten."

Dochter Honorine onderbreekt: "En dan geven ze mijn vader in de serie maar twee kinderen, terwijl we met zeven gezonde jongemannen waren. Dat vind ik erg."

Scenarist Geldhof: "Tja, de BRT heeft niet te veel geld, dat is bekend. We hadden veel figuren nodig en dat werd stilaan onbetaalbaar. Vroeger hadden al die gezinnen ook zo veel kinderen: zeven, acht en meer. Ik heb bewust in de serie bewust aan geboorteperking gedaan."

Zal de serie precies door die op het eerste zicht te verwaarlozen details niet aan kracht verliezen? Geldhof: "Ik hoop van niet. Ik vrees echter van wel. Ik kan me ook inbeelden dat Beernem zal teleurgesteld zijn. Niet alleen omdat we niet alle details brachten, maar ook omdat we niet de verhoopte onthullingen kunnen brengen. Tja, dat is toch wel te veel gevraagd."

Marijke Libert

'De Bossen van Vlaanderen' op TV 1, zondag 6 oktober. In de hoofdrollen: Jo De Mevere (Reynaert), Frank Aendenboom (de Bellicourt), Ingrid De Vos (Barones Marie-Ange), Ugo Prinsen...

De Bossen van Vlaanderen

TWIN PEAKS IN BEERNEM

Trouwe BRT-kijkers hebben al via *trailers* vernomen dat de openbare omroep op zondag 6 oktober start met een zedelijke drama-reeks van eigen makelij, getiteld *De Bossen van Vlaanderen*. Zo wat drie jaar geleden begon scenarist Rudy Geldhof met het uitschrijven van een verhaal dat in vakkringen en in zijn geboortestreek, in en rond Knesselare, al generaties de moorden van Beernem wordt genoemd.

Het tv-verhaal begint op een donkere avond in 1944, wanneer in een dorpje een man door Duitse soldaten en een Vlaamse SS-officier uit zijn huis wordt gesleurd en even later geëxecuteerd. Vijf afleveringen verder leren we dat het afmaken van Albert Ceuppens, gemeentesecretaris van Houtegem, de laatste van de zeven onopgeloste moorden moet zijn geweest die tussen 1913 en het einde van de Tweede Wereldoorlog in de buurt van Beernem werden gepleegd. Het neerschieten van Ceuppens, zwager van César Priem, de privé-secretaris van 'de baron', werd afgedaan als een verzetsdaad, maar de link met de clan van de baron was te duidelijk. Andermaal, zo wilde het de volksmond, werd een lastige getuige uit de weg geruimd...

Hoog tijd dus om het feuilleton te laten aanvangen bij het begin, in de bosrijke streek tussen Oost- en West-Vlaanderen, aan de vooravond van *De Grote Oorlog*.

Het is 1913 en op het landgoed van burgemeester-senator-ridder de Bellicourt wordt een feestje gegeven. Van deze rijzige vijftiger wordt gezegd dat hij veel heeft van zijn natuurlijke vader, koning Leopold II. Die had niet alleen alle trekjes van een feodale heerser, hij was ook een notoir vrouwenloper.

Ridder de Bellicourt (Frank Aendenboom) hoeft op dat vlak niet voor hem onder te doen. Hij houdt zijn pachters en personeel kort en wordt daarbij geholpen door zijn kruiperige secretaris Hilaire Priem (Hans Royaards), van wie

wordt verteld dat hij een bastaard van de Bellicourt is.

De mooie ridder heeft zijn oog laten vallen op barones Marie-Ange van Hoeylandt (Ingrid De Vos), de jonge echtgenote van de kalende baron de Halleux (Ugo Prinsen). Ondanks het feit dat de barones met de hulp van haar kamermeid en vertrouweling Anna Scherpereel (Doris Van Caneghem) haar flirtpartijen geheim probeert te houden, heeft de Halleux weet van de verhouding.

Haar geflirt ontgaat evenmin journalist-drukker-uitgever-fotograaf Constant Reynaert (Jo De Meyere) die naar het feestje is geroepen om een paar foto's te maken. Met hem merken we dat de ridder inderdaad een weinig sociaalvoelend man is als het om zijn lijfeigenen gaat. De dienstmeid die een kind van haar meester verwacht, mag blij zijn dat hij voor haar een geschikte echtgenoot heeft gevonden, namelijk de zoon van een van zijn pachters. De man krijgt twintig frank van de baron om zijn gezin te stichten...

De Bellicourt geeft zijn arbeiders geen centiem teveel, en als ze in opstand komen, stuurt hij er gewoon gendarmes met de blanke sabel op af. Reynaert is daar toevallig getuige van en bericht hierover in zijn krantje *Het Vrije Meerse*, wat natuurlijk de woede van de Bellicourt opwekt. Ondertussen breekt de oorlog uit en daarvan profiteert de ridder om deze lastigaard weg te werken: Reynaert wordt als krijgsgevangene naar Duitsland afgevoerd. Toch wordt het leven er voor de Bellicourt niet beter op: de Duitsers hebben zijn landgoed opgeëist. Hij wordt in zijn bewegingsvrijheid beperkt - de bezetter heeft hem als royalist geklasseerd - terwijl de mooie Marie-Ange op haar landgoed met de Ulanen-officieren flirt. De beker wordt nog bitterder wanneer baron de Halleux hem, als een perfecte *cocu magnifique*, uitlacht omdat hij, de felle Don Juan, er niet in slaagt de frivole barones terug te winnen. Het verwondert dan ook niemand dat de kleine baron op een dag spoorloos verdwijnt...

Wat later keert boswachter Gentiel Smessaert (Bob De Moor) niet terug van een inspectietocht. Er komt een fluistercampagne op gang die echte roddel wordt wanneer in het bos een lijk wordt gevonden. Burgemeester de Bellicourt laat meteen acteren dat het om een onbekende persoon gaat.

Maar Reynaert, terug uit Duitsland, aan-

vaardt die uitleg niet en gaat zelf op onderzoek. De ridder is woedend en de journalist glorieert. De ene probeert gebruik te maken van zijn macht als heerser, de andere van de kracht van zijn pen. Intussen gebeuren er nog moorden, waarvan de volksmond zegt dat de omgeving van de Bellicourt er voor verantwoordelijk is. De ster van Reynaert stijgt. Hij klaagt de clanmentaliteit van de rechtspraak aan, brengt een massa volk op de been en wordt zo populair dat hij het zelfs tot parlementariër brengt.

ECHTE FICTIE

Scenarist Rudy Geldhof: „Dit verhaal kreeg als titel *De Bossen van Vlaanderen* en dat is niet toevallig. De feitelijke gegevens die aan de basis van dit feuilleton liggen, zijn authentiek: het zogenaamde mysterie van Beernem houdt de mensen uit de streek nog altijd bezig. Het project om hier een tv-verhaal rond te bouwen dateert van de opnamen van de reeks *Klein Londen, Klein Berlijn*. Een gesprek over mijn geboortestreek en hoe gebeurtenissen uit een bepaalde periode, zoals de oorlog, nog lang op de mensen inwerken, bracht ons ertoe deze geschiedenis tot een feuilleton te bewerken. Het was mij van meet af aan duidelijk dat de zaak uiterst gecompliceerd lag. Wie verantwoordelijk was voor de moorden, kon niet zomaar zwart op wit worden aangetoond. Overigens maakt dat juist de dramatisering zo interessant.”

- *Julie zijn bewust van de ware feiten afgeweken?*

Rudy Geldhof: „We zijn wel vertrokken van de gegevens van journalist Victor De Lille, die via Constant Reynaert gestalte krijgt. Maar inderdaad, van deze bron uit ben ik bewust van de feiten afgeweken. Zo heb ik de namen veranderd en liet ik de figuur van Reynaert al van voor de Eerste Wereldoorlog een belangrijke rol spelen in mijn scenario. In feite begint voor De Lille alles pas na de moord op Eugène Mertens.”

- *Er is ooit een 'Beschuldigde, Sta op!' rond deze geschiedenis gepland?*

Myriam De Lille, kleindochter van de journalist en productie-assistentie van het feuilleton: „Die aflevering werd wel voorbereid, maar kwam er uiteindelijk niet. Vandaar ongetwijfeld dat Louis De Lentdecker met zoveel gegevens zit, dat hij er een lezing over kan geven. Toen waren de feiten nog te jong, en werd

BRTN TV 1
zondag
20.30
**De Bossen
van Vlaanderen**

*Jo De Meyere
als speurneus
Constant Reynaert
die het van
lokaal journalist
tot politicus
brengt.*

*Frank Aendenboom
als ridder
de Bellicourt
en Hans Royaards
als zijn
hondstrouwe
secretaris:
de laatste
stuiptrekkingen
van de adel
tussen de beide
wereldoorlogen.*

*De fatale vrouw
om wie het
moorden zou
zijn begonnen:
Ingrid De Vos
als barones
Marie-Ange van
Hoeylandt.*

het opportuun geacht om er maar beter geen tv-rechtszaak van te maken. Het was in feite niet meer of minder dan een duidelijke hint: blijf hier af!

- Heb je als een De Lille problemen gehad bij de voorbereiding van deze productie?

Myriam: „Ikzelf niet, maar de productie-

ploeg wel. Toen we opnameleider Johnny Delanckere het veld instuurden om in de streek van Knesselare naar geschikte locaties te zoeken, waren er al problemen. Een aantal van de authentieke kastelen die tijdens het interbellum de woonplaats waren van de families die in het feitenrelaas een rol hebben gespeeld, zijn nog altijd bewoond. Het

gaat om nakomelingen van diegenen die toen tot de clan van de ridder zouden hebben behoord. Na de aanvankelijke aarzeling om kasteel en landgoed voor weken of maanden ter beschikking te stellen, stuitte hij ineens op een kordaat nee toen bleek dat het om de geschiedenis van Beernem ging...!”

DE PASSIES BLIJVEN

- Toch gaat het niet echt om een reconstructie: het is geen thriller, noch een zoektocht naar de daders?

Rudy Geldhof: „Het gaat mij om méér dan de moorden *tout court*. Ik heb bewust geen klassieke *whodunit* willen schrijven. Ik werd, zoals ook al in *Klein Londen*, *Klein Berlijn*, geboeid door de sociale complicaties en de tijdsevoluties. Het *interbellum* was een bewogen periode in de Vlaamse geschiedenis. Je hebt de opkomst van het socialisme en de Vlaamse beweging en niet te vergeten: de afschaffing van cijskiesstelsel. De moorden die door Reynaert en het volk in de schoenen van de Bellicourt worden geschoven, zijn slechts randverschijnselen. Veel belangrijker is zijn machtspositie. Die is dominerend aanwezig in de politiek en de magistratuur, en verklaart de opkomst van de democratische krachten die een einde willen maken aan het feodaal anachronisme waarvan de ridder-burgemeester een vertegenwoordiger is.”

- Het lijkt wel of je er genoeg in scheidt om de heer van zijn voetstuk te halen?

Rudy: „Hij is in elk geval een tragische figuur die aan het einde van het verhaal haast machteloos is. Dat was voor mij ook het belangrijkste. Ik schrijf het liefst over mensen, menselijke relaties. Vandaar de confrontatiescènes tussen Reynaert en de Bellicourt, maar anderzijds ook tussen ridder de Bellicourt en zijn politieke opponent baron de Castille. Het zijn botsingen van mensen, maar achter die mensen zitten ideeën, werelden.”

- De kijker mag de tegenpolen de Bellicourt-Reynaert niet zwart-wit zien?

Regisseur Marc Lybaert: „Nee. De Bellicourt heeft zijn negatieve kanten, maar ook Reynaert heeft die. De ene is net zomin zonder fouten als de andere. De Bellicourt heeft nog van de koloniale glorie genoten en klampt zich aan de oude privileges vast. Reynaert proeft dan weer van de macht en moet uiteindelijk voor zichzelf bekennen dat hij zich zo heeft laten meeslepen, dat hij voor een deel toch ook verantwoordelijk is voor de moord op Mertens!”

Roland Rentmeesters
(Foto's: BRTN en Bert Van den Broecke)

Acht BRTN-programma's in kijkcijfertabellen *na 1-aflevering*

BRUSSEL — De voorbije week slaagde de BRTN erin om maar liefst acht programma's te plaatsen in de top-20 van de meest bekeken programma's. De week voordien waren dat er slechts drie. Het zijn dus de nieuwkomers die voor het succes zorgden en die andere programma's in hun zog meesleurden.

De VTM blijft de kop houden met Videodinges (1.445.000 kijkers). Op de tweede plaats kwamen De Kampioenen postvatten met 1.341.000 kijkers. Na MacGyver (1.210.000) volgt opnieuw een BRTN-programma: Het Huis van Wantrouwen (1.190.000). De Bossen van Vlaanderen en het halfachtjournaal van de BRTN bezetten de elfde en twaalfde plaats met net iets meer dan een miljoen kijkers. Panorama op 13 haalt net geen miljoen. Zeker Weten? deelt de veertiende plaats met VTM's Dierenplezier (887.000). De heruitzending van De Préhistorie (871.000) en Sportweek-end (840.000) profiteerden mee van de belangstelling voor de „Bossen“ op zondagavond. (MVW)

NA 2-aflevering *krantenblad 15/10/91* BRTN: kijkcijfer-Kampioenen

BRUSSEL — In de top-20 van de voorbije week bezet de BRTN de eerste twee plaatsen. Een unicum is het niet maar de laatste keer dat zulks gebeurde, was in juni vorig jaar toen de wereldbeker voetbal Vlaanderen massaal op TV 2 deed afstemmen. Toeval of niet: ook nu heeft het succes met voetbal te maken want het meest bekeken programma vorige week was FC De Kampioenen met 1.419.000 kijkers, op de voet gevolgd door Het Huis van Wantrouwen (met Mondiale-ankerman Marc Uytterhoeven) met 1.414.000 kijkers. De BRTN plaatst nog vijf andere programma's in de top-20. De Bossen van Vlaanderen waren met 1,1 miljoen kijkers goed voor een achtste plaats. Zeker Weten? en Panorama staan respectievelijk op elf en dertien met telkens meer dan een miljoen kijkers. Het journaal op veertien blijft daar net onder en op achttien staat De Préhistorie (887.000). De VTM blijft met dertien programma's het sterkst vertegenwoordigd. Videodinges en Luc zitten met meer dan 1,3 miljoen in het zog van de BRTN-toppers. Drie mannen onder een dak (1.247.000) en Walters Verjaardagsshow (1.225.000) zitten ook in de buurt. (MVW)

Kijkcijfers top 20 *na 3-aflevering*

Top 20 van de kijkcijfers volgens het CIM in de week van 14 tot en met 20 oktober.

1. Het Huis van Wantrouwen	(BRTN TV1)	1.560.000
2. FC De Kampioenen	(BRTN TV1)	1.377.000
3. Videodinges	(VTM)	1.325.000
4. Drie mannen onder een dak	(VTM)	1.320.000
5. Walters Verjaardagsshow	(VTM)	1.315.000
6. Luc	(VTM)	1.289.000
7. Blind Witness	(VTM)	1.184.000
8. MacGyver	(VTM)	1.122.000
9. Bossen van Vlaanderen	(BRTN TV1)	1.106.000
10. Rad van fortuin	(VTM)	1.097.000
11. Zeker Weten ?	(BRTN TV1)	1.023.000
12. Familieraad	(VTM)	1.015.000
13. Wies Andersen Show	(VTM)	1.012.000
14. Tien om te zien	(VTM)	1.002.000
15. Nieuws 19 uur	(VTM)	986.000
16. De vraag van 1 miljoen	(VTM)	977.000
17. Nieuws 19.30 uur	(BRTN TV1)	977.000
18. Ramona	(VTM)	960.000
19. Dierenplezier	(VTM)	913.000
20. De Pré-Historie	(BRTN TV1)	913.000

NA 4-aflevering *krantenblad 22/10/91* Kijkcijfers top 20 *82%*

De kijkcijfers volgens het CIM in de week van 21 tot en met 28 oktober.

1. Huis van Wantrouwen	(BRTN TV1)	1.638.000
2. Videodinges	(VTM)	1.591.000
3. FC De Kampioenen	(BRTN TV1)	1.393.000
4. MacGyver	(VTM)	1.294.000
5. Luc	(VTM)	1.268.000
6. Walters verjaardagsshow	(VTM)	1.143.000
7. Vraag van 1.000.000	(VTM)	1.142.000
8. Panorama	(BRTN TV1)	1.070.000
9. Zeker weten ?	(BRTN TV1)	1.064.000
10. Rad van fortuin	(VTM)	1.050.000
11. Nieuws 19 uur	(VTM)	1.033.000
12. De Pré-Historie	(BRTN TV1)	1.033.000
13. Nieuws 19.30 uur	(BRTN TV1)	1.023.000
14. Familieraad	(VTM)	989.000
15. Drie mannen onder een dak	(VTM)	981.000
16. Tien om te zien	(VTM)	965.000
17. Bossen van Vlaanderen	(BRTN TV1)	955.000
18. Cartier Affaire	(VTM)	947.000
19. PSV-Anderlecht	(BRTN TV1)	943.000
20. Wies Andersen	(VTM)	918.000

Kijkcijfers top 20 *na 5-aflevering*

De top 20 van de kijkcijfers meedeeld door het CIM in de week van 4 tot 10 november.

1. FC De Kampioenen	(BRTN TV1)	1.518.000
2. Luc	(VTM)	1.430.000
3. Videodinges	(VTM)	1.424.000
4. Huis van Wantrouwen	(BRTN TV1)	1.388.000
5. Panorama	(BRTN TV1)	1.216.000
6. Beverly Hills M.	(VTM)	1.202.000
7. Walters verjaardagsshow	(VTM)	1.189.000
8. Crocodile Dundee 2	(VTM)	1.176.000
9. Vraag van 1 miljoen	(VTM)	1.176.000
10. Zeker weten ?	(BRTN TV1)	1.122.000
11. MacGyver	(VTM)	1.117.000
12. Rad van Fortuin	(VTM)	1.080.000
13. Familieraad	(VTM)	1.075.000
14. Tien om te zien	(VTM)	1.075.000
15. Medisch Centrum West	(VTM)	1.033.000
16. Bossen van Vlaanderen	(BRTN TV1)	991.000
17. Anderlecht-PSV	(BRTN TVTWEE)	983.000
18. Nieuws 19 uur	(VTM)	976.000
19. Nieuws 19.30 uur	(BRTN TV1)	955.000
20. Wies Andersen Show	(VTM)	929.000

„De Bossen

van Vlaanderen”

Na afloop van de persvisie van „De Bossen van Vlaanderen”, zei één van de genodigden van het plaatselijke schepencollege: „Het is een beetje moeilijk te volgen voor ons, met al die andere namen...”

De serie is niet moeilijk om te volgen. Het verhaal wordt haarscherp en mooi verteld. Het ligt evenmin aan de personages, die zijn nauwkeurig gekarakteriseerd en goed omlijnd.

„De Bossen van Vlaanderen” evocert de geschiedenis van de moorden van Beernem.

De gebeurtenissen, die plaatsvonden tussen de twee wereldoorlogen in dit afgelegen stukje Vlaanderen, zijn heden ten dage nog niet helemaal bekoeld. Na een halve eeuw is de kleine gemeenschap en zijn de nakomelingen van de betrokken personen nog steeds in twee groepen verdeeld.

Gespreid over goed dertig jaar — van 1913 tot 1944 — werden er zes mensen vermoord. Die misdaden zijn nooit opgehelderd. Dat heeft vooral te maken met het aandeel van een machtige adellijke familie daar, zo wordt gesteld.

Scenarist Rudy Geldhof („Klein Londen, klein Berlijn”) was enkele jaren geleden dadelijk voor het voorstel van producer Winnie Enghien gewonnen om een reeks over de moorden van Beernem uit te werken.

„Het was van in het begin duidelijk dat de zaak uiterst gecompliceerd lag. Wie verantwoordelijk waren voor de moorden kon zomaar niet zwart op wit aangetoond worden. Dat maakte de dramatisering overigens zo interessant. Ik ben bewust van de feiten afgeweken. Ik veranderde de namen en liet de figuur van Reynaert al van

„De Bossen van Vlaanderen”: Peggy Schepens (Maria Mertens), Veerle Wiffels (Moeder Mertens), Jo de Meyere (Constant Reynaert).

duel tussen Constant Reynaert en de Bellicourt

af het begin een belangrijke rol spelen.

De fascinatie voor het onderwerp is vooral te wijten aan het mysterie dat rond de hele zaak is blijven hangen, en dat nog steeds de gemoederen in de streek in beroering kan brengen. Was alles juridisch opgelost, dan zou je niet aan verfilming denken, toch de dag van vandaag niet meer. Mij was het eveneens te doen

om naast de „Whodunit” de sociale complicaties en de evoluties in de strijd uit te tekenen. De opkomst van het socialisme, de Vlaamse beweging enz. Een bijzonder cruciale periode. De moorden die door Reynaert en het volk in de schoenen van de Bellicourt geschoven werden zijn slechts randverschijnselen. Belangrijker is zijn machtspositie, zowel politiek als in de magistratuur, de machtsstrijd van de opkomende democratische krachten tegen het anachronistische feodalisme waarvan hij een absoluut vertegenwoordiger was. Was het alleen een moordserie geweest, dan zou ik het niet aangenomen hebben, omdat moorden op zich dramatisch niet zo interessant zijn.”

Een bastaardzoon van Leopold II

In de verfilming staat de strijd tussen ridder de Bellicourt, burgemeester en senator, en Constant Reynaert, journalist, drukker en uitgever van het lokale krantje: „Het Vrije Meerse” centraal. De Bellicourt, van wie gefluisterd wordt dat hij een bastaardzoon van Leopold II

zou zijn, heerst oppermachtig over zijn dorp. Hij is een notoir rokkenjager, — zijn eigen bastaard heeft hij met allerlei voorkeurpostjes stevig aan zich gebonden — en als tijdens de Eerste Wereldoorlog de echtgenoot van zijn maitresse vermoord wordt, is dat de aanzet van een aantal mysterieuze moorden. Reynaert bijt zich vast in de zaak.

„Men zegt dat ik iets heb van een doghond, als ik eenmaal mijn tanden ergens inzet, laat ik niet meer los” zegt hij op een bepaald ogenblik tegen zijn opponent, waarop de Bellicourt repliceert: „Een hond die gevaarlijk wordt maakt men af.”

Er wordt fel gestreden met inzet van de geestelijkheid, de magistratuur, politiek en geld. Aan de andere kant is de macht van de pers een niet te onderschatten wapen. Ten slotte komt er toch een ophefmakend proces, dat zoals destijds journalisten en nieuwsgierigen uit heel Europa naar het justitiepaleis van Antwerpen doet stromen. Er volgt een veroordeling, maar zelfs dan durft niemand praten.

Of komt er toch nog genoeg los om de macht van de adel te breken?

De knappe regie van „De Bossen van Vlaanderen” werd waargenomen door

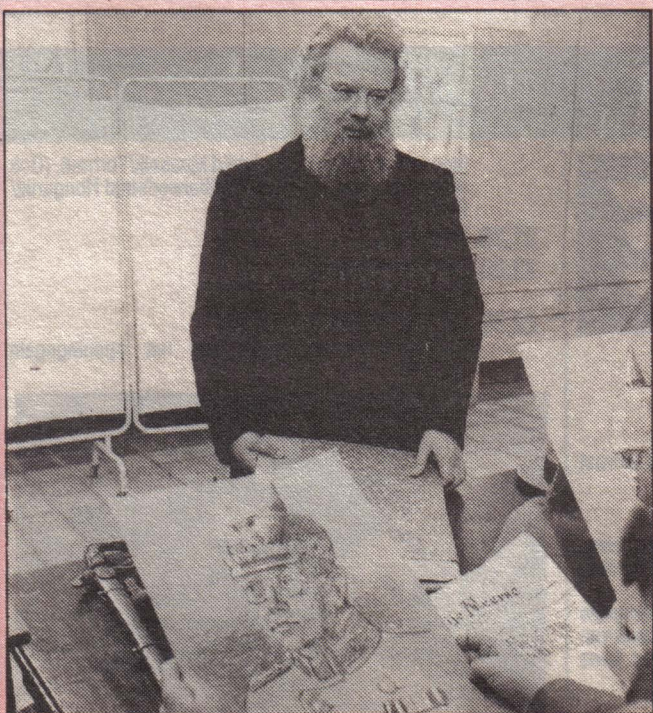
Marc Lybaert (eerder realiseerde hij Elsschots „Villa des Roses” en „de Schietspoeldynastie” naar Stef Van Caeneghems literair debuut „Zonde van Nini”).

Hij leidde de indrukwekkende cast van 128 acteurs, met eerst en vooral Frank Aendenboom (de Bellicourt) en Jo De Meyere (Reynaert) en verder o.m. Ingrid De Vos (barones Van Hoeylandt / de Halleux, Ugo Prinsen (Baron de Halleux), Hans Royaards (Hilaire Priem), Guy Van de Sande (César Priem), Lucas Van Den Eynde (Eugène Mertens), Bob De Moor (Gentiel Smessaert), Dora Van der Groen (gravin Ruysseveldt), Carry Goossens, Johan Van Lierde, Nel Rosiers, Doris van Caneghem, Arnold Willems, Martine en Carmen Jonckheere, enz... en daarbij nog ruim 1000 figuranten. Er werd twee jaar aan de zes afleveringen gewerkt. Er werd voornamelijk gedraaid in de streek rond Beernem, maar alleen in provinciale en staatsdomeinen en kastelen, want de plaatselijke adel wou onder geen beding de filmploeg in huis nadat ze het scenario onder ogen kregen. Alfons Ryserhove, die boeken schreef over de moorden van Beernem en overal te lande lezingen houdt, was aangezocht als historisch adviseur. Hij betreurt het ten zeerste dat de authentieke namen en plaatsen niet gehandhaafd werden.

Myriam De Lille, kleindochter van Victor De Lille, alias Constant Reynaert, was als productie-assistente nauw bij de reeks betrokken. De zaak werd in haar familie weinig ter sprake gebracht. De werkelijke rol die haar grootvader indertijd speelde, werd haar pas duidelijk toen ze er jaren later in de perskringen met lof hoorde over spreken. Tegelijk met de serie komt ook het boek: „De Bossen van Vlaanderen” uit. Het is van de hand van Staf Schoeters en gebaseerd op de scenario's van Rudy Geldhof. De auteur die volgens hetzelfde procédé al „Transport” en „De Leeuw van Vlaanderen” te boek stelde vond deze opdracht een aangename uitdaging. Het verschaftte hem de gelegenheid de karakters psychologisch meer uit te diepen, de situaties en de historische duiding uitvoeriger aan bod te laten komen.

Toni Smeulders

„De Bossen van Vlaanderen” komt op het scherm (in NICAM stereo) vanaf 6 oktober, TV-1 om 20u30.

Jo De Meyere: Constant Reynaert.

DE MOORDEN VAN BEERNEM

*"Dat kan ik u niet vergeven
Gij die mijn braven zoon
Vreeselijk bracht van het leven
Ontruikt aan onze woon
Gij zult uw misdaad beboeten
Al was het na de dood
't Moordenaarskruis staat
geprent in uw hart
Ziedaar een moedersmart."
(Auteur : Tamboer, Eeklo)*

Mysterie.

In een tijd dat je maar een knop hoeft in te duwen om een moord, een oorlog, een bloedbad te zien, blijven de **Moorden van Beernem** de gemeederen beroeren.

De aanslag op **Cools**, het bloedbad in Henegouwen, de moord op **Laura Palmer** : over tien, twintig jaar zal het grote publiek ze vergeten zijn. De gruwelen in het Westvlaamse dorp Beernem dateren van 60, 70 jaar geleden; maar lezingen en voordrachten over de feiten lokken nog wekelijks honderden toehoorders naar de parochiezalen van Vlaanderen.

Het verhaal is dan ook eeuwig. "De Moorden van Beernem" is een geschiedenis van hartstocht en passies, van geheimzinnigheid, intriges, geweld, sociale strijd. Van in stukken gehakte kinderlijkjes op een kasteelzolder, van verkrachting en concubine. De adel speelt daarin een smerige rol. Je zou zo denken : ideale stuff, Made in Vlaanderen, om er een TV-feuilleton van te maken.

En zie!

« DAAR, DÀÀR LIGT DE

DE CLUB VAN SCHERPENHEUVEL

Beernem, anno 1991. Het Lippensgoed ontvouwt zich als een prachtig adellijk landgoed met kasteel, een toonbeeld van aristocratische rust en schoonheid.

Plots : *TV1*. En nog eens *TV1*. Dààr. Ginder! Overal. Zelfs in de eeuwenoude, rode beuken hangen spandoeken oneerbiedig rond de takken

gesnoerd. En aan de vlaggemasten van het kasteel wappert de banier met het *TV1*-logo.

Weg is de rust.

Het dramatisch gezelschap van de *BRTN* verdringt zich handjesschuddend in de hall. Getinkel van glazen vermengt zich met geroezemoes en sigaretterook. Er worden drankjes geschonken, schouderklopjes uitgedeeld. Als het langver-

wachte moment aanbreekt, begeeft iedereen zich naar een verduisterd bovenzaaltje. Ook hier hangen *TV1*-spandoeken.

De belangstelling is groot voor de persvoorstelling van het prestigieuze feuilleton. Er is twee jaar aan gewerkt, er draven liefst 128 acteurs en 1.000 figuranten in op. « En het wordt in *NICAM*-stereo uitgezonden », voegt regisseur Marc Lybaert daar fier aan toe.

De serie is gebaseerd op de geschiedenis van "De Moorden van Beernem". **Frank Aendenboom** (als ridder **Joseph de Bellicourt**) en **Jo De Meyere** (zijn tegenstrever **Constant Reynaert**) spelen de hoofdrollen. Alle oorspronkelijke namen werden systematisch veranderd : Beernem heet nu Houtegem, café De Linde is café De Wandelaar geworden, de nymfomane baro-

nes **Cécile van Outryve d'Yde-walle** werd **Marie-Ange van Hoeylandt (Ingrid De Vos)** gedoopt, en ga zo maar door. Ook van de oorspronkelijke en alom bekende benaming werd afgestapt. De titel van het feuilleton luidt: "**De Bossen van Vlaanderen**".

Dat is vreemd. Het is alsof men een film zou maken over De Bende van Nijvel en die dan "De Club Van Scherpenheuvel" zou noemen.

Nog voor daarover een vraag kan worden gesteld, valt **Frans Puttemans**, afscheidnemend diensthoofd met de deur in huis: « Dit feuilleton is gemaakt door de Dienst Fictie. Wat u te zien zult krijgen, is dus ook fictie. Wij hebben de historische gegevens over de Moorden van Beernem gebruikt om in een breder kader de ontvoogding van de kleine man te schetsen. Onze voor-naamste betrachting was een spannend verhaal te maken, geen historische rekonstruktie. »

Met die voorkennis mag het gezelschap de eerste aflevering bekijken.

HOERA, HOERA

Na de voorstelling niets dan glunderende gezichten. De meeste aanwezigen lijken opgetogen over het resultaat. In een zaaltje kunnen Belangrijke Mensen zich laten interviewen door de pers. De anderen gaan naar beneden om zich te goed te doen aan Vlaams streekbier en franskiljonse kaas.

Eén uitzondering, een tenger, oud mannetje met opzij gekamd sluijhaar, is blijven

(*Hoofdschuddend*) Ik begrijp het niet. »

Moeizaam hijst hij zich recht. Zijn kunstbeen speelt hem parten. Hij daalt de trap af, negeert de receptie en schuifelt onopgemerkt doorheen het gewoel naar buiten. Een TV1-hostess snelt op hem toe, leidt hem naar een TV1-busje en voert hem naar de cafétaria van het domein, waar zijn vrouw hem een half uur later zal komen ophalen.

RYSERHOVE!

Oostkamp, twee dagen later.

Het is een zwoele zaterdagavond, acht uur. Barbecue-rook kruidt de avondlucht. VTM pakt uit met twee nieuwe spelprogramma's en één driesterren-film: "**Die Hard**", met **Bruce Willis**. Zware concurrentie, lijkt het. Wie wil er in godsnaam op een avond als deze vier uren lang op een harde stoel zitten? Om dan nog te luisteren naar het verhaal van een moordzaak van 70 jaar geleden?

Een papiertje aan de ingang drukt ons met de neus op de feiten: "Volzet". Het zaaltje van de Christelijke Mutualiteit zit eivol. Vooraan, gezeten achter een tafel op een klein verhoog, lacht een keurig gekleed heertje met een grote bril het roezemoezige publiek, zo'n 180 vogels van diverse pluimage, minzaam toe. Achter hem hangt een landkaart: Beernem, de bossen, het kanaal Gent-Brugge, de spoorlijn Brussel-Oostende, het kasteel, de pastorij.

Ik stap op het mannetje af

stom zijn een feuilleton te maken over De Moorden van Beernem en er dan een andere naam aan te geven. Kijkt rondom u! Beernem is een begrip. Heel het land loopt storm voor Beernem en zijn moorden. Vorige week heb ik zelfs in Zierikzee een voordracht gegeven voor tweehonderd Hollanders. Haarlem! Den Haag! Hasselt! Overal kennen ze Beernem. »

Het geroezemoes verstomt even ("Is 't al begonnen?", "Zit het er tegen?"). De voorzitter van de organiserende vereniging (*Vakantiegenoe-gens*) maakt daar dankbaar gebruik van. Met een fijne glimlach verheft hij zijn stem en vraagt: « Hoeveel mensen hier in deze zaal zijn al twee keer komen luisteren naar De Moorden van Beernem? » Prompt gaat een twintigtal vingers de lucht in. « En wie drie keer? (7 vingers) Vier keer? Vijf? Zes? Zeven? » Als vier aanwezigen bij "acht" hun hand opsteken, krijgen zij daarvoor een spontaan applaus. Kunstbeen of niet, Alfons Ryserhove krabbelt als een springveer overeind en buldert: « Dat is nog niet alles. Ik ken een boer uit Lichtegeem die onlangs voor de *veertiende* keer in de zaal zat. » Hij riep: « Als ge binnenkort in Koeke-lare zijt, dan kom ik opnieuw! » Ik antwoordde hem: « Meneer, dan zullen wij u viëren! »

Kreten van waardering, beschaafd gegniffel. Meteen is de start genomen, de beer is los. Als een diesel komt Alfons Ryserhove op gang. Traag, af-

de BRT brieven waarop als briefhoofd stond: Dienst Drama. Zodra ik echter het kontrakt had getekend dat de BRT toestond mijn drie boeken over de Moorden van Beernem te verfilmen, droegen de brieven de hoofding: Dienst Fictie. En daar is het resultaat ook naar. Wat getoond zal worden in "De Bossen van Vlaanderen" is... FICTIE! »

Ryserhove spuwt het woord eruit met zichtbare weerzin en walg. De zaal luistert geslagen. Enkelen schudden niet-begrijpend het hoofd.

Ryserhove: « Hoe kan het ook anders? De scenarist, **Rudy Geldhof**, heeft nog bij mij in de klas gezeten toen hij een schooljongetje was. Hij heeft geen voeling met die zaak. Hij is een keer of tien naar mijn voordrachten komen luisteren en hij heeft mijn boeken gelezen. Maar ik, als jonge student trok ik in 1937 — dat is 54 jaar geleden! — al op zoek naar de ware toedracht. De toenmalige gemeentesecretaris, Omer Van Haecke, gooide mij buiten. "Het is niet goed om oude koeien uit de gracht te halen", sneerde hij. Weet je hoe mijn vader reageerde toen ik hem dat vertelde? "Kilo!", riep hij (*gelach*). "Weet gij dan niet dat de secretaris getrouwd is met een vrouw die behòort tot de Bende?" »

De sfeer zit er meteen in. Ryserhove vertelt over zijn speurtocht in de archieven van Brugge en Gent, de sporen die daarbij bloot kwamen en die hem naar Nederland en Duitsland leidden. Een laatste kled-

DUIVEL IN ZIJN KIST! »

zitten met een bittere trek om zijn mond. Zijn naam is één keer vernoemd: "**Alfons Ryserhove — historisch advies**". « Ze hebben mijn verhaal tot in de puntjes gebruikt. Maar ze hebben er iets anders van gemaakt », knarsetandt hij. « Vierenvijftig jaar lang, meneer, heb ik gevochten om de feiten op te helderen. De BRT heeft er alles aan gedaan om die feiten weer te verdoezelen.

en vraag hem wat hij van de voorstelling vond, vorige donderdag. Hij werpt mij een felle blik toe. In het schriële lijf van **Alfons Ryserhove** (71), ere-inspekteur en historicus, huist zowaar een leeuw, een onbedaarlijke furie. Stil praten kan hij niet. « Hoe dom toch! », dondert en klettert hij met een stem van scheurende eik. Tot op de achterste rij kijken mensen op. « Hoe kan de BRT zo

gemeten, met gevoel voor dramatiek, ventileert hij eerst wat al twee dagen op zijn maag ligt: « Mevrouwen, mijne heren. Ik heb vorige donderdag de film (*sic*) "De Bossen van Vlaanderen" gezien. Ik verzeker u: als u de waarheid wilt weten over de moorden van Beernem, dan moet u die film NIET bekijken. »

Stilte. « Ik zal u iets vertellen. In het begin ontving ik van

der gramschap moet er nog uit. « De BRT-film zit vol absurditeiten, vol verdraaide feiten. Maar goed. Het blijft een schone film. Er spelen 128 bekende acteurs en actrices in mee. Het is goed verfilmd. En het is zelfs in stereo. Maar... (*dreigende stilte*) er is niets van waar! Wie de waarheid wil weten omtrent de Moorden van Beernem, moet naar mijn voordracht komen. »

DE MOORDEN VAN BEERNEM

DE MOORDEN

En dan vertelt Alfons Ryserhove het verhaal dat hij als een onvermoeibare vulkaan al dertig jaar uitbraakt in parochiezalen, tenten, scholen, gemeentehuizen, soms tot drie, vier keer per week.

Hij neemt ons mee naar het landelijke Beernem van rond de eeuwwisseling. Als een middeleeuwse vorst regeert daar burgemeester-kasteelheer, tevens graaf-ridder **Etienne de Vrière**. Wie het hoofd niet voor hem buigt, wordt verjaagd of geruïneerd. De ridder koopt zijn ziel vrij met giften aan de parochiale kerk: een koperen leespuiter in de vorm van een adelaar met daarop het opschrift: "Gedenk hierbij de plechtige communie van mijn dochter" of een aantal brandglasramen met het wapenschild van hemzelf en zijn vrouw.

De pastoor heult vrolijk mee en sluit zedig de ogen voor de dekadente uitspattingen van zijn mecenas. Hij schenkt hem zelfs de absolutie voor een passionele liefdesverhouding met de manzieke barones **Cécile van Outryve d'Ydewalle**. Zij is de vrouw van baron **Henri d'Udekem d'Acoz** uit Rudder voorde, een tijger op sokken.

« Madame Cécile was viés van haar man », roept Alfons Ryserhove zijn gehoor toe. « Daarom wilde zij een minnaar: de burgemeester. Die had nog een hele verzameling andere minnaressen lopen in het dorp. 't Valt te begrijpen. Hij had zijn opleiding gekregen in "de Congo", waar hij was opgegroeid. Altijd had hij ginds 25 negerinnekes tot zijn dienst. Hij regeerde Beernem als een negerdorp! »

Op 25 mei 1915 verdwijnt de brave baron d'Udekem d'Acoz, zonder enig spoor na te laten. Drie maanden later is het de beurt aan boswachter **Camiel Dierickx**. Kort daarop zien twee boomsnoeiers een mensenhand uit de aarde opsteken. Het lijk van Dierickx, denken ze. Op de trouwring staat echter te lezen: "Cécile à Henri, unis le 19 février 1903". Het is de baron. Zijn mond is onnatuurlijk wijd geopend, de aarde is hem letterlijk tot in zijn keel getrapt. Hij is in de rug geschoten, nog levend begraven en pas in de put doodgebloed. Dat bewijst een

enorme donkere vlek onder hem.

Later, veel later, wordt de schuld in de schoenen van twee Duitsers geschoven: baron **Rickold von Gagern** en prins **zu Stolberg-Rossla**. Op 28 juli 1922, lang na de oorlog, worden zij bij verstek veroordeeld tot de dood met de kogel.

Alfons Ryserhove: « Maar de mensen in Beernem hadden zo hun eigen gedacht over de schuld van die Duitsers. Zelf ben ik achteraf op eigen houtje naar Duitsland getrokken om de waarheid te zoeken omtrent de moord op d'Udekem d'Acoz. Weet ge wat de Duitse ex-officieren die de zaak van nabij hadden meegeemaakt me vertelden? "Warum zouden wir de baron vermoord hebben, zoals men beweert? Er war so gut für uns. Er war

dat het die nacht tot een hooglopende ruzie is gekomen in het café. Maar veldwachter **Hoste** en de plaatselijke dokter schrijven in hun verslag dat De Baene in dronken toestand over de schutting wilde kruijen en ongelukkig op zijn hoofd is gevallen.

Als het parket van Brugge tien jaar later het lijk wil opgraven, slaagt men er niet in om het terug te vinden op het kerkhof.

Op kermisvrijdag 7 november 1926 verdwijnt **Hector De Zutter**, na een nachtelijk drinkgelag in café De Linde. Weken lang doen allerlei roddels de ronde. Er wordt zelfs gezegd dat zijn lijk onder de mesthoop van de familie **Schepers** verstopt zou zijn, vlak naast het café. Pas drie weken later wordt Hector De Zutter teruggevonden: dood, in het kanaal

Ingrid De Vos als de nymfomane barones Marie-Ange van Hoeylandt, alias Cécile van Outryve d'Ydewalle, die een passionele affaire met de graaf had. Kasteelheer en kasteelhoer?

so freundlich für uns. Wir mochten selbst seine Frau gebrauchen." »

Hilariteit in de zaal.

Het gaat snel, nu. Op 16 mei 1921, in de vroege morgen, wordt het dode lichaam van **René De Baene** aangetroffen bij een bebloede schutting. De Baene was 21. Hij dronk veel en als hij dronken was, zei hij zijn gedacht. Ook over de zaken d'Udekem en Dierickx. Dat was gevaarlijk. Men weet

Gent-Brugge. Verslag van de wetsdokter: "Natuurlijke verdrinkingsdood, er is geen enkele reden om ook maar iemand te verdenken." Een korst gestold bloed aan de schedel wijst hij aan een ongelukje, de kleerscheuren kunnen door de schroef van een schip veroorzaakt zijn. Dat de mond en oren van Hector vol stalmest steken: daar rept de dokter — een notabele, net als de kasteelheer — niet over.

Alfons Ryserhove: « Dat geeft een idee over de gerechtelijke opzoekingen. Ook de moord op Ernest Van Poucke op 9 mei 1927 geraakte nooit opgelost. Het is als met de Bende van Nijvel. »

« Da's just. Ja dat is waar », wordt er gemompeld. De spreker dempt nu zijn stem, kijkt zijn publiek doordringend in de ogen en zegt: « Men vond in die tijd zeven opgedroogde en/of in staat van ontbinding verkerende kinderlijkjes in schoendozen, in de toren van het kasteel. Waarom werd daar geen ruchtbaarheid aan gegeven? Meer nog: de politie-overste die dit meldde aan het parket werd gedegradeerd tot gewone gendarm en overgeplaatst naar Mariakerke bij Gent. Ik ben die man gaan opzoeken. Hij weende als een klein kind. "Was ik te Beernem gebleven, dan hadden ze mij ook vermoord", snikte hij. "Want ik heb de kogels rond mijn oren horen fluiten." »

» Later, op 8 november 1924, werd een kasteelmeid door het Assisenhof van Brugge veroordeeld tot zes maanden voorwaardelijk voor bekende en bewezen kindermoord. Een belachelijke straf. Zij mocht bovendien onmiddellijk terug in dienst komen op het kasteel van de ridder. Ge ziet, mensen: dat gaat daar goed in Beernem. Wij zijn nog maar een uurtje bezig en er zijn er al elf vermoord. »

FANS

De hele tijd heeft de voltallige zaal doodstil zitten luisteren. Het kleine mannetje trekt vervaarlijk zijn wenkbrauwen op, priemt beschuldigende vingers naar het publiek en geeft grollend, brullend en krakend een donderpreek van jewelste ten beste. Hij schildert kleurrijke taferelen en figuren: een moeder die op haar knieën valt voor de lijkstaf van haar zoon: « Mijn jongen, wij zullen nooit de ware toedracht weten »... « Een lijkschouwer zo groot en zo mager als een pannelat en bijziend als een mol »...

Met een krakende, knetterende stem — een veelvoud van de spreekbuis van Tobback, rondt hij het eerste deel als volgt af: « Ik heb drie boeken geschreven over de Moorden van Beernem. Ik wist dat ik mij vooraf goed moest documenteren. Want ik stond tegenover het gerecht van West-Vlaanderen — waarin al die Westvlaamse adel zetelt, en ik stond zelfs tegenover het

Koninklijk Hof, want er wordt verteld dat baron de Vrière een bastaardzoon is van **Leopold II.** »

» Die boeken zijn te koop in deze zaal... Het is pauze. »
Applaus.

Mensen springen op, stoelen verschuiven, men haast zich naar de toog en de toiletten. Tegen de stroom in rep ik mij naar een gezette veertiger. « Ja, het is de achtste keer dat ik kom », beaamt hij trots. « Mijn twee zussen vergezellen mij ook bijna elke keer. Ik ken de historie zo ongeveer van buiten. Maar die man kan zo boeiend vertellen. Mijn zussen en ik hebben zelfs eens met een groep kennissen en familieleden alle plekken bezocht die vernoemd worden in het verhaal van Beernem. »

En nu moet hij toch absoluut naar het toilet, want "meneer Ryserhove houdt de pauze altijd erg kort".

TAMBOER

Autoritair als een schoolmeester slaat Alfons Ryserhove met zijn aanwijs-stok op de tafel. Vastbesloten zet hij het tweede deel in, na hooguit 12-15 minuten pauze. Wie nog een pint durft bestellen, wordt op een kollektief "Ssssst" getrakteerd. Geen enkele stoel is leeg, iedereen is gebleven.

Een en al aandacht buigt het gehoor zich nu over het lijk van Hector De Zutter. Ryserhove herhaalt langzaam de vragen die toen openlijk werden gesteld in het weekblad "*Het Getrouwe Maldeghem*": "Waarom heeft het gerecht de longen van Hector niet open gesneden? Van waar kwam het stalmest in zijn mond?" En: "Wie heeft 'de spriet' (de voorbroek) uit de broek van de 'garde' getrokken?"

Het verhaal krijgt nu een bredere sociale dimensie. "De Moorden van Beernem" blijkt ook het verhaal van de democratisering van het gerecht, van de ontvoogding van de kleine man, de eerste stakingen en protestbetogingen. Historische figuren als de marktkramer **Lionel Bauwens** uit Eeklo, bijgenaamd *Tamboer*, maken hun opwachting. Tamboer, een marktzanger, verdiende fortuinen met het schrijven, zingen en verkopen van liedjes over Beernem.

« Honderdduizenden exemplaren heeft hij verkocht », vertelt Ryserhove. « Zo'n liedjestekst kostte hem 2 centiemmen aan drukwerk. En hij ver-

Tegenstanders op leven en dood : Frank Aendenboom als de misdadige graaf, Jo De Meyere als de onverschrokken uitgever Reynaert.

kocht ze voor 1 frank per stuk, zeven- tot achtduizend per markt die hij aandeed. "Alfons", zei hij mij eens, "elke week heb ik een luxe-auto verdiend en in zes maanden tijd was ik miljonair".

» Hoe dan ook : stilaan moesten ook de meest hardnekkige dictator-burgemeesters beseffen dat de tijd van de Middeleeuwen voorbij was : de tijd dat stropers met hun oren aan de bomen werden genageld en dat edellieden als ze het koud kregen tijdens de jacht een boer of boerin dood schoten en hun voeten warmden aan hun ingewanden. Ook edellieden moesten vanaf nu rekenschap geven. »

VADER ABT

Het verhaal eindigt op 22 juli 1929, wanneer de adepten van Ridder de Vrière schuldig worden bevonden en veroordeeld voor moord op Hector De Zutter. Het zogenaamde *Proces van de Eeuw* vond plaats voor het Assisenhof van Antwerpen omdat noch in West-, noch in Oost-Vlaanderen een objectieve jury kon worden gevonden. Daarvoor waren de gemoederen onder de bevolking te lang en te hevig verhit geweest.

« De grote overwinnaar was **Victor De Lille**, uitgever van '*t Getrouwe Maldeghem*', besluit Ryserhove om kwart voor twaalf zijn betoeg. Nog altijd is het muisstil, al laat de vermoeidheid zich voelen, vooral bij de toehoorders die al de hele tijd staan. « De Lille durfde onverschrokken de strijd aanbinden met de aristocratie. Door de onafhankelijke berichtgeving over de zaak steeg de verkoop van zijn blad tot de ongekende hoogte van

38.000 exemplaren. Bij de parlamentsverkiezingen stelde hij zich kandidaat met als enige programmapunt : de opheldering van de resterende elf moorden. Hij werd verkozen met 24.000 voorkeurstemmen, maar kon zijn belofte niet waarmaken.

» Maar toch. Victor De Lille verdient een standbeeld. Zoals ook U, dames en heren, een standbeeld verdient om op een zaterdagavond, op een harde stoel, bijna vier uren naar *mijne praat* te luisteren. Ik dank u. »

Onder daverend applaus laat Ryserhove zich voldaan op zijn stoel zakken. Hij manoeuvreert zijn kunstbeen onder tafel en begint ijverig boeken te signeren. « Hij durft toch », zeggen mensen bij het buitengaan. « Er staan wel twintig kastelen op het grondgebied van Groot-Oostkamp en bijna allemaal behoren ze toe aan afstammelingen van personages uit dit verhaal. »

De voorzitter van "Vakantiegenoegens" glundert. « Wat een avond. Het is alleen maar jammer dat we moesten uitwijken naar dit lokaal, waar maar tweehonderd man binnen kan. Veel geïnteresseerden hebben we gewoon de toegang moeten ontzeggen. Veel liever hadden wij het in Steenbrugge laten plaats vinden. Maar de abt, bij wie je terecht moet voor de zaal, verbood het ons. Hij wil niet dat meneer Ryserhove daar over de Moorden van Beernem komt praten. »

« Logisch », schampert Alfons Ryserhove. « De abt is de zoon van één van de twee mannen die wegens moord veroordeeld zijn. »

HEDEN EN VERLEDEN

Het verleden leeft nog in Beernem.

Tamboer sloeg de bal mis met zijn liedje : "En ons Beernemsche dorpje klein, is nu verlost van alle pijn."

Het "dorpje klein" bleef tientallen jaren lang een verscheurd nest. Ex-collaborateurs en ex-weerstanders, aanhangers van de clan De Zutter en medestanders van de clan de Vrière : iedereen lustte elkaar rauw. Vetes allerhande maakten het dorp onleefbaar. Bovendien is er een bloedige smet blijven kleven op de naam "Beernem". Eén moord was opgehelderd, van de elf andere liep(en) de moordenaar(s) nog op vrije voeten rond.

Een paar dagen na zijn voordracht in Oostkamp rijd ik met Alfons Ryserhove Beernem binnen. Het is tien uur 's morgens. Wij gaan op zoek naar sporen uit het verleden. Te beginnen bij het Sint-Amandskerkhof. Een woud van rijzige grijze zerken leunt tegen de kerk aan. Dat zijn de rijken. Naarmate men weg gaat van de kerk worden de grafstenen kleiner. Hier ligt het plebs.

Met behulp van zijn kruk schuifelt Ryserhove voetje voor voetje (hij heeft drie dagen na mekaar een voordracht gegeven en is wat vermoeid) richting grote grafzerken. Het oude vuur laait in hem op wanneer wij een wat protserige neo-gothische grafkapel met opvallend veel torentjes naderen.

« Dààr. Dààr ligt de duivel in zijn kist. De Vrière! Zie maar hoe hij boven de rest van het kerkhof uitsteekt. Alsof hij nog altijd heel Beernem wil domineren. Zelfs in zijn dood wil hij overheersen. Zie je die wapenspreuk boven de deur? (*Plechtig, teatraal*) : Regi et Patrie : Vorst en Vaderland. (*Grinnikt*) Ah ja, natuurlijk. De vorst was zijn vader, haha. Zijn minnares, de Vrières moeder, ligt opgebaard naast haar zoon. »

Twee gemeentewerklieden zijn nieuwsgierig naderbij gekomen, aangetrokken door de luide stem en de hevige gestes van de kleine man.

— Nee maar! Bent u niet meneer Ryserhove-van-de-voordrachten?

— Ja, dat ben ik. Herkent u mij?

— Zeker, ik ben al een paar keren komen luisteren. En mijn kameraad hier ook.

— Bedankt hé, *menere*. Wij ►

DE MOORDEN VAN BEERNEM

zijn blij dat het eindelijk op TV komt.

— Helaas, mensen... Het gelijkt in niets meer op "Beernem".

— Ge meent het niet.

— Toch wel. Het is nauwelijks nog te herkennen.

— Nee toch. Ik ben al vijf keren komen luisteren. De mensen komen toch naar u luisteren om de waarheid te vernemen?

— Dat dacht ik ook. Maar in plaats van gebruik te maken van de authentieke lokaties heeft de BRT kilometers ver weg uit de omtrek gefilmd. Ondermeer in het kasteel van Poeke! In Leisele, bij de Franse grens!

— Aajejaai, 't zal niet veel soeps zijn, dan.

— Dat is stom. Ik ben nu 63. Toen die laatste moord net gebeurd was, was ik een jonge gast. Jongen toch: Beernem was een "gruw", toen. Wij mochten niet eens naar de kermis van vader en moeder. Toen ik hier kwam wonen, vroegen al mijn kennissen of ik gek geworden was.

— Tegen mij zeiden ze: "Ben jij d'er ook een van die moordenaarstreek?"

— Moordenaarsbloed, noemden ze het bier van de plaatselijke brouwer.

— Nog altijd zijn de mensen in de ban van die zaak. Als ik 's zondags naar het provinciaal domein Bulskampveld in Beernem ga en ik laat verstaan dat ik van de gemeente ben, moet ik de mensen bijna van mijn lijf slaan. Alles willen ze weten over "de moorden".

— Met autobussen komen ze naar hier.

— Of ze passeren op hun fiets of met hun autoraampje naar beneden langs het kerkhof en roepen ons toe: « Hela! Is het waar dat die smeerlap van een burgemeester hier begraven ligt? »

— Wij roepen dan terug: « *Bachten de kerke.* »

— En dan moeten wij hen heel het verhaal doen en de graven aanwijzen.

— Jajaa... Wie die TV-serie zal zien, zal er naar kijken als naar een doordeweeks feuilleton. Maar wij, wij zijn van Beernem. Wij weten wel beter.

LITTEKENS

Ryserhove kijkt me triomfantelijk aan. « Zie je wel? De

mensen beginnen er spontaan zelf over. Nog maar eens een bewijs dat de BRT zwaar heeft geblunderd. De naam "Beernem" was de grootste reclame geweest die men zich kon voorstellen. »

« Zeg maat », grijnst een van de werklui. « Als je de kapel eens van binnen wilt zien, kan dat. De deur is nu wel dicht genageld; teveel nieuwsgierigen kwamen naar de kisten kijken. En er was ook veel bezoek van jonge koppels die kwamen vrijen. Maar als je op die steen naast de kapel gaat staan, kun je door de kapotte raampjes kijken. (*Grinnikt omdat ik aarzel*) Allé, jonge gast: ge zijt toch niet bang? »

Vooruit dan maar. Veel is er niet te zien. Het plaksel is van het plafond gevallen en bedekt grotendeels de vloerpanelen

ontnomen te Beernem in de nacht van 7-8 november 1926."

Ook in de kerk zijn er sporen van het bloedige tijdperk. De brandglasramen in het koor en een koperen leespuiter vooraan zijn giften van de Vrière. Zijn naam staat erin gegrift. « De naam van de duivel », fluistert (!) Ryserhove. "*Le Seigneur Diabole*": zo noemden ze hem indertijd.

We verlaten de kerk en vervolgen onze weg. Langs de Wingensesteenweg, aan de rand van een bos, ontwaren wij op zowat 90 meter van de weg een marmeren gedenkteken. Het is de plek waar het lijk van baron d'Udekem d'Acoz werd ontdekt.

De laatste levende getuige is **Julia George** (87). De clan rond de graaf beloofde haar indertijd een splinternieuw huis

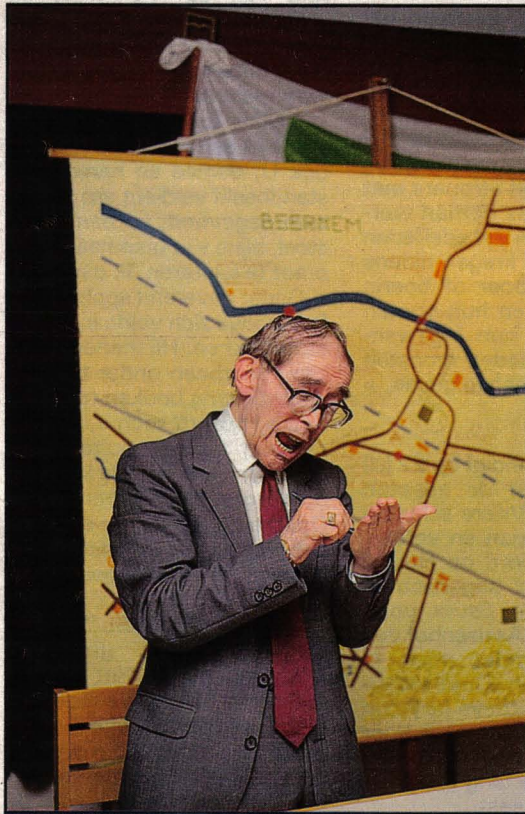
werd Hector De Zutter in het huis ernaast de schedel ingeslagen met een klauwhamer. « In het TV-feuilleton laten ze Ernest Van Poucke een verhouding hebben met de cafébazin », zucht de historicus. « Ik heb er de BRT nochtans op gewezen dat Ernest een serieuze jongen was. Weet je wat ze me antwoordden? "Die vent was 27 jaar. Als dié nog geen verhouding had, moet het wel een homo geweest zijn of een abnormale. Wij gaan hem een drietal keren in de bossen laten samen komen met de cafébazin. Dat zijn dramatische elementen, zoiets bevordert de kijkdichtheid." Ik vind dat er voldoende sex zit in het échte verhaal. En spanning, intriges, zelfs communautaire strijd tussen koninklijke kasteelheren en Vlaamse werkmensen.

» Wat wilden ze nog meer? Zeg mij: waarom brengt men "*Het Gezin van Paemel*" wél authentiek op de buis zoals **Cyriel Buysse** het vroeger heeft geschreven? Ik weet zeker dat de socialisten elke keer 10.000 stemmen winnen, als ze dat uitzenden. Waarom niet "*De Moorden van Beernem*"? Ik zal het u zeggen: omdat ze bang zijn van het Hof en van de familie van **Outryve d'Ydewalle**. »

Is hijzelf dan nooit bedreigd? Wekelijks tegen de schenen van de adel schoppen en dat bijna dertig jaar lang, dat moest sommigen toch op de zenuwen beginnen te werken?

Alfons Ryserhove: « Zij zijn allemaal in mijn huis geweest om mijn boek te kopen. Eén nazaat van de van Outryve d'Ydewalles heeft mij zelfs schriftelijk bedankt voor mijn onderzoekswerk. "Bij ons thuis werd die kwestie altijd doodgezwegen", schreef hij. En ik loop nog geregeld eens langs bij Henri d'Udekem d'Acoz op zijn kasteel Coudhove in Proven, bij Poperinge. Die mens weet ook wel dat ik de waarheid vertel. Dat Madame Cécile, zijn groot tante, een onbevredigbare vrouw was: dat was toch zijn schuld niet, zeker? Neen jongen, als je de waarheid spreekt, hoef je niet te vrezen. »

Martin Heylen.
(Foto's: H. Selleslags)

Alfons Ryserhove in actie: « De tijd dat edellieden, als ze het koud kregen tijdens de jacht, een boer of boerin dood schoten en hun voeten aan hun ingewanden warmden, was voorbij. »

waaronder de kisten staan. Een paar heiligenbeelden met afgeslagen hoofd illustreren het verval. « De familie de Vrière is uitgestorven, niemand kijkt nog om naar deze kapel », verklaart Ryserhove.

We gaan verder, stoten op het graf van **Theofiel Hoste**, de sekretaris van de Vrière. Iets verderop ligt Hector De Zutter begraven. Op zijn verweerde grafsteen staat gegrift. "... *Op wreedaardige wijze het leven*

en een landgoed als zij maar wilde getuigen dat Hector De Zutter zelfmoord had gepleegd, uit liefdesverdriet om haar. Zij weigerde dat. « De vrouw is nu blind maar nog helder van geest. Zij wil echter niets meer kwijt over de zaak, laten wij haar met rust laten », zegt Ryserhove.

In plaats daarvan houden wij een paar honderd meter verder halt aan café De Linde. Na een zware boemelpartij in dit café

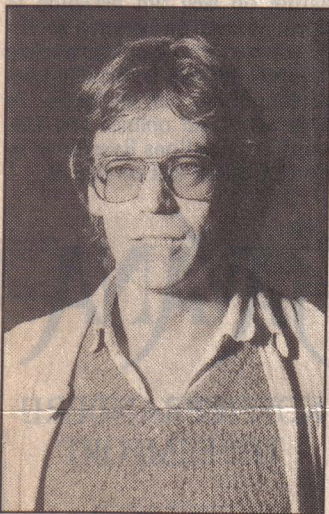
"DE BOSSEN VAN VLAANDEREN"
TV 1
Zond. 13 okt. — 20.10 u.

„De Bossen van Vlaanderen” : 1 miljoen kijkers en hoog waarderingscijfer

Serie ontlokt uiteenlopende reacties

Met een barnumpromotie had de BRTN tijdens de voorafgaande dagen de kijker bezworen om toch maar „De Bossen van Vlaanderen” niet te missen, en nogal wat lieden hadden daar oor naar : zondag jl. zaten 1.030.000 of 19,3 % van alle Vlamingen voor hun toestel om kennis te maken met de hautaine burgemeester-ridder de Bellicourt, uitgeverkuitenbijter Constant Reynaert, de sullige baron de Halleux en zijn allerminst sullige eega, barones van Hoeylant, en meer van die pittoreske personages, zoals er een paar decennia geleden in elk dorp een handvol rondliepen. En die kijkers bleken het feuilleton nog aardig te vinden ook. De eerste aflevering kreeg alvast 78 als waarderingscijfer mee, dat is ruimschoots méér dan het gemiddelde BRT-waarderingscijfer.

Bij nader inzien is die kijkvregde echter niet unaniem : Alfons Ryserhove, kenner *par excellence* van de moorden van Beernem, vindt dat de BRT de bal compleet heeft misgeslagen, en Edward Trips, die eveneens over de moorden publiceerde, meent zich als historicus van het feuilletonverhaal te moeten distancieren. Scenarist Rudy Geldhof wil een aantal op- en aanmerkingen best aanvaarden, maar herinnert er nogmaals op dat „De bossen van Vlaanderen” een fictief verhaal is, waarvoor de fameuze moorden van Beernem hooguit als prikkel voor de inspiratie hebben gediend.

Rudy Geldhof : „Niet vergeten dat het om een fictief verhaal gaat...” (a)

Een beeld tijdens de opnamen voor het feuilleton in het Huis Storie langs de Groene Rei. Scenarist Rudy Geldhof volgt vol belangstelling. (Foto F. Proot)

Ieder zijn waarheid

Rudy Geldhof : „Ik heb ook vernomen dat Alfons Ryserhove er een beetje knarsetandend bijloopt. Hij zal allicht ontgoocheld zijn dat het feuilleton niet de geschiedenis van de moorden op de voet volgt, d.w.z. dat serie niet de moorden-story à la Ryserhove brengt. Want dat is precies het probleem : velen verwachten blijkbaar eindelijk de enige echte waarheid over de moorden, maar zon'n waarheid bestaat niet. Over de moorden van Beernem hebben tientallen mensen elk hun eigen waarheid, zodat wij eerder van mythevorming dan van waarheid moeten gaan spreken. Ikzelf heb trouwens steeds voorgehouden dat het niét om een rekonstruktie van de moorden van Beernem ging, maar dat wij deze dramatische gebeurtenissen enkel als uitgangspunt hebben gebruikt om een stuk sociale geschiedenis te visualiseren. Alleen bleven de media het maar verder over die moorden van Beernem hebben...”

Niettemin blijft Alfons Ryserhove van oordeel dat de hoofdpersonages van het echte gebeuren in het feuilleton door mekaar werd gehaald, en dat ook de karaktertekening van enkele figuren aller-

minst met de werkelijkheid van weleer overeenstemt.

Hier is Rudy Geldhof bereid om een en ander grif toe te geven, al begrijpt hij die kritiek van Ryserhove niet zo best: „Toen ik Ryserhove destijds voor advies raadpleegde, werd de duidelijke afspraak gemaakt dat ik gebruik kon maken van zijn boeken, maar dat ik met deze gegevens uiteindelijk kon aanvangen wat ik wilde, meer bepaald: dat ik bv. om technische of dramaturgische redenen een en ander mocht bijwerken. Ryserhove heeft natuurlijk gelijk als hij beweert dat ik Reynaert - in werkelijkheid drukker De Lille - te vroeg in het verhaal laat opdraven. Alleen, voor een goed feuilleton heb je een spanningsveld nodig tussen twee, liefst controversiële karakters en daarom heb ik Reynaert direkt rechtover burgemeester de Bellicourt geplaatst.”

„Voorts heb ik ook vernomen dat men in het Beernemse nogal ontgoocheld is dat het verhaal niet in Beernem zélf werd gesitueerd en ook voor een groot deel elders werden verfilmd. Dat laatste heeft alleen met filmische redenen te maken. We hebben in Beernem naar geschikte lokaties gezocht, alleen hebben we ze niet gevonden. En dat wij het verhaal situeren in een fictief dorp en niet in Beernem zelf, heeft dan weer te maken met het feit we naast de story ook een tijdssfeer hebben willen evokueren en die sfeer kon men overal en dus niet uitsluitend in Beernem opsnuiven. Beernemnaars kunnen het misschien jammer vinden, maar voor een Limburger zal het allicht weinig uitmaken of het verhaal zich nu in Beernem of Houteghem afspeelt, om nog te zwijgen van de Nederlanders, want volgend jaar wordt de reeks ook op de Nederlandse tv vertoond.”

Distanciëren

Kortom: wie verder naar „De Bossen van Vlaanderen,” gelieve dus te vergeten dat de moorden van Beernem voor inspiratie hebben gezorgd.

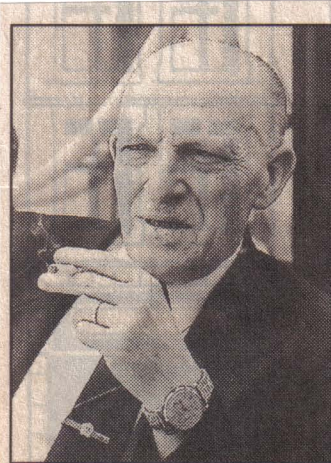
Het is blijkbaar met dergelijke ingesteldheid dat Edward Trips

naar de eerste aflevering van de serie heeft gekeken. Zoals geweten speurde ook Edward Trips vele jaren onverdroten naar dé waarheid over de moorden.

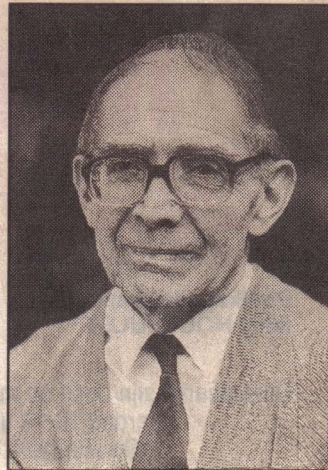
Edward Trips: „Ik heb naar het feuilleton gekeken, ik heb me niet verveeld en ik zal ook blijven kijken. Alleen moet ik mij als historicus volkomen van het voorgestelde verhaal distancieren. Wat Geldhof vertelt is verre van de waarheid, en dat vind ik alvast spijtig en veel Beernemnaars allicht mét mij. Nu heeft Geldhof uiteraard het volste recht om een fictief verhaal te schrijven, maar als het hem om een *spannende story* en *goede televisie* te doen was, dat had hij het verhaal beter compleet verzonnen en de moorden van Beernem gewoon gelaten voor wat ze waren. En als hij een bepaalde tijdssfeer wilde evokueren, dan had hij burgemeester de Bellicourt Frans moeten laten praten, zoals hij de Duitse officier effectief Duits laat spreken.”

Kortom: „De Bossen van Vlaanderen” weken weliswaar (nog) niet evenveel emoties los als de moorden van Beernem inderijd vermochten te doen, maar beroeren toch met niet veel minder gretigheid de gemoederen. Vervolg (nog vijf weken lang) op het kleine scherm...

(hd)

Edward Trips: „Leuk kijkstuk, maar als historicus distancieer ik mij van het verhaal...” (Foto FP)

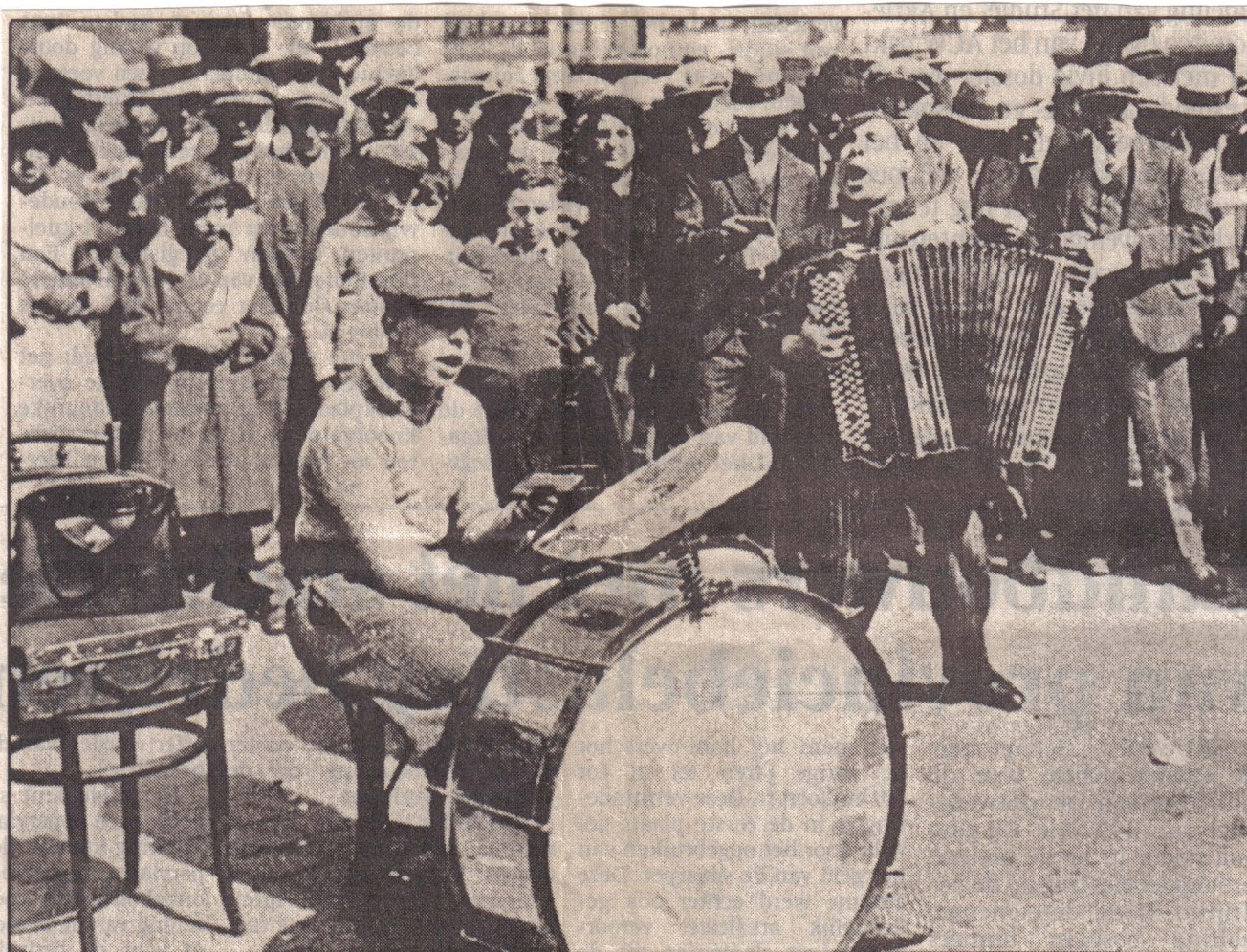

Alfons Ryserhove: „BRT heeft de bal misgeslagen...” (Foto FP)

DE BOSSEN VAN VLAANDEREN

De moorden

van Beernem

Volkszanger Tamboer bracht „de Moorden van Beernem” bij het brede publiek.

BRUGGE — Zondagavond om 20 u. 30 vertoont de BRT op TV1 de tweede aflevering van „De Bossen van Vlaanderen”, met Jo De Meyere (journalist Reynaert) en Frank Aendenboom (ridder Joseph de Bellicourt) in de hoofdrollen. Een serie die in het Brugse onvermijdelijk weer „de moorden van Beernem” in de herinnering roept. Niet alleen journalist Reynaert alias Victor De Lille van 't Getrouw Maldegem speelde indertijd een hoofdrol in de verknogting van dit sociale drama. Ook de legendarische volkszanger Tamboer schuimde markten en dorpspleinen af. En na hem verdiepten ook Alfons Rysenhove, Eduard Trips en Louis De Lentdecker zich in dit dossier. Ze ervaaerden elk op hun manier het taboe dat op „Beernem” rust...

„Lionel Bauwens ofte de onvergetelijke Tamboer heeft een wezenlijk aandeel gehad in de verspreiding van het verhaal over De Moorden van Beernem”, aldus Roger Hessel uit Koolkerke, die na dertien jaar opzoekingswerk een meer dan degelijk naslagwerk over de legendarische marktzanger bijeschreef. „Tamboer is groot geworden met die zaken van Beernem. Dat kwam zo. In zijn strijd om de waarheid over de moord op Hector De Zutter in Beernem te weten

te komen, zocht Victor De Lille van 't Getrouw Maldegem indertijd bondgenoten. Zijn eigen weekblad kreeg door de hele affaire weliswaar een steeds grotere oplage, maar het bleef al bij al toch maar een regionaal blad. Tamboer daarentegen ging overal in 't Vlaamse land rond, als marktzanger. Hij was een figuur die géén blad voor de mond nam, en hij kon als geen ander zijn publiek bescapelen. Een gedroomde figuur dus om de goeie zaak in de Moorden van Beernem te propageren.”

„Volkszangers speelden in die tijd — vooral op het Vlaamse platteland — een zeer grote rol. De televisie bestond nog niet, de kranten waren te duur en werden vooral door de geletterden in de stad gelezen. De markt-zangers brachten de volksmens een zekere vorm van informatie, en ze konden hun waar ook verkopen. Mijn moeder ging indertijd bijna zes kilometer te voet om Tamboer op de markt aan het werk te horen en vooral ook aan het werk te zien. En na elk optreden van hem kocht ze ook de liederen die hij zong, en die hij dan op speciale blaadjes uitgaf. Vooral in de wintermaanden gingen die vliegende blaadjes gretig van hand tot hand. Ze werden rond den heerd of de kachel aangeleerd en gezongen. En vaak ook netjes bijeengehouden in schrijfboeken. Zo zorgden die mensen ervoor, misschien onbewust, dat het volkslied niet helemaal verloren ging.”

Tamboer

Markt-zangers als Tamboer zongen werkelijk over alles, over branden en natuurrampen, ongelukken op zee, of uitvindingen als de trein of het vlieg-

tuig. Maar ze konden hun publiek ook ontroeren of meeslepen met liefdes- en hekkeliederen, waarin de kleine man de heren van het kasteel of van

de politiek (wat vaak op hetzelfde neerkwam) eens vrank en vrij zijn waarheid kon zeggen.

Roger Hessel: „Iedere volks- of marktanger zal in zijn loopbaan wel een hoogtepunt gehad hebben. Voor Tamboer is dat ongetwijfeld „de moorden van Beernem” geweest. Hij beet zich in die zaak vast, en loste niet meer. Van Victor De Lille, die wekelijks zijn Getrouwe Maldegem over die zaak volschreef, kreeg hij heel wat vertrouwelijke informatie en na een tijd werd hij kind aan huis in het gezin De Zutter, waar zoon Hector vermoord was. De weduwe De Zutter was er heilig van overtuigd dat Tamboer mee kon helpen om de daders te ontmaskeren. Al de liederen over de moord in Beernem misten bij het publiek hun doel niet en zijn vliegende blaadjes werden soms letterlijk uitgevochten.“

„Een smak geld moet Tamboer aan die moorden van Beernem verdiend hebben, maar zoals dat bij zovele marktangers het geval was, was het ook bij Lionel rap verdiend en rap verteerd”, aldus Roger Hessel. „Overal waar volk bijeen was, daar was ook Tamboer. Hij was present op kermis- sen, op marktplaatsen en bedevaarts- oorden, maar ook aan kerkportalen, fabriekspoorten, kazernes en kolen- mijnen zong en verkocht hij. Zijn eerste liedjes verkocht ie aan 30 cen- tiem, maar met de moorden van Beer- nem kon ie zijn prijs optrekken tot

2 frank per liedblad. Het aantal ek- emplaren dat Tamboer per repertori- um deed drukken, schommelde altijd om en bij de 5.000. En hij heeft er veel reeksen van laten drukken, zeker we- ten. Meer zelfs: met de opbrengst van zijn liedjes over de zaak van Beernem liet hij in 1929 aan de Brugsche Steenweg zijn eigen „café Tamboer” bouwen, met alle luxe d’erop en d’e- raan.“

Stout

Bracht de hele zaak van Beernem Tamboer naar het toppunt van zijn glorie en materiële welstand, zij versterkte bij hem nog zijn natuurlijke neiging om zich net iets té ver te wagen. En dat zou hem minder goed afgaan. Roger Hessel: „Tamboer kreeg eerst last met veldwachter Hoste in Beernem, later — in een andere zaak — een proces en een veroordeling voor smaad en eerroof. Op zijn lied- blaadjes stond toen vermeld: verant- woordelijke uitgever Marie Bau- wens.“

Meer nog dan door de processen werden marktangers als Tamboer echter geneukt door de opkomst van de fonograaf en later de radio en de televisie. Tijdens de tweede helft van de jaren veertig verdwenen de laatste echte Vlaamse volkszangers. Net als „de moorden van Beernem” sloten ze een welbepaalde periode uit onze ge- schiedenis af: het arme Vlaanderen van tussen de twee wereldoorlogen.

DE MOORD VAN BEERNEM

VOOR DE ASSISEN VAN ANTWERPEN

Volledige uitgave van de Eekloosche Volkszanger

LIONEL BAUWENS

bijgenaamd Tamboer, Molenstraat, Eecloo.

Liederen over de Zaak van Beernem

HOSTE

CLIQUE • GAZETTE VAN ANTWERPEN •

2

De laffe moord op Hector De Zutter van Beernem

Langen tijd die heeft er twijfeling bestaan
Hoe en wie de moord van Beernem had gedaan
Op een braven boereuzaen
Die de steun was in zijn woon
Wreede schelmen hadden hem bij stille nacht
Heerst vermoord en dan naar 't water toegebracht
Om 't gerecht, 't is ongehoord
Te doen gelooven aan zelfmoord

Refrain

SCHEPERS

„Vliegende blaadjes” over het proces van Beernem.

Eduard Trips:

„Van Beernem geen sprookje maken”

BRUGGE — Eduard Trips, keizer van de Brugse Totetrektersgarde, maar in een van zijn zovele levens ook een meer dan verdienstelijk auteur van historische werken, wijdde indertijd ook nog boek aan „de Moorden van Beernem”. En ook hij weet dus mee te spreken over het taboe van Beernem...

Eduard Trips: „Ik heb mij altijd al geïnteresseerd in de geschiedenis van het Brugse Ommeland, en in al wat de mens boeit en beweegt. Zo zijn er naast „de moorden van Beernem” nog tal van onopgeloste verhalen die de mensen blijkbaar blijven achtervolgen en intrigeren.

Neem nu het fameuze schilderij van het Lam Gods, inder-

tijd gestolen door Arsène Goedertier. Of het geval van de oorlogsheld Guynemer, die boven Poelkapelle neergeschoten werd, maar wiens lijk nooit teruggevonden werd. Ook in de Zwinstreek zijn er nog tal van onopgeloste moordzaken. Dat heeft me altijd bezig gehouden...

„Vanaf de jaren zestig leverde ik vaak bijdragen aan het Brugsch Handelsblad, maar

toen ik op de redactie in de Eekhoutstraat van mijn tong liet rollen dat ik me in de zaken van Beernem wou verdiepen, kreeg ik van de peetvaders Herreboudt te horen dat dit echt niet hoefde, want dat ze aan die zaak alleen maar slechte herinneringen overhielden.

Zoals bekend had Victor De Lille (op de televisie Jo De Meyere als journalist Reynaert) indertijd van die zaak zijn levenswerk gemaakt: het legde zijn „Getrouw Maldegem” overigens ook geen windeieren. Dit weekblad kende in het Brugse een forse stijging van de oplage, ten nadele van het Brugsch Handelsblad, dat — in die tijd — in deze zaak aan de andere kant stond. De rivaliteit tussen deze twee weekbladen beroerde overigens zodanig de publieke opinie in Brugge, dat sommige dagbladhandelaars buiten op

een bord de wederzijdse verkoopscijfers met streepjes aangaven.”

„Nu goed, aangezien er in het Brugsch Handelsblad van toen niets mocht, ben ik dan maar op eigen houtje verder gegaan, ook toen de Streekkrant/het Burgerwelzijn het (aanvankelijk) „niet opportuun” oordeelde om mijn bevindingen terzake te publiceren.

Ik heb opzoeken gedaan tot in Duitsland en Oostenrijk, maar heb altijd getracht zo objectief mogelijk te blijven. Ik heb ook nooit voordrachten gehouden, heb het altijd sereen willen houden.

Hoe ik nu tegenover de tv-serie van „De Bossen van Vlaanderen” sta? Op historisch vlak distantieer ik me volledig van de inhoud van dit feuilleton. Ik stel vast dat men het historisch gegeven van de

moorden van Beernem geneutraliseerd heeft, dat men er fictie en fantasie van gemaakt heeft.

Een man als Rudy Geldhof heeft natuurlijk wel veel talent om toneel te schrijven. Hij heeft het algemeen en begrijpelijk willen maken voor de gewone Vlaamse kijker: die is niet historisch geschoold en vraagt zich dan ook niet af of het relaas dat hier gebracht wordt ook historisch juist is. Als het maar een goed verhaal oplevert...”

„Aan heel deze werkwijze is een gevaar verbonden: dat de hele zaak van Beernem wat op een sprookje gaat lijken. En dat de dramatiek die deze gemeente jarenlang in zijn ban hield, niet goed tot zijn recht komt.”

Reportage: Eric VAN HOVE
Repro's: Jan VERNIEUWE
Foto: Koen Matthijs

Alfons Ryserhove: „de Vrière joeg ons het huis uit”

KNESSELARE — Alfons Ryserhove, ere-inspecteur lager onderwijs, maakte van „de moorden van Beernem” zijn levenswerk. Hij wijdde er drie boeken en honderden voordrachten aan, en een groot deel van zijn woning in de Kloosterstraat in Knesselare bulkt van de foto's, vergeelde documenten en knipsels die aan „Beernem” gewijd zijn. Wat brengt er een man van meer dan zeventig jaar toe zich te blijven verdiepen in diverse zaken die in feite zo oud als de man zelf zijn?

Alfons Ryserhove: „Al van kleinsaf hoorde ik bij ons thuis vader en moeder op bedekte wijze over „de moorden van Beernem” spreken. En als er in Knesselare-dorp kermis was, dan kwamen mijn ooms en tantes over, en dan werd er zeker weer over de moorden gefluisterd.

Mijn ooms en tantes woonden immers in Beernem en Sint-Joris en ook moeder was afkomstig van Beernem: zij is geboren in de Hoornstraat en was de dochter van een grote boer die indertijd pachtte aan de Vrière.

Mijn grootvader langs vaderszijde kwam overigens ook uit Beernem, hij was voerman én herbergier. Mijn vader? Die was een kleine aannemer uit Knesselare, maar ons huis aan de Maldegemse straat pachtten we ook aan de Vrière. Bijna iedereen was er in die tijd op de een of andere manier afhankelijk van: de man had toen in de streek 1.800 hektaren grond en huizen in eigendom...”

Zwart

„de Vrière? Ach, dat was van die nieuwe adel, rijk geworden na de Franse revolutie, toen ze voor een appel en een ei kerkelijke goederen als zwart goed opkochten.

Kijk eens, ik heb nog een andere tak van de Devrieres gekend, die hadden nog geen adellijke kleine „d”: de een was cafébaas in Merkem, de andere kapper in Roeselare. Maar wie rijk was, kon zich vroeger wel gemakkelijk een titel kopen: chevalier (en boerezoon) Pierre de Vrière kreeg zijn adellijke titel van de Hollandse keizer Willem II in 1822. Zijn erfgenamen werden daar niet graag aan herinnerd...”

„Ja, bij ons thuis kregen we rechtstreeks met ridder Eugène de Vrière te maken. Dat zat zo. In de Eerste Wereldoorlog werkte mijn vader aan het front bij Lens, in Frankrijk. Mijn moeder was in verwachting (ik maakte mijn opwachting...) en ze werd naar het

kasteel van de Vrière geroepen om de pacht te betalen.

Wij huurden ons huis en een achterliggend stuk grond aan de Vrière, maar de Duitsers hadden in 1916 op die grond beslag gelegd, omdat ze daar een vliegveld wilden aanleggen. Toch werd mijn moeder verplicht om — in oorlogstijd en voor een onbruikbaar stuk grond — pacht te betalen.

de Vrière was zo: hij tyranniseerde zijn pachters. En toen moeder vroeg of hij dat misschien niet als oorlogsschade geregeld kon krijgen, werd ze wandelen gestuurd. Twee maanden later lagen we op straat: bleek dat de Vrière het huis en het stuk grond achter onze rug doorverkocht had. Nee, ook al heb ik die historie zelf niet meegemaakt, dat heb ik hem in elk geval nooit vergeven...”

Zwijgen

Als klein manneke, dat zich heel vroeg al graag verdiepte in de Almenakken en de verhalen van Averbode, hoorde Alfons Rysenhove almaar over „de moorden van Beernem” vertellen, maar toen hij daar meer vragen over stelde, luidde het antwoord van zijn vader steevast: „Zwijgen, manneke, dat is niets voor kleine kinderen”.

Zeventien geworden en student aan de Normaalschool in Sint-Niklaas, besloot Alfons Rysenhove dat het nu toch wel tijd geworden was, en hij toog op pad: „In augustus 1937 zette ik mijn eerste stappen in de zaken van Beernem. Op het gemeentehuis van Beernem vroeg ik de toenmalige sekretaris Omer Vanhaecke inzage in de overlijdensaktes. De sekretaris zei me onomwonden dat ik beter geen oude koeien uit de gracht kon halen. Maar daarbij heb ik het nooit gelaten: het werd voor mij integendeel het begin van een lange zoektocht, die nu al meer dan een halve eeuw voortduurt...”

De dorpsonderwijzer Alfons Rysenhove, die zeventien jaar in het lagere „stond” en het nooit tot schoolhoofd bracht, werd in 1969 wel tot inspecteur lager onderwijs benoemd en genoot in die functie gedurende vijftien jaar veel vrije tijd. Het stelde hem in staat om een eigen onderzoek over „Beernem” te starten, dat hem van de bibliotheek in Brugge over de Archives Départementales du Nord tot in de Bibliothèque Nationale de Paris of das Militär Bundesarchiv in Koblenz zou leiden. Vanwaar die gedrevenheid? „Ach, het is mijn levenswerk geworden. Ik ga er nog altijd voordrachten over houden. Het blijft de mensen in de streek blijkaar boeien...”

Alfons Rysenhove: al een halve eeuw gedreven...

Louis De Lentdecker: „Beschuldigde sta op”

BRUSSEL, BRUGGE — Ruim twintig jaar geleden schreef Louis De Lentdecker, toenmalige reporter van deze krant, over de moorden van Beernem een volledig script voor de razend populaire tv-serie „Beschuldigde Sta Op”. Maar die aflevering haalde nooit het scherm. Waarom niet?

Louis De Lentdecker: „Ach, het script was volledig af, ik had daarvoor heel wat opzoekingswerk gedaan, maar in extremis werd het project

decker: „Ja, vanuit hogere kringen. De gouverneur van West-Vlaanderen, van Outryve d'Ydewalle, vond het blijkbaar beter dat dit stuk niet gespeeld werd. Je moet weten dat wij, in tegenstelling tot de serie de bossen van Vlaanderen, wel de oorspronkelijke namen gebruikten: wij hadden het dus met name over burgemeester de Vrière, over de Hostes en compagnie. En zijdelings werd er dus ook onvermijdelijk over de kasteelvrouw Cecile van Outryve d'Ydewalle gesproken...”

Hoe kijkt Louis De Lentdecker nu tegen de nieuwe reeks

van „De bossen van Vlaanderen” aan? „Je kan het op twee manieren bekijken. Als je puur de akteerprestaties beoordeelt, dan geef ik een dikke pluim aan de twee hoofdfiguren Frank Aendenboom en Jo De Meyere, in hun rol van ridder Joseph de Bellicourt en van journalist Reynaert. Ugo Prinsen als baron de Halleux en Ingrid De Vos als Marie-Ange van Hoeylandt daarentegen vallen me dik tegen: schabouwelijk slecht gespeeld.”

Het historische verhaal dan maar? De Lentdecker ontploft: „Ho maar, men moet de men-

sen toch waarschuwen. Dat heeft niets, maar dan ook niets meer met de historische werkelijkheid van Beernem te maken. Om te beginnen: de moord op baron d'Udekem d'Acoz is niet op last van burgemeester de Vrière gepleegd, daar zijn twee Duitse officieren tot twee keer toe voor veroordeeld: eerst tijdens de Eerste Wereldoorlog door de Duitsers zelf, en vervolgens na de oorlog door een Belgische jury.

Men moet de mensen dus geen fabeltjes wijs maken, ook niet in geromanceerde vorm...”

toch afgevoerd. Wij hadden nochtans het fiat van onze producer Herwig Jacquemyns, voor de BRT waren er dus aanvankelijk geen problemen.

Maar toen bleek dat een van de veroordeelden in de zaak van Hector De Sutter nog leefde, en dat dit problemen kon opleveren. Zelf had hij naar verluidt geen bezwaren tegen de uitzending, maar op vraag van zijn familie kwam vanwege de BRT-leiding zelf de raad om „de moorden van Beernem” maar niet uit te zenden.

Of er ook van elders druk gekomen was? Louis De Lent-

Meer dan 1 miljoen kijkers voor „De Bossen van Vlaanderen”

Moorden blijven

voor emoties zorgen...

Zondag jl. pakte de BRT-televisie uit met de nieuwe en prestigieuze serie „De Bossen van Vlaanderen”. Het scenario is van de hand van de Bruggeling Rudy Geldhof (midden op bijgaande foto die tijdens de opnamen van de serie werd gemaakt), die zich liet inspireren door de ophefmakende „moorden van Beernem”, die intussen weliswaar reeds verre geschiedenis zijn geworden, maar niettemin nog altijd gespreksstof bij uitstek zijn voor veel bewoners van Beernem en omstreken. Het feuilleton sloeg zo te zien goed aan. Uit de kijkcijfers bleek immers dat meer dan 1 miljoen Vlamingen zondagavond voor het scherm zaten om de eerste aflevering te bekijken. Deze eersteling kreeg bovendien 78 als waarderingcijfer mee, wat als zeer goed kan worden bestempeld. Maar net zoals de moorden zelf destijds hevige emoties loswekten, blijkt nu ook het feuilleton de geesten meer dan bezig te houden.

Zoveel mag inderdaad blijken uit een reportage die je deze week in het **Brugsch Handelsblad** kan lezen. Daaruit blijkt inderdaad dat Alfons Ryserhove, die met publicaties en voordrach-

ten zowat dé „kenner van de moorden van Beernem” is geworden, zijn bedenkingen bij het feuilleton heeft en ook Edward Trips, die eveneens over de moorden publiceerde, eigen im-

pressies aan de eerste aflevering heeft overgehouden. Auteur Rudy Geldhof is het met een aantal van deze op- en aanmerkingen echter oneens. Hij benadrukt dat het om een fictief verhaal gaat, waarvoor weliswaar inspiratie werd gezocht bij de fameuze

moorden, maar waarvoor de gebeurtenissen niettemin werden herschikt en „bijgekleurd” om het dramatisch karakter van het feuilleton op te trekken. „Op dezelfde redenen heb ik ook een aantal personages „hertekend”, aldus nog Rudy Geldhof, die

niettemin begrijpt dat mensen die op een zuivere rekonstruktie zaten te wachten voor een deel op hun honger bleven zitten. Anderzijds is hij van oordeel dat het feuilleton, omwille van het feit dat de fictie de bovenhand haalde op de werkelijke feiten, ook

opluchting zal veroorzaken hebben bij de nabestaanden van diegenen die destijds op een of andere wijze bij de moorden betrokken waren. Een boeiende confrontatie van meningen dus in het **Brugsch Handelsblad** van deze week. (Foto FP)